

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ: ΣΤΕΓ
ΤΜΗΜΑ: ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΑΚΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ
& ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ

**Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΤΗΣ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟ 2006**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΖΑΡΝΑΚΟΥΠΗ ΧΡΥΣΟΒΑΛΑΝΤΩ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΜΙΧΑΗΛ ΜΠΑΜΗΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2008

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....σελ.6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

1.1 Η ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....σελ.8

1.2 ΚΟΙΝΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....σελ.9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

2.1 ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΗΣ ΚΓΠ.....σελ.17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΟΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

3.1 Η ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΔΟΧΙΚΩΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ
.....σελ.20

3.2 ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ 1992.....σελ.22

3.3 ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ 2000 (Πρόγραμμα Δράσης 2000).....σελ.24

3.4 ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ 2003 / ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ FISCHLER...σελ.34

3.4.1 ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ FISCHLER...σελ.36

3.4.2 ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ FISCHLER....σελ.38

3.5 ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ 2003 ΚΑΙ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ..σελ.40

3.5.1 ΕΝΙΑΙΑ ΑΠΟΔΕΣΜΕΥΜΕΝΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ.....σελ.40

3.5.2 ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ.....σελ.44

3.5.3 ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ.....σελ.44

3.5.4 ΑΛΛΑ ΕΙΔΙΚΑ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ.....σελ.46

3.6 ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ (ΟΣΔΕ).....σελ.48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΑΠΟΦΑΣΗ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

4.1 ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ.....σελ.49
--

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο Η ΚΑΠ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

5.1 ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΓΙΑ ΠΟΛΥΜΕΡΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥΣ ΚΑΝΟΝΕΣ.....σελ.53
5.2 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ...σελ.54

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο ΝΕΑ ΚΡΑΤΗ-ΜΕΛΗ

6.1 ΝΕΑ ΚΡΑΤΗ-ΜΕΛΗ, ΝΕΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ.....σελ.57
--

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

7.1 ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ.....σελ.58

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΔΕΣΜΕΥΜΕΝΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΣΤΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ Ε.Ε.(15)

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΦΥΤΩΝ ΜΕΓΑΛΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ Ε.Ε. (15)....σελ.63
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΜΕΓΑΛΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....σελ.66
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΒΟΟΕΙΔΩΝ ΣΤΗΝ Ε.Ε. (15).....σελ.70
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΒΟΟΕΙΔΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....σελ.71

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ
ΠΕΡΙΟΔΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ 2007-2013**

9.1	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΔΑΣΟΚΟΜΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ.....σελ.75
9.2	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΟΠΙΟΥ...σελ.78
9.3	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.....σελ.80
9.4	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗσελ.83
9.5	ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΣΥΝΕΠΟΥΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ.....σελ.84
9.6	ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ..σελ.85
	ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....σελ.88

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά για την συνδρομή και τις συμβουλές για την διεκπεραίωση της εργασίας τον κ^ο. Κουστομήτρο Σωτήριο (Γεωπόνος , Μηχανικός Περιβάλλοντος της διεύθυνσης της Αγροτικής Πολιτικής) τον κ^ο. Μπουρδάρα Δημήτριο (οικονομολόγος της διεύθυνσης της Αγροτικής Πολιτικής), καθώς επίσης και τον καθηγητή μου κ^ο. Μιχαήλ Μπάμη.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η γεωργία κατείχε σημαντική θέση στην ημερήσια διάταξη των επιτελών για τη χάραξη της ευρωπαϊκής πολιτικής, ιδιαίτερα την εποχή που διεξάγονταν οι διαπραγματεύσεις για τη συνθήκη της Ρώμης. Οι μνήμες της μεταπολεμικής έλλειψης τροφίμων ήταν ακόμα ζωντανές και συνεπώς η γεωργία διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο από την αρχή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η συνθήκη της Ρώμης έθεσε τους γενικούς στόχους της κοινής αγροτικής πολιτικής. Οι αρχές (Κ.Α.Π.) καθορίστηκαν κατά τη διάρκεια της διάσκεψης στη Στρέσα τον Ιούλιο του 1958. Το 1960 τα έξι ιδρυτικά μέλη ενέκριναν τους μηχανισμούς της ΚΑΠ και δύο χρόνια αργότερα, το 1962, η ΚΑΠ άρχισε να ισχύει. Η ΚΑΠ κατόρθωσε να επιτύχει τους αρχικούς της στόχους: προώθησε τόσο την παραγωγή όσο και την παραγωγικότητα, σταθεροποίησε τις αγορές, εξασφάλισε την προσφορά αγαθών και προστατέψε τους αγρότες από τις διακυμάνσεις στις παγκόσμιες αγορές. Ωστόσο μαζί με την επιτυχία προέκυψαν και ορισμένες ανεπιθύμητες παρενέργειες και προβλήματα: οι αγρότες της ΕΕ παρήγαν περισσότερο από όσο μπορούσαν να απορροφήσουν οι αγορές, με συνέπεια να δημιουργούνται υπερβολικά πλεονάσματα και να αυξάνονται εκθετικά οι γεωργικές δαπάνες της ΕΕ. Το αποτέλεσμα ήταν ότι, κατά τη διάρκεια της σαραντάχρονης πορείας της, η ΚΑΠ υπέστη αρκετές μεταρρυθμίσεις.

Η επιδίωξη θέσπισης και εφαρμογής μιας κοινής αγροτικής πολιτικής από τις ιδρύτριες χώρες τις ΕΟΚ αποτέλεσε την αφετηρία πληθώρας διαδικασιών και προσαρμογών προσέγγισης των γεωργικών τομέων των χωρών- μελών μεταξύ τους.

Η Κοινή Γεωργική Πολιτική δημιουργήθηκε το Μάρτιο του 1957 με την Συνθήκη της Ρώμης από τα έξι κράτη- μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Γερμανία, Ιταλία, Γαλλία, Βέλγιο, Ολλανδία, Λουξεμβούργο) . Η

θεσμική της βάση περιέχεται στα άρθρα 38 έως 43 της Συνθήκης, ενώ στο άρθρο 39 περιγράφονται οι στόχοι της που είναι:

- Η ανάπτυξη της γεωργικής παραγωγής και η άριστη χρησιμοποίηση των παραγωγικών πόρων.
- Η εγγύηση ενός ικανοποιητικού επιπέδου διαβίωσης για τους αγρότες.
- Η διασφάλιση της ισορροπίας των αγορών των γεωργικών προϊόντων.
- Η εξασφάλιση του εφοδιασμού της Κοινοτικής αγοράς.
- Οι λογικές τιμές στον καταναλωτή.

Οι βασικές αρχές λειτουργίας της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής καθορίστηκαν στη σύσκεψη των Υπουργών Γεωργίας στην Ιταλική πόλη Stressa το 1958 οι οποίες είναι:

- **Ενιαία αγορά:** τα γεωργικά προϊόντα κυκλοφορούν ελεύθερα μεταξύ των κρατών μελών.
- **Κοινοτική προτίμηση:** τα εισαγόμενα από τρίτες χώρες προϊόντα, επιβαρύνονται με εισαγωγικά τέλη ώστε να κοστίζουν στον καταναλωτή ακριβότερα από τα κοινοτικά. Ενώ ταυτόχρονα χορηγούνται εξαγωγικές επιστροφές ώστε τα κοινοτικά προϊόντα να είναι ανταγωνιστικά στις διεθνείς αγορές.
- **Οικονομική αλληλεγγύη:** τα κράτη μέλη δεν καταβάλλουν ενισχύσεις στους γεωργούς τους απ' ευθείας, αλλά συνεισφέρουν στον κοινοτικό προϋπολογισμό ανάλογα με τις δυνατότητες τους. Ο κοινοτικός προϋπολογισμός καταβάλλει τις διάφορες δαπάνες που απορρέουν από την Κοινή Γεωργική Πολιτική στους δικαιούχους.
- Από το 1979 προστέθηκε μία ακόμη αρχή, αυτή της **συνυπευθυνότητας:** οι αγρότες θα πρέπει να συμβάλλουν εν μέρει στις δαπάνες πολιτικής που οφείλονται στην υπερπαραγωγή ενός προϊόντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

1.1 Η ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Παραδοσιακά η ΚΑΠ στηρίχθηκε στην πολιτική των τιμών. Η υιοθέτηση πολλών εναλλακτικών πολιτικών εργαλείων θα προκαλούσε διαφορετικά αποτελέσματα στους καταναλωτές και στους φορολογούμενους. Η μεταφορά ενός μεγάλου μέρους του κόστους της αγροτικής στήριξης στους καταναλωτές θα ήταν η ευκολότερη λύση, αφού μετά το τέλος του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου η έλλειψη τροφίμων και οι υψηλές τιμές ήταν συνηθισμένα προβλήματα για τους καταναλωτές. Άλλα μέτρα στήριξης συμπεριλαμβανομένου των άμεσων πληρωμών υστερούσαν σε πολλά σημεία σε σχέση με την πολιτική των τιμών, εφόσον ο αγροτικός πληθυσμός ήταν πολύ μεγάλος και έτσι το διοικητικό κόστος των άμεσων πληρωμών ήταν σημαντικά υψηλό.

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '60 η Κοινοτική παραγωγή αυξήθηκε κατά 30% σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία, αφού η πολιτική των τιμών και η τεχνολογική μεταβολή αύξησε σημαντικά τις αποδόσεις στη γεωργία. Η Κοινότητα έγινε αυτάρκης στα περισσότερα προϊόντα εκτός από το βόειο κρέας, τα φρέσκα φρούτα και λαχανικά. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970 εμφανίστηκαν μία σειρά από κοινωνικό-διαρθρωτικές κατευθυντήριες γραμμές συμπληρωματικές της πολιτικής των τιμών. Επίσης η ζήτηση για τα περισσότερα προϊόντα δεν αυξανόταν με τους ίδιους ρυθμούς της παραγωγής με αποτέλεσμα τις αυξανόμενες δαπάνες για την ΚΑΠ. Το 1972 οι δαπάνες για την ΚΑΠ αποτελούσαν το 72% του Κοινοτικού Προϋπολογισμού. Με την διεύρυνση της Ευρώπης το 1973 η δομή της γεωργίας στην κοινότητα άλλαξε αφού η γεωργική γη μεγάλωσε κατά 50% και ο αριθμός των

γεωργών αυξήθηκε μόνο κατά 15%. Οπότε το μέσο μέγεθος των αγροτικών εκμεταλλεύσεων αυξήθηκε κατά 30%.

1.2 ΚΟΙΝΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η Κοινή Γεωργική Πολιτική έγινε για να εξασφαλίσει μια καλά λειτουργούσα ενιαία αγορά για τα γεωργικά προϊόντα, τηρώντας κοινούς κανόνες και πρότυπα, αποφεύγοντας έτσι οποιαδήποτε στρέβλωση του ανταγωνισμού.

Τέτοια πρότυπα ασφάλειας τροφίμων, ποιότητας, εμπορίας, για το περιβάλλον και την ευημερία των ζώων έπρεπε να ισχύουν σε επίπεδο Ε.Ε., έτσι ώστε να απεικονίζουν τις προσδοκίες της ευρωπαϊκής κοινωνίας και να εξασφαλίζουν ένα πεδίο δραστηριότητας ίσων ευκαιριών στην εσωτερική αγορά.

Η επανεθνικοποίηση της ΚΓΠ θα οδηγούσε στον ανταγωνισμό των εθνικών ενισχύσεων μεταξύ κρατών-μελών και δεν θα μείωνε απαραίτητως τις συνολικές δαπάνες υπέρ του αγροτικού τομέα. Η ΚΓΠ, και ειδικότερα η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης της, βοηθούν σήμερα στην ενίσχυση της συνοχής των αγροτικών περιοχών της ΕΕ. Δηλαδή με βάση τις απόψεις αρκετών αντιπροσώπων σε θέματα αγροτικής πολιτικής των κρατών-μελών της Ε.Ε., η απομάκρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τους εθνικούς αγροτικούς φορείς θα δημιουργούσε την ανάγκη σε κάθε κράτος-μέλος της Ευρώπης να λειτουργήσει σε εθνικό επίπεδο και όχι Ευρωπαϊκό, να δει ανταγωνιστικά τα υπόλοιπα μέλη, δημιουργώντας έτσι μια κατάσταση σύγχυσης στην αγροτική πολιτική από την οποία κάποια κράτη θα έβγαιναν χαμένα και θα έπρεπε μετά η Ευρωπαϊκή Ένωση να υπερβάλλει σε οικονομική βοήθεια ώστε να τα ενισχύσει. Αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα να μην έχει κάποιο ουσιαστικό κέρδος.

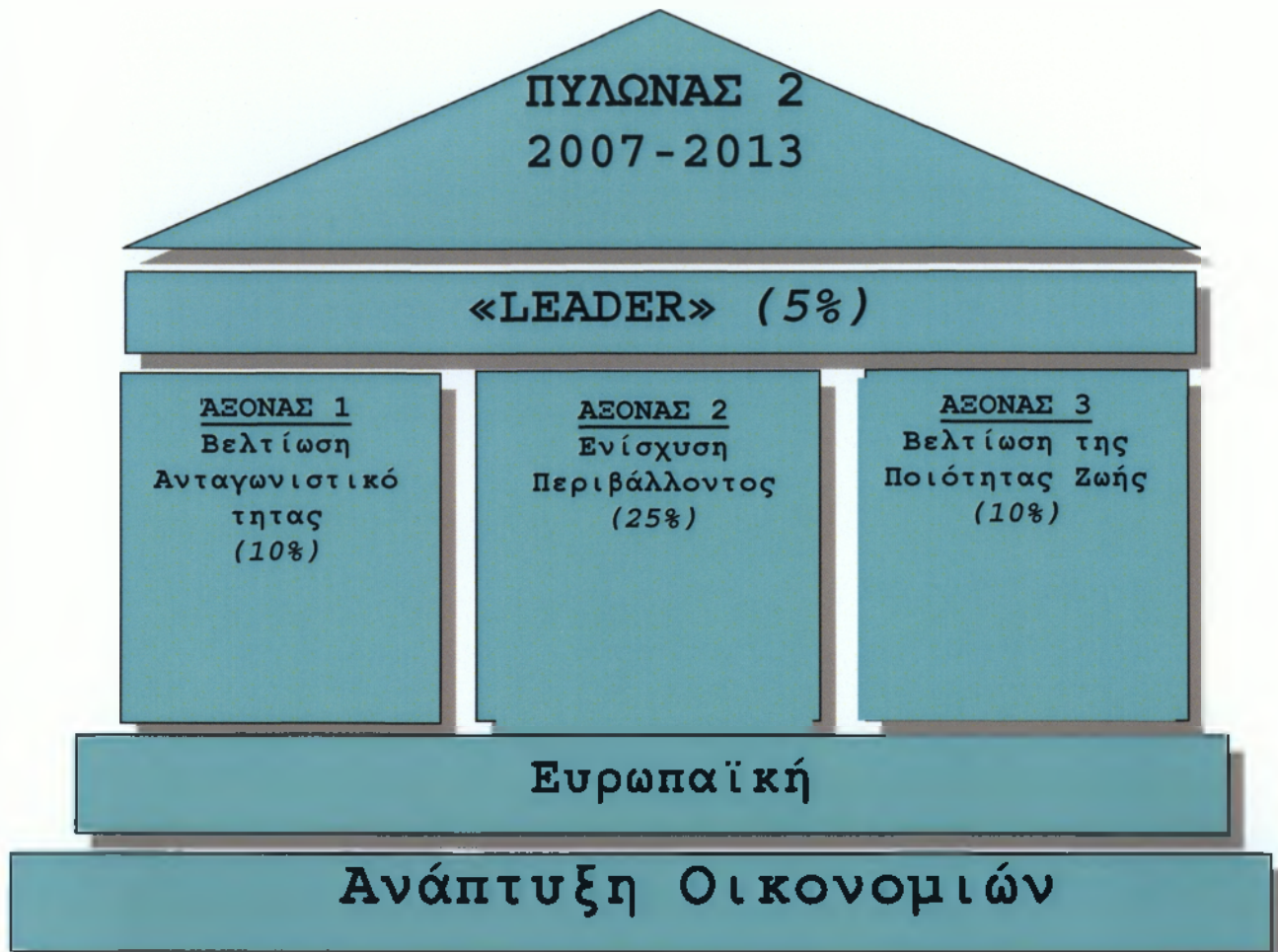
Οι πυλώνας της ΚΓΠ σήμερα είναι οι αγορές γεωργικών προϊόντων (πυλώνας 1), οι Άμεσες πληρωμές (90% του συνόλου των δαπανών του

πυλώνα 1) και τέλος τα Μέτρα αγοράς Αγροτικής Ανάπτυξης (πυλώνας 2), με τρεις άξονες δράσης, δηλ. ουσιαστικά σύνολο 4 άξονες δράσης.

Σύμφωνα με τον Πυλώνα 1 ισχύουν μέτρα αγοράς (χρηματοδοτούνται κατά 100% από την Ε.Ε.) Για ορισμένα προϊόντα, υπάρχουν μέτρα στήριξης και σταθεροποίησης της αγοράς (σύστημα παρέμβασης-αποθεματοποίησης, δασμολογική προστασία στα σύνορα της Ε.Ε., επιστροφές κατά την εξαγωγή) αλλά αυτά τα μέτρα και εργαλεία έχουν αποσυναρμολογηθεί σταδιακά (ή τείνουν προς αποσυναρμολόγηση) και έχουν γίνει λιγότερο λειτουργικά.

Σύμφωνα με τον Πυλώνα 2 ισχύουν τρεις βασικοί άξονες. Συγκεκριμένα (Βλέπε Σχήμα 1)¹:

¹ Agri DG.,(2006), Κοινή Γεωργική Πολιτική:Πρόσφατες εξελίξεις και προοπτικές, European Union-Agricultural Development Rural

Πηγή: Agri DG.,(2006), Κοινή Γεωργική Πολιτική:Πρόσφατες εξελίξεις και προοπτικές, European Union-Agricultural Development Rural

Άξονας 1: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του γεωργικού και δασονομικού τομέα μέσω της στήριξης για την αναδιάρθρωση, τον εκσυγχρονισμό, την καινοτομία και την ποιοτική παραγωγή.

Άξονας 2: Ενίσχυση του περιβάλλοντος και του τοπίου μέσω της υποστήριξης για management εδάφους

Άξονας 3: Βελτίωση της ποιότητας της ζωής στις αγροτικές περιοχές και προώθηση της διαφοροποίησης της οικονομικής δραστηριότητας

Ουσιαστικά τα οφέλη από την ΚΑΠ είναι τα ακόλουθα²:

² Agri DG.,(2006), Κοινή Γεωργική Πολιτική:Πρόσφατες εξελίξεις και προοπτικές, European Union-Agricultural Development Rural

1. Εξασφάλιση εφοδιασμού τροφίμων σε 450 (490 από 1/1/2007) εκατομμύρια πολίτες .
2. Σχετικά χαμηλή τιμή τροφίμων (12% των οικογενειακών δαπανών κατά μέσο όρο)
3. Έλεγχος του τρόπου με τον οποίο τα τρόφιμα παράγονται (περιβάλλον, ασφάλεια τροφίμων, ευημερία των ζώων)
4. 10 εκατομμύρια αγροτικές εκμεταλλεύσεις (14 εκατομμύρια για την Ε.Ε. των 27)
5. Κοινωνία και παράδοση της επαρχίας και των αγροικών περιοχών (που καλύπτουν 90% της συνολικής έκτασης)
6. Εξασφάλιση πόρων για την επαρχία - περιφέρεια .

Από την άλλη η κοινή αγροτική πολιτική κοστίζει περίπου 1% του συνόλου των δημόσιων δαπανών στην Ε.Ε. (δαπάνες της ΕΕ [= 55 Δισ €] συν εθνικές δαπάνες κρατών μελών [= 14 Δισ €]). Ο προϋπολογισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι περίπου 120 Δισ. € ετησίως. Αυτό αντιπροσωπεύει περίπου 1% του ΑΕΠ της Ε.Ε. των 25. Η ΚΑΠ αντικαθιστά τις εθνικές πολιτικές και συνεπώς τις εθνικές δαπάνες για τη γεωργία. Περίπου 40% του προϋπολογισμού της Ε.Ε. αφιερώνεται στην κοινή αγροτική πολιτική (65% το 1990, για το 2013 προβλέπεται 30%).

Παρακάτω θα αναλύσουμε τις μεταρρυθμίσεις του 1992 και του 2000 πριν εστιάσουμε τη πιο σημαντική μεταρρύθμιση, αυτή του 2003. Συγκεκριμένα (Βλέπε Σχήμα 2)³:

³ Agri DG.,(2), Κοινή Γεωργική Πολιτόσφατες εξελίξεις και προοπτικές, European Union-Agricultural Development Rural

Παραγωγικότητα

Ανταγωνιστικότητα

Βιωσιμότητα

Τα πρώτα χρόνια	Οι κρίσεις	Μεταρρύθμ. 1992	Agenda 2000
Αυτάρκεια Παραγωγικότητα Σταθεροποίηση αγορών Στήριξη εισοδήματος	Πλεονάσματα Υπερβολικές δαπάνες Διεθνείς εντάσεις Διαρθρωτικά μέτρα	Μείωση πλεονασμάτων Περιβάλλον Σταθεροποίηση εισοδήματος Σταθεροποίηση δαπανών	Περεταίρω μείωση τιμών στήριξης Παραγωγικότητα Αγροτική Ανάπτυξη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Στη συγκεκριμένη ενότητα θα γίνει μια παρουσίαση των θεσμικών οργάνων, τα οποία εμπλέκονται στην ανάπτυξη, οργάνωση και διαχείριση της γεωργίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Πριν από 50 χρόνια, όταν τα ιδρυτικά μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας είχαν μόλις εξέλθει από μία δεκαετία ανεπάρκειας σε είδη διατροφής, γεννήθηκε η Κοινή Γεωργική Πολιτική η οποία αρχικά επιδοτούσε απλώς την παραγωγή βασικών ειδών διατροφής, στοχεύοντας στην αυτάρκεια, την αύξηση της παραγωγικότητας και την επισιτιστική ασφάλεια. Χάρη στο πρώτο κύμα μεταρρυθμίσεων, τα «βουνά» βοείου κρέατος και βουτύρου και οι «λίμνες» γάλακτος που είχαν δημιουργηθεί με τη στήριξη της παραγωγής και σημάδεψαν δύο δεκαετίες, αποτελούν πλέον παρελθόν⁴.

Σήμερα, δίνεται κυρίως σημασία στην ποιότητα των τροφίμων και στο ρόλο που διαδραματίζει η γεωργία για τη διατήρηση και διαχείριση των φυσικών μας πόρων. Από τους αγρότες περιμένουμε να λειτουργούν με βάση τις αρχές της αγοράς και να είναι ανταγωνιστικοί – ώστε να παράγουν προϊόντα για τις αγορές και τους καταναλωτές χωρίς να επηρεάζονται στις επιλογές τους από το κατά πόσο επιδοτείται ή όχι η καλλιέργεια συγκεκριμένου προϊόντος. Το καθεστώς επιδότησης των παραγόμενων προϊόντων σταδιακά αντικαθίσταται από καθεστώς άμεσης ενίσχυσης των γεωργών.

Η ΚΓΠ συμπληρώνει το εισόδημα των γεωργών έτσι ώστε αυτοί να μπορούν να ζουν αξιοπρεπώς, αλλά οι ενισχύσεις αυτές συνδέονται με τη συμμόρφωση προς ευρύτερους στόχους, όπως τα πρότυπα που ισχύουν για την υγιεινή στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις και την ασφάλεια των τροφίμων, την υγεία των ζώων και των φυτών και την καλή μεταχείριση των ζώων, καθώς και για τη διατήρηση των παραδοσιακών αγροτικών

⁴ EUROPA.,(2008), Επισκόπηση των δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης-Γεωργία, Ανάκτηση στις 10-6-08 από http://europa.eu/pol/agr/overview_el.htm

τοπίων, αλλά και των πτηνών και των άγριων ζώων. Η ΚΓΠ λειτουργεί επίσης ως δικλείδα οικονομικής ασφάλειας για τους γεωργούς που πλήττονται από φυσικές θεομηνίες ή από επιδημίες των ζώων.

Τα όργανα που είναι υπεύθυνα για την εύρυθμη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Γεωργικής Πολιτικής είναι τα ακόλουθα⁵:

1. *Επιτροπή Υπεύθυνη για τη Γεωργία και την Ανάπτυξη της Υπαίθρου*: Η συγκεκριμένη επιτροπή έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- Τη λειτουργία και την ανάπτυξη της κοινής γεωργικής πολιτικής·
- Την ανάπτυξη της υπαίθρου, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων των οικείων χρηματοδοτικών οργάνων·
- Τη νομοθεσία σχετικά με:
 - ✓ κτηνιατρικά και φυτοϋγειονομικά θέματα, τις ζωοτροφές, υπό την προϋπόθεση ότι τα μέτρα αυτά δεν αποβλέπουν στην προστασία κατά των κινδύνων για την ανθρώπινη υγεία,
 - ✓ Την εκτροφή και καλή μεταχείριση των ζώων·
 - ✓ Τη βελτίωση της ποιότητας των γεωργικών προϊόντων·
 - ✓ Τον ανεφοδιασμό σε γεωργικές πρώτες ύλες·
 - ✓ Το Κοινοτικό Γραφείο Φυτικών Ποικιλιών·
- Τη δασοκομική πολιτική

2. *Κοινοτικό Γραφείο Φυτικών Ποικιλιών*: Το συγκεκριμένο όργανο αναφέρεται στη προστασία γεωργικών φυτικών ποικιλιών και ουσιαστικά αναπτύσσει σχετικές οδηγίες για τον τρόπο καλλιέργειας για τη προστασία και διατήρηση των διαφόρων φυτών, δίνει εγκρίσεις για ειδικές επιδοτήσεις διαφόρων ειδών φυτών τα οποία θεωρεί ότι πρέπει να προστατευτούν. Η δομή του αναφέρεται στην συμμετοχή ενός αντιπροσώπου από κάθε κράτος και ενός αντιπροσώπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το συγκεκριμένο όργανο συσκέπτεται τουλάχιστον μια φορά

⁵ EUROPA.,(2008), Επισκόπηση των δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης-Γεωργία, Ανάκτηση στις 10-6-08 από <http://www.europarl.europa.eu/activities/committees/homeCom.do?body=AGRI&language=EL>

το μήνα και ουσιαστικά οι αρμοδιότητες του αναφέρονται στην προτροπή της ΕΕ να προβεί σε συγκεκριμένες δράσεις στα όρια της ευθύνης της.

3. *Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA)*: Η Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA) παρέχει ανεξάρτητες επιστημονικές συμβουλές σε όλους τους τομείς με άμεσες ή έμμεσες επιπτώσεις στην ασφάλεια των τροφίμων, συμπεριλαμβανομένης της υγείας και της ορθής μεταχείρισης των ζώων και της προστασίας των φυτών. Επίσης, ζητείται η γνώμη της EFSA σχετικά με τη διατροφή σε συνάρτηση με την κοινοτική νομοθεσία. Η αρχή ενημερώνει το κοινό με ανοικτές και διαφανείς διαδικασίες για όλα τα θέματα που εμπίπτουν στη δικαιοδοσία της. Οι εκτιμήσεις κινδύνου που διενεργεί η EFSA παρέχουν στους διαχειριστές του κινδύνου (θεσμικά όργανα της ΕΕ με πολιτική ευθύνη, π.χ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Συμβούλιο) στερεά επιστημονική βάση για τη λήψη νομοθετικών και ρυθμιστικών μέτρων με γνώμονα την πολιτική, με σκοπό να επιτευχθεί υψηλός βαθμός προστασίας του καταναλωτή όσον αφορά την ασφάλεια των τροφίμων.

4. *Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα*: Το Ευρωσύστημα αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες (ΕθνΚΤ) των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν υιοθετήσει το ευρώ. Όπως ορίζει το άρθρο 8 του Καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (Καταστατικό του ΕΣΚΤ), το Ευρωσύστημα διοικείται από τα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, τα όργανα αυτά λαμβάνουν όλες τις αποφάσεις που είναι αναγκαίες για την εκτέλεση των καθηκόντων του Ευρωσυστήματος⁶

Πέραν των καταστατικών καθηκόντων που έχουν ανατεθεί αποκλειστικά στην ΕΚΤ, το Καταστατικό του ΕΣΚΤ δεν προσδιορίζει σε ποιο βαθμό η ΕΚΤ ή οι ΕθνΚΤ πρέπει να συμμετέχουν στην υλοποίηση των πολιτικών της ΕΚΤ. Όσον αφορά το μεγαλύτερο μέρος των δραστηριοτήτων του Ευρωσυστήματος, ο καταμερισμός των εργασιών

⁶ Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.,(2008), Καταμερισμός εργασιών εντός του Ευρωσυστήματος, Ανάκτηση στις 12-6-08 από http://www.ecb.eu/ecb/educational/facts/orga/html/or_011.el.html

εντός του συστήματος πραγματοποιείται βάσει της αρχής της αποκέντρωσης, δηλαδή εφόσον κρίνεται δυνατόν και εύλογο, η ΕΚΤ προσφεύγει στις ΕθνΚΤ για την εκτέλεση των πράξεων που υπάγονται στα καθήκοντα του Ευρωσυστήματος (πρβλ. άρθρο 12.1 του Καταστατικού του ΕΣΚΤ). Κατά συνέπεια, η ΕΚΤ και οι ΕθνΚΤ συμβάλλουν από κοινού στην επίτευξη των κοινών στόχων του Ευρωσυστήματος. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 9.2 του Καταστατικού, η ΕΚΤ πρέπει να διασφαλίζει ότι όλα τα καθήκοντα εκτελούνται σωστά και με συνέπεια. Για να επιτυγχάνεται αυτό σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ, η ΕΚΤ μπορεί να παρέχει κατευθυντήριες γραμμές και οδηγίες προς τις ΕθνΚΤ. Σε σχέση με τη γεωργία οι επιδοτήσεις δίνονται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες και αυτές ανάλογα διαμοίραζαν τα πακέτα στις διάφορες περιοχές στο εσωτερικό των χωρών ανάλογα με τις ανάγκες της υπαιθρου αλλά και τα πιθανά προβλήματα που είχε η κάθε γεωργική περιοχή ξεχωριστά.

2.1 ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΗΣ ΚΓΠ

Η ΚΓΠ υπάρχει επί 40 χρόνια ως μια από τις πιο σημαντικές πανευρωπαϊκές πολιτικές. Είναι επόμενο λοιπόν ο προϋπολογισμός της ΚΓΠ να αντιπροσωπεύει ένα μεγάλο μέρος του συνολικού προϋπολογισμού της ΕΕ. Η κατάσταση αυτή έχει αλλάξει καθώς οι δαπάνες της ΚΓΠ έχουν περιοριστεί και καθώς αναπτύχθηκαν άλλες πολιτικές της ΕΕ. Αλλά παραμένουν διάφοροι μύθοι σχετικά με το κόστος της ΚΓΠ που πρέπει να απαντηθούν.

Στα πρώτα χρόνια της ΕΕ η ΚΓΠ αντιπροσώπευε σημαντικό ποσοστό των δαπανών του προϋπολογισμού, σε κάποιες περιπτώσεις πάνω από τα δύο τρίτα. Αυστηρότερη δημοσιονομική πειθαρχία, ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της ΕΕ σε άλλους χώρους καθώς και μια σειρά μεταρρυθμίσεων της ΚΓΠ είχαν ως αποτέλεσμα τη μείωση του ποσοστού αυτού. Η ΚΓΠ κοστίζει περίπου 50 δισ. EUR ετησίως. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί σε λιγότερο από το 50 % του συνολικού προϋπολογισμού της ΕΕ. Λιγότερο από 1% του ΑΕΠ καταβάλλεται στο

5,5 % του πληθυσμού που ασχολείται με τη γεωργία (στην ΕΕ των Δεκαπέντε, πριν από τη διεύρυνση του 2004). Όχι μόνο είναι το μερίδιο της ΚΓΠ στο ΑΕΠ της ΕΕ χαμηλό και μειώνεται (από 0,54 % του ΑΕΠ στις αρχές του 1990 σε 0,43% το 2004, προς 0,33 % μέχρι το 2013), αλλά αυτό το ποσοστό ελαιώνεται πολύ πιο γρήγορα σε σύγκριση με τις δημόσιες δαπάνες της ΕΕ (τρεις φορές ταχύτερα κατά τη δεκαετία 1993-2003).

Επίσης, οι δαπάνες της ΚΓΠ πρέπει να εξετάζονται υπό το κατάλληλο φως. Για παράδειγμα, το σύνολο των δαπανών είναι λιγότερο από τις μισές δαπάνες πρόνοιας στη Γερμανία. Κατά μέσο όρο κάθε πολίτης συνεισφέρει 2 EUR εβδομαδιαίως για να χρηματοδοτήσει την ΚΓΠ, περίπου την τιμή ενός κιλού μήλα ή δύο καρβελιών ψωμί. Αυτό σίγουρα δεν είναι υψηλό τίμημα για την εξασφάλιση ποιοτικών τροφίμων και για την προστασία της υπαίθρου. Και οι αποδέκτες των πόρων έχουν αλλάξει. Λιγότερα για επιδοτήσεις εξαγωγών, λιγότερα για τη στήριξη της αγοράς (αποθέματα παρέμβασης), περισσότερες άμεσες ενισχύσεις σε παραγωγούς, στην αγροτική ανάπτυξη και την υπαίθρο.

Η ΚΓΠ εφαρμόζεται μέσα σε ένα αυστηρό πλαίσιο παραμέτρων. Όρια δαπανών έχουν τεθεί για τον έλεγχο των εξόδων κάθε χρόνο επί σειρά ετών. Τα ανώτατα όρια για την ΕΕ των Δεκαπέντε έχουν προσαρμοστεί έτσι ώστε να αντανakλούν το κόστος της διεύρυνσης για την περίοδο μέχρι το 2006. Όμως, τα όρια που προβλέπονται για τις άμεσες ενισχύσεις της ΚΓΠ και τα μέτρα για την αγορά για την περίοδο 2007-2013 δεν επιτρέπουν αυξήσεις σε πραγματικούς όρους και ουσιαστικά θα μειώνονται ετησίως καθώς οι άμεσες ενισχύσεις προς τα δέκα νέα κράτη μέλη αυξάνονται σταδιακά κατά την περίοδο αυτή μέχρις ότου φτάσουν στα επίπεδα των Δεκαπέντε. Επίσης, η ΚΓΠ έχει μεταρρυθμιστεί (τρεις φορές σε δέκα χρόνια), εν μέρει με στόχο τον καλύτερο έλεγχο του προϋπολογισμού. Οι δαπάνες της ΚΓΠ έχουν παγώσει (σε πραγματικούς όρους) μέχρι το 2013 και θα ελέγχονται αυστηρά. Ένας νέος μηχανισμός ελέγχου της δημοσιονομικής πειθαρχίας θα χρησιμοποιηθεί με σκοπό την τήρηση των ανώτατων ορίων.

Οι δαπάνες της ΚΓΠ εμφανίζουν σαφή τάση:

- ελάττωση στην αναλογία επί του ΑΕΠ της ΕΕ (από 0,54% σε 0,43% σε 0,33%),
- ελάττωση στην αναλογία επί του προϋπολογισμού της ΕΕ,
- ελάττωση στην αναλογία συνολικών δημοσίων δαπανών της ΕΕ,
- μια σημαντική αλλαγή στον τρόπο στήριξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 °

ΟΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ

ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

3.1 Η χρονολογία των διαδοχικών μεταρρυθμίσεων

Διαδοχικές μεταρρυθμίσεις αναλήφθηκαν, ανεξαρτήτως από τη δυσκολία να βρεθεί μια συναίνεση:

- 1971: μετά από το Σχέδιο Mansholt, θέσπιση μιας πολιτικής βελτίωσης των γεωργικών δομών,
- 1984: απορρόφηση των πλεονασμάτων, με την θέσπιση των ποσοτώσεων της παραγωγής, κυρίως στο γαλακτοκομικό τομέα, και θέσπιση μιας πολιτικής της μείωσης των τιμών στήριξης,
- 1988: θέσπιση μιας δημοσιονομικής πειθαρχίας για την πλαισίωση και τον έλεγχο των δαπανών, με τον καθορισμό μιας ετήσιας ανώτατης επιχορήγηση στις δαπάνες, και πάγωμα των γών (ακατάλληλα συγκριμένο στην αγρονομική αγρανάπαυση),
- 1992: επαναπροσανατολισμός της πολιτικής στήριξης, οι εγγυημένες τιμές προσεγγίζουν το επίπεδο των παγκόσμιων τιμών. Πρώτος προσανατολισμός προς μια πολιτική του περιβάλλοντος με την καθιέρωση των αγροτοπεριβαλλοντικών μέτρων στη συγχρηματοδότηση με τα κράτη μέλη. Παλινδρόμηση αποθεμάτων,
- 1999: υποστήριξη στην αγροτική ανάπτυξη και καθορισμός ενός οικονομικού πλαισίου για την περίοδο 2000-2006. Αυτή η μεταρρύθμιση προορίζεται να ετοιμάσει την ένταξη 10 νέων μελών και να κάνει την ΚΑΠ συμβατή με τους κανόνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου,

- 2003: Συμφωνίες του Λουξεμβούργου που διεξάχθηκαν από τον Ευρωπαϊό Επίτροπο, Franz Fischler. Για να συμμορφωθεί με τους κανονισμούς του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, η νέα ΚΑΠ εισάγει την αποσύζευξη (δηλαδή ο γεωργικός ιδιοκτήτης δεν υποχρεώνεται πια να παραγάγει για να λαμβάνει μια βοήθεια) των βοηθειών και επικυρώνει την προσδευτική μείωση των επιστροφών της εξαγωγής. Εισάγει επίσης την έννοια της τήρησης ορισμένων προϋποθέσεων, όπου οι βοήθειες δίνονται με την προϋπόθεση ότι ο αγρότης σέβεται τις καλές γεωργικές και περιβαλλοντικές προϋποθέσεις καθώς επίσης τη ζωϊκή ευεξία.
- 2008: ένας «απολογισμός υγείας» της ΚΑΠ προβλέπεται από το ευρωπαϊό επίτροπο για την γεωργία, Mariann Fischer Boel, ώστε να αξιολογηθούν οι επικρατούσες πολιτικές και να προβλεφθούν οι εξελίξεις στον ορίζοντα το 2013 (τέλος της που εγγυημένης σημερινής χρηματοδότησης). Μια πρώτη εκτίμηση που εκδόθηκε το τέλος Νοεμβρίου 2007 πρότεινε στο η ευρωπαϊκή γεωργία να είναι «πιο ανταγωνιστική» και πιο αξιοσέβαστη του περιβάλλοντος, περνώντας μεταξύ άλλων από μια μείωση των επιχορηγήσεων που είναι συνδεδεμένες στην παραγωγή και από μια πιο μεγάλη βοήθεια στην αγροτική ανάπτυξη. Ο Philippe Chalmin συνηγορεί αυτός για μια συνολική απελευθέρωση της αγοράς των δημητριακών.

Η πρώτη απόπειρα για μεταρρύθμιση πραγματοποιήθηκε μόλις δέκα χρόνια μετά την καθιέρωση της ΚΓΠ. Το 1968 η Επιτροπή δημοσίευσε το «**Υπόμνημα για τη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ**», ευρύτερα γνωστό ως σχέδιο Mansholt, από το όνομα του **Sicco Mansholt**, αντιπροέδρου της Επιτροπής, υπεύθυνου την εποχή εκείνη για την ΚΑΠ. Το σχέδιο αποσκοπούσε στη μείωση του αριθμού των απασχολούμενων

στον τομέα της γεωργίας και στην προώθηση της δημιουργίας πιο μεγάλων και πιο αποτελεσματικών μονάδων γεωργικής παραγωγής.

Το 1983 η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση για ριζική μεταρρύθμιση, που διατυπώθηκε επίσημα δύο χρόνια αργότερα με τη δημοσίευση του πράσινου βιβλίου σχετικά με τις «Προοπτικές της κοινής γεωργικής πολιτικής» (1985). Στόχος του πράσινου βιβλίου ήταν η εξισορρόπηση της προσφοράς και της ζήτησης και σε γενικές γραμμές η ανάλυση εναλλακτικών λύσεων για το μέλλον της ΚΑΠ. Το 1988 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατέληξε σε συμφωνία σχετικά με δέσμη μεταρρυθμιστικών μέτρων, συμπεριλαμβανομένης της «Κατευθυντήριας γραμμής για τις γεωργικές δαπάνες», που περιόριζε το ποσοστό του γενικού προϋπολογισμού που αντιστοιχεί στις δαπάνες της ΚΑΠ. Το 1991 η Επιτροπή, με επίτροπο Γεωργίας τον *Ray MacSharry*, παρουσίασε δύο έγγραφα προς συζήτηση σχετικά με την ανάπτυξη και το μέλλον της ΚΑΠ. Τα έγγραφα αυτά αποτέλεσαν τη βάση πολιτικής συμφωνίας σχετικά με τη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ, που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 21 Μαΐου 1992. Η μεταρρύθμιση του 1992 σηματοδότησε μια σημαντική αλλαγή της ΚΑΠ και είχε ως βασικά στοιχεία τα εξής:

- τη μείωση των τιμών των γεωργικών προϊόντων ώστε να γίνουν πιο ανταγωνιστικά στην εσωτερική και στην παγκόσμια αγορά,
- την αποζημίωση των αγροτών για την απώλεια εισοδήματος, καθώς και άλλα μέτρα σχετικά με τους μηχανισμούς της αγοράς
- και την προστασία του περιβάλλοντος.

3.2 ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ 1992

Η μεταρρύθμιση του 1992 θεωρήθηκε σε γενικές γραμμές επιτυχής, με θετικές συνέπειες για την ευρωπαϊκή γεωργία. Βασικός στόχος ήταν η απόκτηση βάσεων μηχανογραφημένων δεδομένων στον τομέα ορισμένων καθεστώτων χορήγησης κοινοτικών ενισχύσεων. Ο κανονισμός προβλέπει

τη δημιουργία, από κάθε κράτος μέλος, ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου, που εφαρμόζεται:

- όσον αφορά τον τομέα της φυτικής παραγωγής, στο καθεστώς που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1765/92
- όσον αφορά τον τομέα της ζωικής παραγωγής, στα καθεστώτα πριμοδότησης που θεσπίστηκαν με τους κανονισμούς (ΕΟΚ) αριθ. 805/68, (ΕΟΚ) αριθ. 3013/89, (ΕΟΚ) αριθ. 2328/91.

Το ολοκληρωμένο σύστημα περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία :

- μηχανογραφημένη βάση δεδομένων
- αλφαριθμητικό σύστημα αναγνώρισης και καιαχώρησης των ζώων
- -αιτήσεις για τη χορήγηση ενισχύσεων
- ολοκληρωμένο σύστημα ελέγχου

Ωστόσο οι εξελίξεις των επόμενων χρόνων - οι διεθνείς τάσεις, η διεύρυνση προς την Κεντρική και την Ανατολική Ευρώπη, η προετοιμασία για το ενιαίο νόμισμα που προκάλεσε δημοσιονομικούς περιορισμούς, η αύξηση του ανταγωνισμού από προϊόντα τρίτων χωρών και ο νέος γύρος των διαπραγματεύσεων του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου - επέβαλαν περαιτέρω προσαρμογή της ΚΑΠ, με άλλα λόγια, νέα μεταρρύθμιση η οποία επιχειρήθηκε το 2000.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ:

Η μεταρρύθμιση του 1992 (περικοπή τιμών στήριξης + πλήρης αποζημίωση για την απώλεια εισοδήματος). Αναλυτικά σε σχέση με τη μεταρρύθμιση του 1992 αναφέρουμε τα ακόλουθα:

Στόχοι:

1. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας
2. Σταθεροποίηση των αγορών και δαπανών

3. Διαφοροποίηση της παραγωγής
4. Προστασία του περιβάλλοντος

Μέτρα :

5. Περικοπές τιμών (δημητριακά -29%)
6. Υποχρεωτική αγρανάπαυση
7. Πλήρης αποζημίωση για την απώλεια εισοδήματος
8. Αγροπεριβαλλοντολογικά προγράμματα, αναδάσωση, πρόωρη συνταξιοδότηση, διαφοροποίηση.

3.3 ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ 2000 (Πρόγραμμα Δράσης 2000)

Τον Ιούλιο του 1997 η Επιτροπή πρότεινε μεταρρύθμιση της ΚΑΠ στο πλαίσιο της. Οι διαπραγματεύσεις και κατά συνέπεια η συμφωνία για τη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ ολοκληρώθηκαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Βερολίνο το Μάρτιο του 1999, υπήρξε η πιο ριζική και η πιο ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση καλύπτοντας όλες τις λειτουργίες της ΚΑΠ : οικονομική, περιβαλλοντική και όσον αφορά την ύπαιθρο. Ειδικότερα, η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει μέτρα με σκοπό:

- ο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών αγαθών στην εσωτερική και στην παγκόσμια αγορά
- ο την προαγωγή δίκαιου και αξιοπρεπούς βιοτικού επιπέδου για την αγροτική κοινότητα -τη δημιουργία εναλλακτικών θέσεων εργασίας και άλλων πηγών εισοδήματος για τους αγρότες
- ο τη χάραξη νέας πολιτικής για την ανάπτυξη της υπαίθρου, η οποία γίνεται ο δεύτερος άξονας της ΚΑΠ
- ο την ενσωμάτωση περισσότερων περιβαλλοντικών και διαρθρωτικών προβληματισμών στην ΚΑΠ
- ο τη βελτίωση της ποιότητας και της ασφάλειας των τροφίμων
- ο την απλούστευση της γεωργικής νομοθεσίας και την αποκέντρωση της εφαρμογής της, προκειμένου να εξασφαλισθεί μεγαλύτερη σαφήνεια, διαφάνεια και

δυνατότητα πρόσβασης στους κανόνες και στους κανονισμούς.

Από τη δημιουργία της η ΚΑΠ εξελίχθηκε αρκετά για να μπορέσει να αντιμετωπίσει τις νέες προκλήσεις οι οποίες παρουσιάστηκαν: πρώτα την επίτευξη των στόχων του άρθρου 39 της Συνθήκης:

- ο τη βελτίωση της παραγωγικότητας,
- ο την εξασφάλιση δίκαιου βιοτικού επιπέδου στο γεωργικό πληθυσμό,
- ο την εξασφάλιση του εφοδιασμού σε λογικές τιμές, καθώς και τον έλεγχο των ποσοτικών ανισορροπιών.

Τέλος, η ΚΑΠ έλαβε μια νέα κατεύθυνση που βασίζεται στον συνδυασμό της μείωσης των τιμών και της χορήγησης των αντισταθμιστικών ενισχύσεων. Η νέα μεταρρύθμιση της ΚΑΠ έχει ως στόχο την εμβάθυνση και τη διεύρυνση της μεταρρύθμισης του 1992 αντικαθιστώντας τα μέτρα ενίσχυσης των τιμών με τις άμεσες ενισχύσεις και συνοδεύοντας τη διαδικασία αυτή με συνεκτική αγροτική πολιτική.

Νέες προκλήσεις παρουσιάστηκαν, εσωτερικής και εξωτερικής φύσης:

- ο η παγκόσμια γεωργική αγορά παρουσιάζει προοπτικές μεγάλης ανάπτυξης και τιμών που επιτρέπουν τη δημιουργία κέρδους. Οι τιμές της ΚΑΠ φθάνουν σε πολύ υψηλά επίπεδα για να ληφθούν υπόψη οι διεθνείς δεσμεύσεις και να καταστεί δυνατόν να επωφεληθεί η Ένωση από τη διεύρυνση της παγκόσμιας αγοράς, με συνέπεια τον κίνδυνο επανεμφάνισης πλεονασμάτων με δυσβάσταχτο δημοσιονομικό κόστος και τον κίνδυνο να καθούν μερίδια της κοινοτικής και της παγκόσμιας αγοράς
- ο η γεωργική στήριξη κατανέμεται άνισα ανάλογα με τους παραγωγούς και τις περιφέρειες με συνέπεια την κακή χωροταξία των αγροτικών περιοχών: παρακμή της γεωργικής δραστηριότητας σε ορισμένες περιφέρειες, σε άλλες περιφέρειες γεωργικές πρακτικές που είναι υπερβολικά εντατικές και οι οποίες έχουν ως συνέπεια τη μόλυνση, την

ανάπτυξη ζωνοόσων και την έλλειψη ασφάλειας των τροφίμων

- ο η συμφιλίωση του πολίτη, του καταναλωτή με την ΚΑΠ αποτελεί πρωταρχικό μέλημα
- ο η δύναμη της ευρωπαϊκής γεωργίας βασίζεται στις διαφορές της: φυσικοί πόροι, τρόποι εκμετάλλευσης, ανταγωνιστικότητα, εισοδήματα και παραδόσεις. Με τις διαδοχικές διευρύνσεις, η διαχείριση της ΚΑΠ έγινε πολύ πολύπλοκη και γραφειοκρατική και πολλές φορές γίνεται πολύ δύσκολα κατανοητή. Πρέπει λοιπόν να βρεθεί ένα νέο αποκεντρωμένο πρότυπο το οποίο να παρέχει μεγάλο βαθμό ελευθερίας στα κράτη μέλη χωρίς στρέβλωση του ανταγωνισμού, χωρίς τον κίνδυνο επανακρατικοποίησης της ΚΑΠ, αλλά με σαφή κοινά κριτήρια και με αυστηρούς μηχανισμούς ελέγχου
- ο η Ένωση πρέπει να προετοιμάσει τη γεωργία της για τις διεθνείς διαπραγματεύσεις και να καθορίσει τα όρια των όσων μπορεί να αποδεχθεί
- ο η διεύρυνση καθιστά ακόμη περισσότερο αναγκαία τα μέτρα που αφορούν την αγορά και την απλοποίηση διότι οι οικονομίες των υποψήφιων χωρών βασίζονται κυρίως στον τομέα της γεωργίας.

Η συμφωνία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Βερολίνου δίνει απάντηση στους βασικούς στόχους που έχουν προταθεί από το Πρόγραμμα Δράσης 2000 δίνοντας συγκεκριμένο περιεχόμενο στο ευρωπαϊκό γεωργικό πρότυπο για τα επόμενα έτη. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Βερολίνου επιβεβαίωσε εκ νέου ότι το περιεχόμενο της μεταρρύθμισης θα εξασφαλίζει γεωργία πολυλειτουργική, αειφόρο, ανταγωνιστική, κατανομημένη σε όλο το ευρωπαϊκό έδαφος, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειών που αντιμετωπίζουν ειδικά προβλήματα. Εξάλλου, θα είναι σε θέση να διατηρεί τα τοπία και τον φυσικό χώρο και να επιφέρει σημαντική συνεισφορά στη ζωτικότητα του αγροτικού κόσμου και να ανιανοκρίνεται στα προβλήματα και στις

απαιτήσεις των καταναλωτών σε θέματα ποιότητας και ασφάλειας των τροφίμων, προστασίας του περιβάλλοντος και καλής μεταχείρισης των ζώων.

Οι προτάσεις της Επιτροπής που εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο βασιζόνταν στις μεταρρυθμίσεις του 1992 οι οποίες μπόρεσαν να μειώσουν τα πλεονάσματα, να περιορίσουν τις δαπάνες χωρίς να εμποδίσουν τη μέση αύξηση του εισοδήματος σε 4,5%. Προς το σκοπό αυτό, η γενική κατεύθυνση αυτή επιβεβαιώνεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο βάσει των ακόλουθων κατευθυντήριων γραμμών:

- η ανταγωνιστικότητα πρέπει να εξασφαλίζεται από επαρκή μείωση των τιμών ώστε να εξασφαλίζεται η ανάπτυξη των εσωτερικών αγορών και η αυξημένη συμμετοχή στη διεθνή αγορά. Η μείωση αυτή των τιμών αντισταθμίζεται από την αύξηση των άμεσων ενισχύσεων κατά τρόπο ώστε να διατηρείται το επίπεδο
- καθορίζεται εκ νέου η κατανομή των εργασιών μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών είτε πρόκειται για την αντιστάθμιση με τη μορφή άμεσων ενισχύσεων είτε για τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης στο πλαίσιο συνολικού προγραμματισμού
- η εν λόγω κίνηση αποκέντρωσης συνοδεύεται λογικά από μια μεγάλη προσπάθεια απλούστευσης των ρυθμίσεων. Ένα παράδειγμα είναι ο νέος κανονισμός για την αγροτική ανάπτυξη που οδηγεί στην εξαφάνιση μεγάλου αριθμού κανονισμών ή κανονισμών της αγοράς, ιδίως εκείνου που αφορά τις μεγάλες καλλιέργειες. Στο εξής, η νομοθεσία θα είναι πιο σαφής, πιο διαφανής με πιο εύκολη πρόσβαση και με διοικητική επιβάρυνση μειωμένη στο ελάχιστο δυνατό για τους γεωργούς
- η αγροτική ανάπτυξη καθίσταται το δεύτερο θεμέλιο της ΚΑΠ. Για πρώτη φορά τίθενται οι βάσεις μιας συνολικής και συνεκτικής πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης της οποίας η αποστολή είναι η συμπλήρωση της πολιτικής της αγοράς

διασφαλίζοντας ότι οι γεωργικές δαπάνες θα συμβάλουν ικανοποιητικότερα σε σχέση με το παρελθόν στη χωροταξία και την προστασία της φύσης, στην εγκατάσταση των νέων κλπ.

Βόειο κρέας

Οι συνέπειες του σοκ του 1996 στην κατανάλωση βοείου κρέατος θα πρέπει να μετριαστούν. Εάν η πολιτική της αγοράς δεν είχε αλλάξει, μετά το 2001, η παραγωγή θα αυξανόταν πολύ ενώ η κατανάλωση θα συνέχιζε να μειώνεται μακροπρόθεσμα. Το πρόβλημα της πλεονασματικής παραγωγής δεν μπορεί να λυθεί με τη σφαγή των νέων μόσχων, ούτε επιβάλλοντας ποσοτώσεις που περιορίζουν τον αριθμό των ζώων, ούτε επίσης με τις ποσοτώσεις παραγωγής.

Ο νέος κανονισμός προβλέπει τη μείωση της πραγματικής ενίσχυσης στην αγορά. Πρέπει να είναι δυνατόν να σταθεροποιηθούν οι τιμές της αγοράς με τη βοήθεια μέτρων παραγωγής στα σύνορα, μέτρων που να αφορούν τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και της εισαγωγής καθεστώτος ιδιωτικής αποθεματοποίησης παρόμοιο με εκείνο που ισχύει για το χοίρειο κρέας. Οποσδήποτε θα μειωθούν τα εισοδήματα των γεωργών τα οποία όμως μπορεί να αντισταθμιστούν εάν οι γεωργοί προσαρμόσουν τις μεθόδους παραγωγής τους και τις επενδύσεις τους. Σε αντιστάθμιση, οι γεωργοί θα λάβουν άμεσες ενισχύσεις στα εισοδήματα που χορηγούνται ανά κεφαλή ζώου, και των οποίων το ποσό θα αυξηθεί σταδιακά. Έχουν ληφθεί πολλά μέτρα απλοποίησης στον τομέα του βοείου κρέατος, όπως η κατάργηση του συστήματος εμπορίας και της πριμοδότησης για τη μεταποίηση των μόσχων. Το καθεστώς παρέμβασης εφαρμόζεται μόνο στις περιπτώσεις σοβαρών κρίσεων. Τέλος, ο νέος κανονισμός καταργεί πολλούς άλλους κανονισμούς.

Γαλακτοκομικά προϊόντα

Ο κανονισμός καθιερώνει νέα κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα των γαλακτοκομικών προϊόντων. Η οργάνωση βασίζεται πάντα στην παρέμβαση και στο δημόσιο απόθεμα βουτύρου και αποβουτυρωμένου

γάλακτος σε σκόνη καθώς και σε ορισμένα καθεστώτα ενίσχυσης και στα ειδικά μέτρα σε θέματα εμπορίας. Οι τιμές παρέμβασης του βουτύρου και του αποβουτυρωμένου γάλακτος σε σκόνη μειώθηκαν από την περίοδο εμπορίας 2005/2006 και βελτιώθηκε η ανταγωνιστικότητα στις εσωτερικές και εξωτερικές αγορές. Όσον αφορά τα μέτρα ενίσχυσης της εσωτερικής αγοράς, πολλοί κανονισμοί καταργήθηκαν πράγμα το οποίο οδηγεί σε σημαντική απλοποίηση της νομοθεσίας που εφαρμόζεται στον τομέα αυτό. Το νέο σύστημα προβλέπει παράταση του καθεστώτος των ποσοτώσεων μέχρι το 2007/2008, με σκοπό τη σταδιακή μείωση των τιμών στην εσωτερική και εξωτερική κατανάλωση. Η συνολική ποσότητα αναφοράς αυξάνεται και η συμπληρωματική ποσότητα θα καταναμηθεί σε ειδικές επιχορηγήσεις για πέντε κράτη μέλη (Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία, Ιρλανδία και Βόρεια Ιρλανδία).

Οίνος

Όσον αφορά τον οίνο μία πρόταση μεταρρύθμισης βρισκόταν υπό εξέταση στο Συμβούλιο από το 1994. Η εξέλιξη του τομέα επηρεάστηκε αρκετά από τη συμφωνία του Γύρου της Ουρουγουάης. Ο νέος κανονισμός ακολουθεί τους προσανατολισμούς που καθορίστηκαν στο "έγγραφο γεωργικής στρατηγικής" το 1995. Ο νέος κανονισμός αντικαθιστά τους 23 κανονισμούς του Συμβουλίου πράγμα το οποίο επιτρέπει τη διασάφηση του συστήματος και τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη νομοθεσία.

Η απαγόρευση φύτευσης αμπέλων διατηρείται, αλλά η διαχείρισή της θα πραγματοποιείται με μεγαλύτερη ευελιξία για να επιτραπεί η ανάπτυξη της παραγωγής ειδών οίνου των οποίων η ζήτηση είναι μεγάλη. Τα μέτρα εκρίζωσης διατηρούνται επίσης, αλλά δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στις περιφέρειες που αντιμετωπίζουν σοβαρά διαρθρωτικά πλεονάσματα. Η παρέμβαση θα καταργηθεί αλλά θα δημιουργηθεί μηχανισμός απόσταξης κρίσης ο οποίος θα αντιμετωπίζει τις ιδιαίτερες περιπτώσεις διαταραχής της αγοράς. Τέλος, ο κανονισμός επισημοποιεί τον ενδεχόμενο ρόλο των ομάδων παραγωγών και των διεπαγγελματικών οργανώσεων και προβλέπει σημαντικές προσαρμογές σε θέματα

περιγραφής και παρουσίασης των προϊόντων του τομέα για να επιτραπεί η καλύτερη ενημέρωση των καταναλωτών.

Αροτραίες καλλιέργειες

Η τιμή παρέμβασης για τις αροτραίες καλλιέργειες μειώνεται. Ο κανονισμός προβλέπει ότι η άμεση ενίσχυση για τα σιτηρά και το καλαμπόκι θα ανέλθει σε δύο στάδια από 54 σε 63 ευρώ. Οι άμεσες ενισχύσεις για τους ελαιούχους σπόρους και τον μη κλωστικό λίνο θα μειωθούν σταδιακά για να ανέλθουν σε τρία στάδια στο ίδιο επίπεδο με εκείνο των σιτηρών. Οι πρωτεϊνούχες καλλιέργειες αποτελούν αντικείμενο υψηλότερης άμεσης ενίσχυσης (72,5 ευρώ ανά τόνο), κατά τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται η αποδοτικότητάς τους σε σχέση με τις άλλες αροτραίες καλλιέργειες. Το ειδικό καθεστώς για τον σκληρό σίτο θα εξακολουθήσει να ισχύει.

Η υποχρεωτική παύση καλλιέργειας θα διατηρηθεί και όσον αφορά την εθελοντική παύση καλλιέργειας θα εξακολουθήσει να επιτρέπεται αλλά θα βελτιωθεί η αποτελεσματικότητά της και τα θετικά της αποτελέσματα στο περιβάλλον. Το επίπεδο της ενίσχυσης για την εθελοντική και την υποχρεωτική παύση καλλιέργειας γαιών είναι ίδιο με εκείνο των σιτηρών. Παρά το γεγονός ότι τα βασικά στοιχεία του υφιστάμενου καθεστώτος (ιδίως, οι βασικές εκτάσεις, το σύστημα διαχωρισμού σε περιφέρειες, η σχέση με τις παραδοσιακές αποδόσεις και τις διατάξεις για την παύση της καλλιέργειας) διατηρήθηκαν, έχουν επιτευχθεί σημαντικές απλουστεύσεις.

Αγροτική πολιτική

Τα συνοδευτικά μέτρα που χρηματοδοτούνταν προηγουμένως από το ΕΓΤΠΕ - τμήμα Εγγυήσεων (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων) συμπληρώνονται με τις ενισχύσεις υπέρ των μειονεκτικών περιφερειών και των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιοχών. Όλα τα μέτρα αυτά εφαρμόζονται με οριζόντιο τρόπο και υλοποιούνται σε αποκεντρωμένη βάση. Οι αγροτικές περιοχές που είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο του στόχου αριθ. 1 των

Διαρθρωτικών Ταμείων και το υφιστάμενο σύστημα θα διατηρηθούν. Όσον αφορά τις αγροτικές περιοχές που είναι επιλέξιμες στο νέο στόχο αριθ. 2 (πρώην στόχοι 5α και 5β) τα μέτρα που έχουν ληφθεί χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΠΕ - τμήμα Εγγυήσεων. Η χρηματοδότηση του στόχου αριθ. 2 πραγματοποιείται μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΓΤΠΕ), του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) και του Χρηματοδοτικού Μέσου Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ). Όλα τα μέτρα που έχουν ληφθεί για τις αγροτικές περιφέρειες που δεν είναι επιλέξιμες από τα Διαρθρωτικά Ταμεία συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΠΕ - τμήμα Εγγυήσεων. Με σκοπό την καλύτερη ενσωμάτωση των θεμάτων που αφορούν το περιβάλλον, στην κοινή οργάνωση αγοράς, η νέα μεταρρύθμιση επιτρέπει στα κράτη μέλη να εξαρτούν τις άμεσες πληρωμές από την τήρηση της νομοθεσίας που αφορά το περιβάλλον.

Τα μέτρα αφορούν:

- την ενίσχυση του δασικού και γεωργικού τομέα προωθώντας τα γεωργικά προϊόντα ποιότητας. Προβλέπει μέτρα που αφορούν την εγκατάσταση των νέων γεωργών και τους όρους για την πρόωρη συνταξιοδότηση
- τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των αγροτικών περιοχών έχοντας ιδίως ως στόχο την καλύτερη ποιότητα ζωής της αγροτικής κοινότητας και νέες πηγές εισοδημάτων για τους γεωργούς και τις οικογένειές τους
- την προστασία του περιβάλλοντος και της ευρωπαϊκής αγροτικής κληρονομιάς μέσω γεωργοπεριβαλλοντικών μέτρων, όπως η βιολογική γεωργία. Με σκοπό την ενίσχυση της ενσωμάτωσης των περιβαλλοντικών θεμάτων στην ΚΑΠ, προβλέφθηκε επίσης η διεύρυνση των αντισταθμιστικών πληρωμών που παραδοσιακά χορηγούνταν στις μειονεκτικές περιφέρειες, στις περιφέρειες όπου είναι περιορισμένη η γεωργία λόγω ειδικών περιβαλλοντικών περιορισμών.

Τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίσουν ωστόσο, ότι οι γεωργοί μπορούν να αποδείξουν ότι δεν ασκούν τις δραστηριότητές τους μόνο με σκοπό να λάβουν τις ενισχύσεις που χορηγούνται στο πλαίσιο των καθεστώτων στήριξης.

Χρηματοδοτικό πλαίσιο

Το νέο χρηματοδοτικό πλαίσιο πρέπει να καλύπτει με συνεκτικό τρόπο, εντός των λογικών ορίων του προϋπολογισμού, την εξέλιξη της ΚΑΠ και τις συνέπειες της διεύρυνσης για περίοδο αρκετά μεγάλη. Ταυτόχρονα, πρέπει να χρηματοδοτεί τις βασικές ανάγκες και να εξασφαλίζει υγιή διαχείριση των δημοσίων οικονομικών. Στο εξής μία απλοποιημένη και κατανοητή γεωργική πολιτική θα είναι ικανή να εξηγήσει σαφώς ότι οι δαπάνες που δημιουργεί αιτιολογούνται διότι επιτρέπουν την εξασφάλιση των λειτουργιών που η κοινωνία περιμένει από τους γεωργούς.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Βερολίνου εκτίμησε ότι η μεταρρύθμιση αυτή μπορεί να εφαρμοσθεί σε χρηματοδοτικό πλαίσιο μέσω επιπέδου των 40,5 δισ. ευρώ συν 14 δισ. ευρώ για τη σχετική περίοδο για την αγροτική ανάπτυξη καθώς και για τα κτηνιατρικά και φυτοϋγειονομικά μέτρα. Η μεταρρύθμιση έχει ως στόχο τη σταθεροποίηση των δαπανών κατά την περίοδο αυτή λαμβάνοντας υπόψη τα πραγματικά επίπεδα των δαπανών. Εξάλλου, η γεωργική κατευθυντήρια γραμμή θα παραμείνει η ίδια. Θα επανεξετασθεί, βάσει έκθεσης που θα υποβληθεί στο Συμβούλιο από την Επιτροπή πριν από την πρώτη διεύρυνση της Ένωσης, ώστε να πραγματοποιηθεί οποιαδήποτε προσαρμογή η οποία θα κριθεί αναγκαία. Το προβλεπόμενο ποσό στις χρηματοδοτικές προοπτικές για το γεωργικό μέσο προένταξης (250 εκατ. ευρώ - τιμή 1999) εντάσσεται στο πλαίσιο του ανώτατου ορίου που καθορίζεται από την κατευθυντήρια γραμμή.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναγνώρισε το εύρος των προσπαθειών που καταβλήθηκαν για τη συγκράτηση του προϋπολογισμού στην εφαρμογή της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής που αποφασίστηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος Δράσεως 2000: η μείωση των τιμών στήριξης

που αντισταθμίζονται επαρκώς από τις δαπάνες σε θέματα αγροικά ή άλλα συνοδευτικά μέτρα (άμεσες ενισχύσεις στα εισοδήματα, πρόωρη συνταξιοδότηση, ενισχύσεις στους νέους γεωργούς, κλπ. ...).

Προετοιμασία της ένταξης των υποψήφιων χωρών σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Λουξεμβούργου, τηρώντας το οριζόντιο πλαίσιο προένταξης που παρέχεται από κανονισμό γενικού συντονισμού. Οι υποψήφιες χώρες αντιμετωπίζουν σημαντικές δυσκολίες προσαρμογής στο πολύπλοκο κοινοτικό κεκτημένο και ολοκλήρωσης της θεσμικής διαδικασίας ιδιωτικοποίησης και μεταποίησης των γεωργικών διαρθρώσεων. Επικεντρωμένα στις ανάγκες προτεραιότητας μίας γεωργίας που αποτελεί σημαντική πηγή θέσεων απασχόλησης, τα προενταξιακά μέτρα αφορούν ιδίως την ενίσχυση για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των εκμεταλλεύσεων και των ενώσεων παραγωγών, τη μεταποίηση και τη διανομή, την προώθηση προϊόντων ποιότητας, τους κτηνιατρικούς και φυτοϋγειονομικούς ελέγχους, τον αναδάσμο, τη διαχείριση των υδάτινων πόρων, την επαγγελματική κατάρτιση, το περιβάλλον, τη διατήρηση της αγροτικής κληρονομιάς κλπ.

Για να δοθεί απάντηση στην πρόκληση της διεύρυνσης, πρέπει να δοθεί νέα ώθηση στην ανάπτυξη και την ολοκλήρωση της ευρωπαϊκής οικονομίας στο σύνολό της. Οι προσπάθειες που καταβλήθηκαν, ιδίως σε όρους μείωσης των τιμών στήριξης αποτελούν σημαντική συμβολή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στη σταθεροποίηση των παγκόσμιων γεωργικών αγορών. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θεωρεί ότι οι αποφάσεις που έχουν εγκριθεί σχετικά με τη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ στο πλαίσιο του Προγράμματος Δράσεως 2000 θα αποτελέσουν τα βασικά στοιχεία για τον καθορισμό της διαπραγματευτικής εντολής της Επιτροπής ενόψει των μελλοντικών πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ).

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ:

Agenda 2000 (περαιτέρω περικοπές τιμών - ίδρυση του 2^{ου} πυλώνα). Αναλυτικά σε σχέση με τη μεταρρύθμιση του 1992 αναφέρουμε τα ακόλουθα:

Στόχοι:

1. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας
2. Πολιτική αγροτικής ανάπτυξης
3. Διευκόλυνση της διεύρυνση της Ε.Ε.

Μέτρα:

1. Περαιτέρω περικοπές τιμών (βόειο* κρέας -20%, δημητριακά -10%)
2. Μερικές αποζημιώσεις = άμεσες πληρωμές
3. Ανώτατο όριο στις γεωργικές δαπάνες

3.4 ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ 2003 / ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ FISCHLER

Στις 23 Σεπτεμβρίου του 2003, στις Βρυξέλλες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προτάσεις για μια θεμελιώδη μεταρρύθμιση των κοινών οργανώσεων αγοράς (ΚΟΑ) για το ελαιόλαδο, τον ακατέργαστο καπνό και το βαμβάκι που συμβαδίζουν με τη μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ), η οποία αποφασίστηκε από το Συμβούλιο τον Ιούνιο του 2003. Για τους εν λόγω 3 τομείς, πρότεινε να μεταφερθεί σημαντικό μέρος των σημερινών συνδεδεμένων με την παραγωγή ενισχύσεων στο αποσυνδεδεμένο καθεστώς της ενιαίας ενίσχυσης ανά εκμετάλλευση, το οποίο αποτελεί το βασικό χαρακτηριστικό της μελλοντικής ΚΓΠ. Όπως και στη μεταρρύθμιση της ΚΓΠ του Ιουνίου του 2003, η ενίσχυση αυτή καθώς και άλλες άμεσες ενισχύσεις θα συνδεθούν με την τήρηση προτύπων προστασίας του περιβάλλοντος και ασφαλείας των τροφίμων μέσω της πολλαπλής συμμόρφωσης. Για να διευκολυνθεί μια βιώσιμη πολιτική για τον τομέα του ακατέργαστου καπνού στο μέλλον, η

* βοδινό κρέας

Επιτροπή πρότεινε σταδιακή κατάργηση του σημερινού καθεστώτος σε διάστημα τριών ετών, αποσύνδεση της υφιστάμενης πριμοδότησης καπνού, σταδιακή κατάργηση του Κοινοτικού Ταμείου Καπνού, καθώς και τη δημιουργία συνολικού δημοσιονομικού κονδυλίου για την αναδιάρθρωση των καπνοπαραγωγικών περιοχών. Στον τομέα του ελαιολάδου, το 60% των συνδεδεμένων με την παραγωγή ενισχύσεων για την περίοδο αναφοράς θα μετατραπούν σε νέα δικαιώματα στο καθεστώς της ενιαίας ενίσχυσης ανά εκμετάλλευση. Τα κράτη μέλη θα διατηρήσουν το υπόλοιπο για τη χορήγηση συμπληρωματικής άμεσης ενίσχυσης για τους χαμηλής παραγωγής και τους οριακούς ελαιώνες καθώς και για μια πολιτική ποιότητας. Για το βαμβάκι, το 60% της δαπάνης στήριξης των παραγωγών ανά κράτος-μέλος θα μεταφερθεί με τη μορφή νέων δικαιωμάτων στο καθεστώς της ενιαίας ενίσχυσης ανά εκμετάλλευση, ενώ τα κράτη-μέλη θα διατηρήσουν το 40% για τη χορήγηση μιας νέας άμεσης ενίσχυσης βάσει της έκτασης στους παραγωγούς. Το υπόλοιπο της δαπάνης για το βαμβάκι και για την περίοδο αναφοράς θα χρηματοδοτήσει διεπαγγελματικούς οργανισμούς και την αναδιάρθρωση στις βαμβακοπαραγωγικές περιοχές. Η μεταρρύθμιση αναμένεται να επιφέρει καλύτερο προσανατολισμό προς την αγορά, περιβαλλοντικά οφέλη, αύξηση της ανταγωνιστικότητας και σταθερότερο εισόδημα για τους γεωργούς, λόγω της υψηλότερης αποτελεσματικότητας μεταφοράς των αποσυνδεδεμένων ενισχύσεων.

Σχολιάζοντας τις προτάσεις, ο Επίτροπος Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Αλιείας, κ. Franz Fischler δήλωσε: «Οι προτάσεις αυτές αποτελούν ένα ακόμη ουσιαστικό βήμα προς μια αποτελεσματική και αειφόρο γεωργική πολιτική στην Ευρώπη. Βασιζόμενοι στη μεταρρύθμιση της ΚΓΠ του Ιουνίου του 2003, ολοκληρώνουμε τώρα ουσιαστικά τη μετακίνηση από τη στήριξη των προϊόντων προς τη στήριξη του εισοδήματος των γεωργών μας. Αυτή η βασική μετατόπιση της γεωργικής πολιτικής μας θα μας επιτρέψει να μεταφέρουμε τις άμεσες ενισχύσεις αποτελεσματικότερα. Έτσι θα βελτιωθεί το εισόδημα των γεωργών. Όσο περισσότερους τομείς περιλαμβάνουμε στην ενιαία ενίσχυση ανά

εκμετάλλευση, τόσο μεγαλύτερο είναι το οικονομικό και διοικητικό όφελος, από την άποψη της απλούστευσης.»

Κατόπιν της συζήτησης στην ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΕΚ) σχετικά με τη μεταρρύθμιση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ), ο Επίτροπος αρμόδιος για θέματα Γεωργίας Franz Fischler διαπίστωσε ότι το Κοινοβούλιο, η Επιτροπή και τα κράτη-μέλη συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό όσον αφορά τους στόχους της μεταρρύθμισης. Το κοινό τους όραμα είναι μία γεωργική πολιτική η οποία επιδιώκει με συνέπεια συγκεκριμένους οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους. Αυτό ωστόσο δεν το έχουν πετύχει ακόμη. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο εντάσσονται οι μεταρρυθμιστικές προτάσεις της Επιτροπής. Υπάρχουν ακόμα διαφορές όσον αφορά την αξιολόγηση και την επιλογή των συγκεκριμένων ενεργειών που θα πρέπει να γίνουν, οι οποίες απαιτούν πολύ εργασία. Ο Επίτροπος δήλωσε ότι πολλά από αυτά που προτείνει το Κοινοβούλιο παρουσιάζουν ενδιαφέρον και η Επιτροπή θα μπορούσε να αποδεχθεί ένα μέρος των μεταρρυθμιστικών προτάσεων του Κοινοβουλίου.

3.4.1 Τα βασικά σημεία της μεταρρύθμισης Fischler

Τα βασικά σημεία της μεταρρύθμισης Fischler αναφέρονται σε δυο βασικούς άξονες. Συγκεκριμένα⁷:

- 1.** Στην ανάγκη για την ευρύτερη απλοποίηση του αγροτικού συστήματος με σκοπό να κερδίσουν όλοι.
- 2.** Στην ανάγκη να προωθηθούν πιο ικανές και διευρυμένες πολιτικές με στόχο την ουσιαστική ανάπτυξη της υπαίθρου στους τομείς ποιότητας τροφίμων, βελτίωσης σίτισης και αναθρέψεις των ζώων, περιβαλλοντικής προστασίας, ενίσχυσης της υπαίθρου, ενίσχυσης των μικρών καλλιεργητών μέσα από την εκπαίδευση και ανάπτυξη και όχι μέσω από τη συνεχή παροχή οικονομικής βοήθειας, η οποία δεν

⁷ Fischler Franz.,(2004), Commissioner Fischler's speech on "Europe's agricultural policy in the Global Economy", European Commission

τους αφήνει να προσπαθήσουν να στηριχτούν στις δικές τους δυνάμεις και να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί.

Ο επίτροπος Fischler με βάση τους προαναφερόμενους και καθορισμένους άξονες όρισε τις νέες συνισταμένες ανάπτυξης της ΚΑΠ. Συγκεκριμένα ανέπτυξε τις ακόλουθες μεταρρυθμίσεις, οι οποίες απαντούν στους άξονες διαχείρισης:

A. Μείωση των επιδοτήσεων με σκοπό, όπως ο ίδιος αναφέρει, να πληγούν οι μεγάλοι γαιοκτήμονες, οι οποίοι είχαν ενισχύσεις εξίσου υψηλές αλλά και υψηλότερες από τους μικρούς γαιοκτήμονες, ώστε να μπορέσουν οι δεύτεροι να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί έχοντας να αντιμετωπίσουν πιο εφικτούς στόχους. Στόχος του είναι η πλήρης διακοπή των επιδοτήσεων εκτός από κάποιες εξαιρέσεις, ώστε να επιέλθει η ισορροπία στον γεωργικό κλάδο της Ευρώπης. Αυτή του η μεταρρύθμιση θεωρεί ότι θα ειηρέαζε μόνο λίγους αγρότες και συγκεκριμένα τους πιο ισχυρούς στην Ευρώπη.

B. Ανάπτυξη μιας λιγότερο πολύπλοκης ΚΑΠ, η οποία θα βοηθούσε τον αγροτικό τομέα στην Ευρώπη και συγκεκριμένα στις εμπλεκόμενες χώρες να γίνει πιο ανταγωνιστικός, πιο ευέλικτος και πιο ισχυρός σε σχέση με την Αμερική αλλά και τις χώρες της Ασίας.

Η νέα ΚΑΠ θα ήταν περισσότερο market-oriented, έχοντας ως βάση ισχυρούς αγρότες, ισχυρή παραγωγική ικανότητα και δυναμική και γενικά για πρώτη φορά θα λειτουργούσε με βάση τις δικές του ικανότητες και όχι έχοντας ως δεκανίκι τις οικονομικές διευκολύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Γ. Εισήγαγε ένα νέο σύστημα οικονομικής βοήθειας, το οποίο θα βασιζόταν σε ιστορικά δεδομένα σε σχέση με τους αγρότες. Το νέο σύστημα είναι πιο δίκαιο, πιο αξιοκρατικό και δίνει τη δυνατότητα στους αγρότες να αυξήσουν το εισόδημα τους, μια και θ' αναγκάζονται να στηρίζονται και στις δικές τους δυνάμεις, χρησιμοποιώντας την όποια βοήθεια μόνο ως βάση ανάπτυξης και όχι ως μέσο επιβίωσης.

Δ. Ο Επίτροπος Fischler τέθηκε ενάντια στη μερική αποσύζευξη για τους ακόλουθους λόγους⁸:

- ο Η κινητήρια δύναμη της πολιτικής δεν πρέπει να είναι οι συνδεδεμένες πληρωμές, οι οποίες υπονόμειναν την εστίαση στην ανάπτυξη, αντίθετα θα πρέπει να δοθεί στους αγρότες περισσότερη ελευθερία να αποφασίζουν τι να παράγουν και πως θα το παράγουν με βάση πάντα τα σήματα αγοράς⁹.

- ο Θα ήταν αρκετά περίπλοκο να τρέχει το παλιό με το νέο σύστημα παράλληλα. Οι αγρότες θα μπερδεύονταν με τα νέα και τα παλαιά δεδομένα. Ο επίτροπος προσπάθησε να επιφέρει τη πλήρη ρύθμιση.

- ο Θα ενισχυθεί η θέση της Ε.Ε. στον Π.Ο.Ε. (Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου).

Σε σχέση με τομείς όπως το βαμβάκι, στις ελιές και τα καπνά ήταν περισσότερο διαλλακτικός, προκειμένου να μην έρθει σε αντιπαράθεση με μεγάλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες μπορούσαν να εμποδίσουν τη προώθηση των μεταρρυθμίσεων. Η Ελλάδα ευνοήθηκε σε μεγάλο βαθμό ειδικά στο τομέα του βαμβακιού και του καπνού μια και ο αρμόδιος επίτροπος επιδίωξε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να μεριμνήσει ώστε να διατηρηθεί η ζωικότητα του οικονομικού και κοινωνικού ιστού των αγροτικών περιοχών που στηρίζονται στην καλλιέργεια των συγκεκριμένων αγαθών.

3.4.2 Ειδικές αναφορές στη μεταρρύθμιση Fischler

Στη συγκεκριμένη υποενότητα θα μελετηθούν κάποιες περαιτέρω λεπτομέρειες σε σχέση με τις μεταρρυθμίσεις Fischler. Αρχικά, ο κ. Fischler ανέφερε ότι σε σχέση με την εφάπαξ αγροτική καταβολή, τα κράτη-μέλη έχουν διάφορες επιλογές στη διάθεσή τους. Μπορούν είτε να επιλέξουν να εισαγάγουν την εφάπαξ αγροτική καταβολή πλήρως, είτε σε

⁸ Fischler Franz.,(2003), CAP Reform, Brussels, 9 July 2003, SPEECH/03/356, Ανακτήθηκε στις 4-6-08 από http://food-mac.com/Doc/Presse/EU/CAP/FranzFischler_speech_CAP_reform_20030709_en.pdf

⁹ ανεξάρτητα από την ελευθερία δράσεων των αγροτών, θα πρέπει να τηρούν τους νόμους και τις υποδείξεις που καθορίζει η Ε.Ε (τα λεγόμενα σήματα της αγοράς).

άλλη περίπτωση μπορούν να επιλέξουν να προβούν στις ακόλουθες στρατηγικές κινήσεις¹⁰:

- 1.** Διατήρηση μέχρι 25% των πληρωμών για τις καλλιεργήσιμες συγκομιδές ή μέχρι 40% σε σχέση με τη πρόσθετη βοήθεια για το σκληρό σιτάρι.
- 2.** Κάλυψη μέχρι 50% των ασφαλιστρών για τα πρόβατα και τις αίγες.
- 3.** Διατήρηση του ασφαλιστρου σφαγής, ή διατήρηση του 75% του πρόσθετου ασφαλιστρου βοείου κρέατος, ή του ασφαλιστρου θηλαζουσών αγελάδων συν μέχρι 40% του ασφαλιστρου σφαγής.
- 4.** Διατήρηση μέχρι 10% των άμεσων πληρωμών για τα μέτρα που έχουν μια θετική περιβαλλοντική επίπτωση ενώ συγχρόνως βελτιώνουν την ποιότητα και το μάρκετινγκ των αγροτικών προϊόντων.
- 5.** Οι πληρωμές για το γάλα ενσωματώθηκαν στο ενιαίο σχέδιο αγροτικής πληρωμής από τη στιγμή που ολοκληρώθηκε η μεταρρύθμιση αυτού του τομέα. Οι εξουσιοδοτήσεις πληρωμής στην περίοδο 2000-2002 θα χρησιμοποιηθούν σαν βάση για τον υπολογισμό των αποσυνδεδεμένων εφάπαξ αγροτικών καταβολών. Μια μεταφορά των εξουσιοδοτήσεων πληρωμής θα είναι δυνατή με ή χωρίς έδαφος μεταξύ των αγροτών μέσα στο ίδιο κράτος μέλος. Οι εξουσιοδοτήσεις πληρωμής θα προκαλέσουν τις άμεσες πληρωμές μόνο εάν συνοδεύονται από τα επιλέξιμα εκτάρια.
- 6.** Η τυποποιημένη προσέγγιση για τα κράτη-μέλη μπορεί να οριοθετήσει την εφάπαξ αγροτική καταβολή σε περιφερειακό επίπεδο.

¹⁰ Fischler Franz.,(2003), CAP Reform, Brussels, 9 July 2003, SPEECH/03/356, Ανακτήθηκε στις 4-6-08 από http://food-mac.com/Doc/Presse/EU/CAP/FranzFischler_speech_CAP_reform_20030709_en.pdf

3.5 ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ 2003 ΚΑΙ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

Περίληπτικά, προβλέπονται τα εξής: οι περισσότερες ενισχύσεις του παρελθόντος ενοποιούνται σε μία **Ενιαία Αποδεσμευμένη Ενίσχυση**. Η ενίσχυση αυτή θα κορηγείται κατ' έτος ασχέτως είδους και ύψους παραγωγής. Θα συνδέεται με το ύψος των ενισχύσεων που εισέπραξε κάθε δικαιούχος κατά την τριετία 2000-2002. Προϋπόθεση για την εισπραξη της Ενιαίας Αποδεσμευμένης Ενίσχυσης θα είναι ο σεβασμός των κοινοτικών οδηγιών σχετικά με τη δημόσια υγεία, την υγεία των φυτών και των ζώων και την προστασία του περιβάλλοντος (**Πολλαπλή Συμμόρφωση**). Οι ενισχύσεις θα μειωθούν κατά 3% το 2005, 4% το 2006 και 5% από το 2007 και μειέπειτα. Θα επιστρέφονται σε όλους τους δικαιούχους οι μειώσεις που αντιστοιχούν μέχρι 5000 Ευρώ συνολικού ύψους ενισχύσεων (**Διαφοροποίηση**) Θα δημιουργηθεί ένα σύστημα παροχής γεωργικών συμβουλών προς τους αγρότες. Αυξάνονται οι πόροι υπέρ της αγροτικής ανάπτυξης.

3.5.1 Ενιαία αποδεσμευμένη ενίσχυση

Η νέα αυτή ενίσχυση θα αντικαταστήσει τις μέχρι σήμερα κορηγούμενες ενισχύσεις για: σιτηρά, ελαιούχα, πρωτεϊνούχα, όσπρια, ρύζι (κατά 58%), σπόρους για σπορά, αποξηραμένες ζωοτροφές, βαμβάκι (κατά 65%), ελαιόλαδο, καπνό, βόειο και αιγοπρόβειο κρέας και γάλα από το 2007. Θα ακολουθήσουν τα τεύτλα, τα οπωροκηπευτικά και τα αμπελοοινικά.

Το ύψος της ενιαίας ενίσχυσης θα είναι κατ' αρχήν ίσο με το μέσο όρο των αντίστοιχων επιδοτήσεων που εισέπραξε κάθε δικαιούχος κατά την τριετία 2000-2002, (**ιστορική περίοδος αναφοράς**). Ωστόσο, τα ιστορικά στοιχεία που αφορούν στο σκληρό σιτάρι θα μειωθούν κατά ένα μικρό ποσοστό, ενώ στο ρύζι σχεδόν θα διπλασιαστούν. Θα ληφθεί υπόψη και μια νέα ενίσχυση υπέρ το παραγόμενου αγελαδινού γάλακτος. Για το βόειο και αιγοπρόβειο κρέας οι προμηδοτήσεις που θα

συνυπολογιστούν δεν θα είναι ο μέσος όρος των περιόδων 2000-2002 αλλά οι υψηλότερες προμηδοτήσεις της περιόδου 2002.

Ορισμένες ενισχύσεις του παρελθόντος ή πρόσφατα θεσπισθείσες δεν θα ενταχθούν στην ενιαία ενίσχυση αλλά θα καταβάλλονται υπό την προϋπόθεση ότι ο δικαιούχος θα συνεχίσει την παραγωγή των συγκεκριμένων προϊόντων. Πρόκειται για ένα μέρος των ενισχύσεων που αφορούν το σκληρό σιτάρι, το ρύζι (42%), τις αποξηραμένες ζωοτροφές, το αγελαδινό γάλα έως και το 2006, το βαμβάκι (35%), τις ενεργειακές καλλιέργειες, τους καρπούς με κέλυφος και τα πρωτεϊνούχα.

Θα διατηρηθούν ως έχουν (δεσμευμένες με την παραγωγή) οι ενισχύσεις οι οποίες χορηγούνται μέχρι σήμερα στους μεταξοσκώληκες, τα μεταποιημένα οπωροκηπευτικά, τις μπανάνες, τις σταφίδες και στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους.

Η ενιαία ενίσχυση θα εισπράττεται κάθε έτος μετά από αίτηση του παραγωγού ασχέτως ύψους και είδους τρέχουσας παραγωγής. Απλά, ο δικαιούχος θα είναι υποχρεωμένος να διατηρεί στη διάθεσή του τόσα στρέμματα, όσα καλλιεργούσε κατά μέσο όρο το 2000-2002. Ο αριθμός των στρεμμάτων αυτών αποτελεί και τον αριθμό των **Ατομικών Δικαιωμάτων** της νέας ενίσχυσης.

Για κάθε δικαιούχο θα γίνει ο υπολογισμός του πηλίκου της ενιαίας ενίσχυσης που του αναλογεί δια του μέσου όρου των στρεμμάτων που καλλιεργήσε κατά την ιστορική περίοδο αναφοράς. Το πηλίκο αυτό ονομάζεται **Αξία των Ατομικών Δικαιωμάτων** πληρωμής. Είναι προφανές ότι η αξία αυτή θα διαφέρει από παραγωγό σε παραγωγό.

Η ενίσχυση κάθε περιόδου θα καταβάλλεται μεταξύ Δεκεμβρίου τρέχοντος έτους και Ιουνίου του επόμενου.

Τα δικαιώματα της ενιαίας ενίσχυσης μπορούν να μεταβιβάζονται με ή χωρίς τη γεωργική γη αλλά στο ίδιο κράτος μέλος. Επίσης, μπορούν να ενοικιάζονται, αλλά στην περίπτωση αυτή μαζί με τη γεωργική έκταση.

Όλα τα δικαιώματα μειώνονται μέχρι 3% για τη δημιουργία αντίστοιχου εθνικού αποθέματος. Εάν κάποιος δικαιούχος δεν

ενεργοποιήσει τα δικαιώματά του επί τριετία, τότε αυτά μεταβιβάζονται στο εθνικό απόθεμα.

Τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα **περιφερειακής εφαρμογής** της ενιαίας ενίσχυσης. Στην περίπτωση αυτή δεν γίνεται ατομικός υπολογισμός της αξίας των δικαιωμάτων ανά δικαιούχο, αλλά υπολογίζεται το πηλίκο του συνόλου των ενισχύσεων που καταβλήθηκαν σε κάθε περιφέρεια, διά του συνόλου των στρεμμάτων της περιφέρειας που επιδοτήθηκαν κατά την περίοδο 2000-2002. Δηλαδή τα επιμέρους ατομικά δικαιώματα της ίδιας περιφέρειας θα έχουν την ίδια αξία, (Ευρώ / στρέμμα).

Τα κράτη μέλη διατηρούν επίσης το δικαίωμα να κρατήσουν δεσμευμένο με την τρέχουσα παραγωγή ένα μέρος των ενισχύσεων που χορηγούνται μέχρι σήμερα ανά προϊόν. Πρόκειται για τις εξής περιπτώσεις:

- Αροτραίες καλλιέργειες :έως 25% σε όλα τα αροτραία ή εναλλακτικά έως 40% στην ειδική ενίσχυση του σκληρού σίτου
- Αιγοπρόβειο κρέας: έως 50%
- Βόειο κρέας : έως 100% της πριμοδότησης θηλαζουσών αγελάδων και έως 40% της πριμοδότησης σφαγής
- Ελαιόλαδο : έως 40%
- Καπνός : έως 60%
- Σπόροι για σπορά: 100%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΑΝΑ ΜΕΣΟ ΟΡΟ ΕΚΤΑΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΙΩΝ

ΣΙΤΗΡΑ / ΞΗΡΙΚΑ	Μέσος Όρος (Μ.Ο.) εκταρίων τριετίας X 155,6* ευρώ / εκτάριο (15,56/στρέμμα)
ΣΚΛΗΡΟ ΣΙΤΑΡΙ	Μ.Ο. Εκταρίων τριετίας* X 285 ευρώ/εκτάριο
ΑΡΑΒΟΣΙΤΟΣ	Μ.Ο. Εκταρίων τριετίας X 563,2* ευρώ/ εκτάριο
ΡΥΖΙ	Μ.Ο. Εκταρίων τριετίας X 762,96 ευρώ/εκτάριο
ΕΛΑΙΟΥΧΟΙ (σόγια, κραμβόσπορος, ηλιανθος)	Μ.Ο. Εκταρίων X 63 ευρώ/τόνο X απόδοση περιφέρειας 2002 σε τον./εκτάριο
ΠΡΩΤΕΪΝΟΥΧΟΙ (μπιζέλια, φούλια, λούπινα)	Μ.Ο. Εκταρίων X 63 ευρώ/τόνο X απόδοση περιφέρειας σε τον. / εκτάριο
ΦΑΚΕΣ ΡΕΒΥΘΙΑ	Μ.Ο. εκταρίων τριετίας X181 ευρώ/εκτάριο
ΒΙΚΟΣ - ΡΟΒΗ (για καρπό)	Μ.Ο. Εκταρίων 3τίας X 175ευρώ/εκτ. για το 2000, 176,6 ευρώ για το 2001 και 150,52 ευρώ για το2002
ΒΑΜΒΑΚΙ (65%)	Μ.Ο. Εκταρίων 3τίας X 966 ευρώ/εκτάριο (96,6 ευρώ/στρέμμα)
ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ	Μ.Ο. Ενισχύσεων τετραετίας
ΚΑΠΝΟΣ*	Μ.Ο. Ενισχύσεων τριετίας
ΒΟΕΙΟ(πριμ. σφαγής)	Μ.Ο. σφαγή ενηλ. βοοειδών X 80ευρώ/βοοειδές
ΒΟΕΙΟ (δαμαλίδες)	Μ.Ο. δαμαλιδων X 109,83 ευρώ/δαμαλίδα
ΒΟΕΙΟ(ταύροι)	Μ.Ο. ταύρων X 210 ευρώ/ταύρο
ΒΟΕΙΟ(θηλ. αγελάδες)	Μ.Ο. θηλ.αγελάδων X 224.15 ευρώ/αγελάδα
ΒΟΕΙΟ(εκτατικοποίηση)	Μ.Ο. ζώων X 100,0 ευρώ/ ζώο
ΑΙΓΟΠΡΟΒΕΙΟ	Μ.Ο. επιλέξιμων ζώων 3τίας X 16,8ευρώ/αιγοπρ Μ.Ο. επιλ. 3τίας X 7,0ευρώ/ζώο (ορεινέςδμειον.) Μ.Ο. επιλ.3τίας X 0,955ευρώ/ζώο(Εθν.φάκελος)
ΑΠΟΞ. ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ (50%)	Μ.Ο. τόνων τριετίας X 21,59 ευρώ / τόνο
ΑΓΕΛΑΔΙΝΟ ΓΑΛΑ (θα υπολογισθεί στην Ε.Α.Ε. από το 2007	Ποσόστωση 31/3/2007 X προσαρμογή στους 630.000 τόνους X 24,49ευρώ/ τόνο

*Σημειώνουμε ότι στα ξηρικά σιτηρά το155,6 ευρώ/εκτάριο υπολογίσθηκε με βάση τα 63 ευρώ / τόνο X 2,47 τον./εκτ. και στον αραβόσιτο το 563,2 ευρώ/εκτ. με βάση τα 63 ευρώ/τονο X 8,94 τον./εκτ.

Το καθεστώς της ενιαίας ενίσχυσης μπορεί να εφαρμοστεί κατ' επιλογή του κράτους μέλους από το 2005 ή το 2006 ή το 2007.

Τέλος, η Ελληνική Δημοκρατία μπορεί να εξαιρέσει τα νησιά του Αιγαίου Πελάγους από την εφαρμογή του καθεστώτος της ενιαίας ενίσχυσης.

3.5.2 Διαφοροποίηση

Από το 2005 όλες οι ενισχύσεις, δηλαδή η ενιαία αποδεσμευμένη ενίσχυση και οι δεσμευμένες ενισχύσεις των άλλων καθεστώτων, θα μειωθούν προοδευτικά. Οι εξοικονομήσεις δεν θα επιστραφούν στον κοινοτικό προϋπολογισμό αλλά θα παραμείνουν στο κράτος μέλος και θα διατεθούν υπέρ της αγροτικής ανάπτυξης. Σημειώνεται ότι κράτη μέλη όπως η Ελλάδα που έχουν αυξημένες ανάγκες θα χρησιμοποιήσουν και πόρους που προέρχονται από τις μειώσεις των πιο αναπτυγμένων κρατών μελών.

Οι εν λόγω μειώσεις είναι:

- 3% για το 2005
- 4% για το 2006
- 5% για το 2007 και τις επόμενες περιόδους.

Ωστόσο, οι παραπάνω μειώσεις που αντιστοιχούν σε ενισχύσεις ύψους 5.000 ευρώ (για το 2007: 5000 ευρώ επί 5% = 250 ευρώ) ανά δικαιούχο επιστρέφονται στους παραγωγούς. Οι συνολικές επιστροφές δεν μπορούν να ξεπερνούν τα 75,7 εκατ. ευρώ.

3.5.3 Πολλαπλή συμμόρφωση

Η χορήγηση των παραπάνω ενισχύσεων υπόκειται στην τήρηση της πολλαπλής συμμόρφωσης, δηλαδή στην τήρηση των κοινοτικών Οδηγιών που αφορούν τη δημόσια υγεία, την υγεία των φυτών και των ζώων και τις ορθές γεωργικές πρακτικές (διάβρωση του εδάφους, ελάχιστο επίπεδο συντήρησης, κατάλληλη χρήση μηχανημάτων). Η παραβίαση των

κοινοτικών κανόνων έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των ενισχύσεων. Το 75% των ποινών πιστώνονται υπέρ του κοινοτικού προϋπολογισμού ενώ το 25% υπέρ των κρατών μελών.

Παραδείγματα που αφορούν την κτηνοτροφία:

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1.

Καθεστώς /Μ.Ο. ζών τριετίας	Μ.Ο.εκταρίων την περίοδο 2000-2002	Ποσό αναφοράς σε ευρώ
Σιτηρά ξηρικά	2,3	357,88
Αραβόσιτος	2,0	1126,4
Αιγοπρόβατα /125	0	3094,38
Βόειο θηλ αγελ./ 8	0	1793,2
Βόειο ταύροι/5	0	1050
Σύνολο	4,3	7.421,86

Ο παραγωγός του παραδείγματος 1. μπορεί να εισπράττει την ενίσχυση των 7.421,86 με την δήλωση των 4,3 εκταρίων (43 στρέμματα) χωρίς να υποχρεούται να διατηρεί ζώα

Καθεστώς/Μ.Ο ζών τριετίας	Μ.Ο. αριθμού εκταρίων την περίοδο 2000-2002	Ποσό αναφοράς σε ευρώ
Αιγοπρόβατα /450	0,00	11.142,00
Σύνολο	0,00	11.142,00

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2.

Επειδή δεν προσδιορίστηκαν εκτάσεις στον κτηνοτρόφο κατανέμονται 2 ειδικά δικαιώματα των 5.000 ευρώ και 1 των 1.142 ευρώ

Για την ενεργοποίηση των ο κτηνοτρόφος πρέπει να διατηρεί τουλάχιστον τα μισά αιγοπρόβατα δηλαδή 225 επιλέξιμα ή ισοδύναμες ζωικές μονάδες άλλης κατηγορίας επιλέξιμα ζώα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 3.

Καθεστώς /Μ.Ο. ζών τριετίας	Μ.Ο. εκταρίων την περίοδο 2000-2002	Ποσό αναφοράς σε ευρώ
Αιγοπρόβατα /250	0	6.190,00
Σιτηρά ξηρικά	0,7	108,92
Σύνολο	0,7	6.298,92

Αξία ατομικού δικαιώματος $6.298,92/0,7 = 8998,46$ ευρώ και είναι μεγαλύτερη των 5.000 ευρώ/ εκτάριο οπότε στον γεωργό κατανέμονται τα εξής δικαιώματα:

- ο Ένα (ειδικό) δικαίωμα με βάση την έκταση 0,7 εκταρίων αξίας $0,7 \times 5.000 = 3.500$ ευρώ
- ο Ένα ειδικό δικαίωμα αξίας $6.298,92 - 3.500 = 2.798,92$ ευρώ

Για την ενεργοποίηση των δικαιωμάτων απαιτούνται 0,7 εκτάρια = 7 στρέμματα και το 50% των ζώων που αντιστοιχούν στην αξία του ειδικού δικαιώματος . Δηλαδή στο παράδειγμα μας ο παραγωγός εφόσον δηλώσει 0,7 στρέμματα θα πρέπει να διατηρήσει και

$$250 \times (2.798,92/6190,0) \times 50\% = 57 \text{ επιλέξιμα αιγοπρόβατα}$$

- ο Επισημαίνουμε ότι τα παραπάνω συνολικά ποσά αναφοράς θα μειωθούν με τις κρατήσεις για το εθνικό απόθεμα, την διαφοροποίηση, το ποιοτικό παρακράτημα και θα προσαρμοσθούν στο Ανώτατο

3.5.4 Άλλα ειδικά καθεστώτα ενισχύσεων

Πέραν της ενιαίας αποδεδειγμένης ενίσχυσης θα εφαρμόζονται και οι εξής δεσμευμένες με την ετήσια παραγωγή ενισχύσεις:

- ο Ειδική προμιοδότηση ποιότητας σκληρού σίτου: 4 ευρώ/στρέμμα για 6.170.000 στρέμματα
- ο Ειδική ενίσχυση για το ρύζι: 56,1 ευρώ/στρέμμα για 203.330 στρέμματα
- ο Στρεμματική ενίσχυση για καρπούς με κέλυφος (αμύγδαλα, φουντούκια, φυστίκια Αιγίνης και χαρούπια): 12,075 ευρώ/στρέμμα για 411.000 στρέμματα. Πρόκειται για μια νέα ενίσχυση.
- ο Ενίσχυση για ενεργειακές καλλιέργειες (για παραγωγή βιοκαυσίμων ή ηλεκτρικής-θερμικής ενέργειας που παράγεται από βιομάζα): 4,5 ευρώ/στρέμμα
- ο Προμιοδότηση γαλακτοπαραγωγής (νέα ενίσχυση):

- 8,15 ευρώ/τόνο για το 2004
- 16,31 ευρώ/τόνο για το 2005
- 24,49 ευρώ/τόνο για το 2006

Η ενίσχυση αυτή αφορά την εθνική ποσόστωση της περιόδου 1999/2000 (630.000 τόνοι). Έκτοτε η εθνική μας ποσόστωση έχει αυξηθεί στους 820.513 τόνους.

Θα χορηγηθούν επίσης ενισχύσεις στην γαλακτοπαραγωγή με εθνικά κριτήρια ενισχύσεις συνολικού κόστους 2,31 εκατ. Ευρώ το 2004, 4,63 εκατ. Ευρώ το 2005 και 6,94 εκατ. Ευρώ το 2006 και μετέπειτα.

- ο Στρεμματική ενίσχυση βάμβακος:
 - 59,4 ευρώ/στρέμμα για 3.000.000 στρέμματα
 - 34,285 ευρώ/στρέμμα για 700.000 στρέμματα
- ο Αποξηραμένες ζωοτροφές:
 - 33€ ανά τον. στον αποξηραντή για 37.500 τον.

Για όσους τομείς δεν αναφέρονται ανωτέρω συνεχίζουν να εφαρμόζονται τα ήδη ισχύοντα (μεταξοσκώληκες, ξερά σύκα, σταφίδες, χυμοποίηση εσπεριδοειδών, μεταποιημένες ντομάτες, ροδάκινα και αχλάδια, μπανάνες και ενισχύσεις υπέρ των μικρών νησιών του Αιγαίου Πελάγους.

Διευκρινίζεται επίσης ότι το δυνητικά δεσμευμένο μέρος των ενισχύσεων στο ελαιόλαδο (μέχρι 40%) δεν θα χορηγείται με την υφιστάμενη μορφή (ενίσχυση ανά κιλό) αλλά θα μετατραπεί σε στρεμματική ενίσχυση. Το αντίστοιχο θέμα για τον καπνό (δυνητικά δεσμευμένη ενίσχυση μέχρι 60%) δεν έχει αποφασιστεί ακόμη.

Σημειώνεται τέλος ότι πόσο 18 εκατ. Ευρώ για το βαμβάκι και 189 εκατ. Ευρώ για τον καπνό από την εσοδεία 2010 θα διατεθούν υπό μορφή εθνικού φακέλου για αναπτυξιακές δράσεις στις βαμβακοπαραγωγικές και καπνοπαραγωγικές περιοχές.

3.6 ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ (ΟΣΔΕ)

Το υφιστάμενο ΟΣΔΕ αναβαθμίζεται και γίνεται πιο περίπλοκο. Θα καλύπτει πλέον όχι μόνο την ενιαία ενίσχυση αλλά και τις ενισχύσεις των ειδικών καθεστώτων. Θα περιλαμβάνει :

- Ηλεκτρονική βάση δεδομένων
- Γεωγραφικό σύστημα αναγνώρισης αγροτεμαχίων
- Σύστημα προσδιορισμού και καταγραφής δικαιωμάτων
- Σύστημα καταγραφής ετήσιας παροχής ενισχύσεων
- Ολοκληρωμένο σύστημα έλεγχου
- Σύστημα αναγνώρισης και καταγραφής των ζώων (εάν εφαρμόσουμε τη μερική αποδέσμευση)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΑΠΟΦΑΣΗ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

4.1 ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ

Τα κράτη μέλη διατηρούν τη διακριτική ευχέρεια ορισμένων παρεκκλίσεων από τους γενικούς κανόνες της μεταρρύθμισης, στα εξής σημεία:

α. Χρόνος εφαρμογής της ενιαίας αποδεσμευμένης ενίσχυσης: τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόσουν την αποδέσμευση

- α) από 1-1-2005, ή
- β) από 1-1-2006 ή το αργότερο
- γ) από 1-1-2007,

πλην των τομέων του ελαιολάδου, του καπνού και του βάμβακος, όπου η μεταρρύθμιση θα εφαρμοστεί υποχρεωτικά από το 2006.

β. Μερική αποδέσμευση: τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόσουν μερική δέσμευση (διασύνδεση των υφιστάμενων επιδοτήσεων με την τρέχουσα παραγωγή) στους εξής τομείς:

- 1) **αροτραία** (σιτηρά, ελαιούχα, πρωτεϊνούχα):
 - έως 25% σε όλα, ή εναλλακτικά
 - έως 40% στην ειδική ενίσχυση του σκληρού σίτου
- 2) **αιγοπρόβειο κρέας**
 - έως 50% σε όλες τις προμηθευτικές
- 3) **βόειο κρέας**
 - έως 100% της προμηθευτικής θηλαζουσών αγελάδων και έως 40% του πρίμι σφαγής πλην μόσχων, ή εναλλακτικά
 - έως 100% της προμηθευτικής σφαγής βοειδών πλην μόσχων ή εναλλακτικά
 - έως 75% της προμηθευτικής των αρρένων βοειδών
- 4) **ελαιόλαδο**
 - έως 40%, με τη μορφή στρεμματικής ενίσχυσης.

5) **καπνός**

- έως 60% κατά ποικιλία ή περιοχή.

6) **σπόροι για σπορά**

-100%

γ. Περιφερειοποίηση: τα κράτη μέλη μπορούν να υπολογίσουν την ενιαία αποδεδειγμένη ενίσχυση είτε σε ατομική βάση κάθε δικαιούχου είτε σε περιφερειακή βάση (περιφερειοποίηση).

- ο Στην πρώτη περίπτωση γίνεται ο υπολογισμός του ηλικίου του μέσου όρου των επιδοτήσεων δια του μέσου όρου των εκτάσεων που καλλιέργησε ή των βοσκοτόπων που χρησιμοποίησε κάθε δικαιούχος κατά τις περιόδους 2000, 2001 και 2002. Ο παρανομαστής του κλάσματος αποτελεί τον αριθμό των δικαιωμάτων κάθε δικαιούχου, ενώ το προϊόν του ηλικίου αποτελεί την αξία των ατομικών του δικαιωμάτων. Συνεπώς, όχι μόνο ο αριθμός, αλλά και η αξία των δικαιωμάτων κάθε δικαιούχου θα είναι διαφορετική.
- ο Στη δεύτερη περίπτωση, γίνεται ο υπολογισμός του ηλικίου του συνόλου των επιδοτήσεων που καταβλήθηκαν σε όλους τους δικαιούχους οι οποίοι ενεργοποιούνται στη γεωγραφική έκταση κάθε μιας περιφέρειας κατά τις περιόδους 2000, 2001 και 2002, δια του συνόλου των στρεμμάτων για τα οποία θα υποβληθούν αιτήσεις ενιαίας ενίσχυσης στην ίδια περιφέρεια. Συνεπώς η αξία των ατομικών δικαιωμάτων εντός της ίδιας περιφέρειας θα είναι η ίδια για όλους τους δικαιούχους ασχέτως των ατομικών επιδοτήσεων που καταβλήθηκαν κατά τις περιόδους 2000-2002.

δ. Παρακράτηση υπέρ της εμπορίας και της ποιότητας των γεωργικών προϊόντων:

Τα κράτη μέλη μπορούν να παρακρατούν έως 10% της ενιαίας ενίσχυσης υπέρ της προώθησης της ποιότητας και της εμπορίας των γεωργικών προϊόντων. Η ενδεχόμενη αυτή παρακράτηση προστίθεται στις

κρατήσεις του 3% υπέρ της δημιουργίας εθνικού αποθέματος δικαιωμάτων προς αναδιανομή και στην παρακράτηση της διαφοροποίησης υπέρ των μέτρων αγροτικής ανάπτυξης για τους δικαιούχους που εισπράττουν πάνω από 5.000€ ετησίως.

ε) Προαιρετική εξαίρεση των μικρών νησιών του Αιγαίου Πελάγους από την αποδέσμευση:

Η Ελληνική Δημοκρατία μπορεί να μην εφαρμόσει την αποδέσμευση (δηλαδή μπορεί να διατηρήσει τη διασύνδεση των χορηγούμενων ενισχύσεων με την τρέχουσα καλλιεργούμενη έκταση ή εκτροφή ζώων) στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους. Σε αυτά, δεν συμπεριλαμβάνεται η Κρήτη και η Εύβοια. Η εξαίρεση συνοδεύεται από ειδικό πρόγραμμα υπέρ της κτηνοτροφίας των νησιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

Η ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Το εμπόριο γεωργικών προϊόντων είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την ΕΕ, καθώς αποτελεί τον μεγαλύτερο εισαγωγέα, αλλά και το δεύτερο σε μέγεθος εξαγωγέα γεωργικών προϊόντων στον κόσμο. Η ΕΕ είναι μέλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ). Τον Οκτώβριο του 1999 οι υπουργοί Γεωργίας της ΕΕ συμφώνησαν σχετικά με την κοινή θέση που θα υποστηρίξουν στον προσεχή γύρο διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο του ΠΟΕ, το «γύρο της χιλιετίας». Οι διαπραγματεύσεις για θέματα γεωργίας στο πλαίσιο του ΠΟΕ άρχισαν το Μάρτιο του 2000. Οι στόχοι και το ενδιαφέρον της ΕΕ στις διαπραγματεύσεις αυτές αφορούν τα ακόλουθα θέματα:

- την ανάγκη να εξεταστούν οι μη εμπορικές πτυχές της γεωργίας
- η γεωργία διαδραματίζει πολυλειτουργικό ρόλο στο βαθμό που αφορά όχι μόνον την παραγωγή τροφίμων, αλλά και τη διατήρηση του περιβάλλοντος της υπαίθρου, την προστασία του περιβάλλοντος, την ασφάλεια και την ποιότητα των τροφίμων, την ορθή μεταχείριση των ζώων, κ.τ.λ. συνεπώς πρέπει να υπάρχει ισορροπία μεταξύ των εμπορικών και των μη εμπορικών θεμάτων που αφορούν τη γεωργία
- την ανάγκη για ειδική και διαφοροποιημένη μεταχείριση των αναπτυσσόμενων χωρών, με το να λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη η μεγάλη σημασία της τροφής και της γεωργίας σε αυτές τις χώρες
- τη βελτίωση της πρόσβασης στις ευκαιρίες που παρέχει η αγορά: η ΕΕ, ως σημαντικός εξαγωγέας τροφίμων, επιδιώκει τη βελτίωση των ευκαιριών που παρέχονται στους εξαγωγείς της και τη μείωση των αδικαιολόγητων τελωνειακών

φραγμών. Με τον τρόπο αυτό η ΕΕ επιδιώκει να επωφεληθεί από την αναμενόμενη επέκταση του παγκόσμιου εμπορίου γεωργικών προϊόντων.

Σε γενικές γραμμές η προσέγγιση της ΕΕ σχετικά με τις διαπραγματεύσεις στον τομέα της γεωργίας βασίζεται στη δέσμη μέτρων της «**Ατζέντας 2000**».

Η ΕΕ διατηρεί εκτεταμένες επαφές και εμπορικές σχέσεις με τρίτες χώρες και εμπορικούς συνασπισμούς. Η ΕΕ είναι ένας από τους βασικούς παίκτες στο διεθνές γεωργικό εμπόριο ως ο μεγαλύτερος εισαγωγέας και ο δεύτερος μεγαλύτερος εξαγωγέας τροφίμων. Η ΕΕ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στη θέσπιση παγκόσμιων εμπορικών συμφωνιών στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ). Έχει επίσης συνάψει και διαπραγματεύεται διμερείς εμπορικές συμφωνίες με τρίτες χώρες, συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου με τους γείτονές της, ειδικές ρυθμίσεις με αναπτυσσόμενες χώρες για την παροχή προτιμησιακής πρόσβασης στην αγορά της ΕΕ και πιο εκτεταμένες σχέσεις με περιφερειακές ομάδες όπως αυτή των χωρών της Νότιας Αμερικής, την ομάδα Mercosur. Η ΕΕ είναι ο μόνος σημαντικός εμπορικός οργανισμός, ανάμεσα στις πιο αναπτυγμένες χώρες, που όχι μόνο παρέχει προτιμησιακή πρόσβαση στις αγορές του για εισαγωγές από αναπτυσσόμενες χώρες, αλλά και εισάγει σημαντικές ποσότητες από αυτές.

5.1 Δέσμευση για πολυμερείς εμπορικούς κανόνες

Η ΕΕ είναι σαφής ότι το αυξανόμενο εμπόριο ανάμεσα σε όλες τις χώρες, αναπτυγμένες ή όχι, πρέπει να πραγματοποιείται σύμφωνα με πολυμερείς εμπορικούς κανόνες προς όφελος όλων των χωρών, ιδιαίτερα των αναπτυσσόμενων. Για αυτόν το λόγο η ΕΕ υποστηρίζει δυναμικά τον ΠΟΕ και έχει ήδη παίξει ενεργό ρόλο στις διαπραγματεύσεις του ΠΟΕ για τη γεωργία. Η ΕΕ έχει δεσμευτεί απέναντι στο αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα (4) (διαπραγματεύσεις που στοχεύουν στην περαιτέρω εμπορική απελευθέρωση συγχρόνως με τη στήριξη της

ανάπτυξης). Όσον αφορά τη γεωργία, η συμφωνία του Αυγούστου 2004 άνοιξε το δρόμο για νέες διαπραγματεύσεις που θα μπορούσαν να καταλήξουν σε μεγαλύτερη απελευθέρωση του γεωργικού εμπορίου από ό,τι οι προηγούμενες (Γύρος της Ουρουγουάης). Η συμφωνία συνδυάζεται με τη μειαρρύθμιση της ΚΓΠ. Αναμένεται να μειώσει τις επιδοτήσεις που δημιουργούν εμπορικές διαστρεβλώσεις, να εξαλείψει τις πρακτικές ανιαγωνισμού κατά τις εξαγωγές που στρεβλώνουν το εμπόριο και να συνεισφέρει στο άνοιγμα των γεωργικών αγορών, ενώ θα επιτρέψει ειδική μεταχείριση για ευαίσθητα προϊόντα. Όλες οι αναπτυσσόμενες χώρες θα χαιρούν ειδικής μεταχείρισης, η οποία θα τους επιτρέψει σταδιακή εμπορική απελευθέρωση σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

5.2 Η συμβολή της ΕΕ στο διεθνές γεωργικό εμπόριο

Η ΕΕ είναι σημαντικός καθαρός εισαγωγέας γεωργικών προϊόντων, ενώ είναι καθαρός εξαγωγέας μεταποιημένων τροφίμων.

Η ΕΕ έχει καταβάλει σημαντικές προσπάθειες με σκοπό να αναπροσανατολίσει τη γεωργική της πολιτική προς μέσα διαφάνειας και αποφυγής εμπορικών στρεβλώσεων — κυρίως με την αποσύνδεση κατά δύο τρίτα των ενισχύσεων στους αγρότες από τα επίπεδα παραγωγής.

Η ΕΕ είναι επίσης μακράν η μεγαλύτερη αγορά για τις εξαγωγές γεωργικών προϊόντων από αναπτυσσόμενες χώρες και έχει ανοίξει το δρόμο, σε σύγκριση με τις αναπτυγμένες χώρες, στην παροχή πρόσβασης σε προϊόντα από τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες χωρίς δασμούς και ποσοτώσεις.

Το συμβούλιο των υπουργών Γεωργίας της ΕΕ υιοθέτησε με πολύ μεγάλη πλειοψηφία το κείμενο συμβιβασμού για τη μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής που παρουσιάστηκε από την ελληνική προεδρία και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ανακοίνωσε ο προεδρεύων του συμβουλίου υπουργός Γεωργίας της Ελλάδας Γιώργος Δρυς, διευκρινίζοντας ότι μόνον η Πορτογαλία προέβαλε αντιρρήσεις.

«Πρόκειται για μία ιστορική απόφαση για το μέλλον της γεωργίας και τους Ευρωπαίους αγρότες, η οποία ενισχύει τη θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε δύσκολες διαπραγματεύσεις» στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου τον Σεπτέμβριο στο Κανκούν (Μεξικό), δήλωσε ο Γιώργος Δρυς κατά τη διάρκεια συνέντευξης τύπου μετά την ολοκλήρωση της συνεδρίασης.

Ο Ευρωπαίος επίτροπος για την Αγροτική Πολιτική Franz Fischler δήλωσε από την πλευρά του ότι η συμφωνία αποτελεί την αρχή μία νέας εποχής και εξέφρασε την πεποίθηση ότι η ΚΑΠ θα μεταβληθεί ριζικά με βάση τους νέους κανόνες.

Το νέο σύστημα θα είναι πιο αποτελεσματικό και θα προσφέρει περισσότερη διαφάνεια, συνέχισε ο Franz Fischler δηλώνοντας ότι η έγκριση της μεταρρύθμισης αυτής θα στείλει ένα πολύ σαφές μήνυμα στον υπόλοιπο κόσμο.

Η μεταρρύθμιση θεσπίζει ένα σύστημα εφάπαξ και απευθείας επιδότησης των καλλιεργειών και εξαρτά τη χορήγηση της βοήθειας από μία σειρά περιβαλλοντικών κριτηρίων και κριτηρίων τροφικής ασφάλειας.

Στόχος είναι η αποσύνδεση από το 2005 της απευθείας βοήθειας προς τους αγρότες και της παραγωγής και η διοχέτευση τμήματος της απευθείας βοήθειας προς την αγροτική ανάπτυξη.

Σε ό,τι αφορά την αποσύνδεση της βοήθειας προς τους αγρότες και της παραγωγής, ο Franz Fischler, που επεδίωκε μία πλήρη αποσύνδεση, αναγκάστηκε να αρκестεί σε έναν μηχανισμό μερικής αποσύνδεσης, ειδικότερα σε ό,τι αφορά τα σιτηρά, ώστε να αμβλυνθεί η αντίσταση της Γαλλίας και της Ισπανίας.

Οι Δεκαπέντε συμφώνησαν επίσης για τη μείωση της τιμής παρέμβασης στα γαλακτοκομικά προϊόντα μέσω των οποίων η Ευρωπαϊκή Ένωση στηρίζει τους αγρότες. Ωστόσο ο Ευρωπαίος επίτροπος αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το σχέδιό του για τη μείωση των τιμών παρέμβασης στα σιτηρά, ώστε να επιτύχει την έγκριση της μεταρρύθμισης από τους κυριότερους αντιπάλους της.

Στη συνεδρίαση αποφασίστηκαν μειώσεις στις τιμές του βουτύρου, του γάλακτος σκόνη και των μηνιαίων προσαυξήσεων στα σιτηρά (έως 50%). Π.χ. η Ελλάδα πέτυχε και παίρνει 120.000 τόνους επιπλέον παραγωγή γάλακτος και όλες οι ρυθμίσεις να ισχύσουν για τα μεσογειακά προϊόντα, ενώ ενέταξε και τα νησιά του Αιγαίου στο καθεστώς των υπερπεριφερειακών περιοχών της κοινότητας.

Ο επικεφαλής του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) Πανισπάκνυ Σουπατσάι, εξέφρασε την ικανοποίησή του για τη συμφωνία των υπουργών Γεωργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τη μεταρρύθμιση στην Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ), επισημαίνοντας πως η συμφωνία αυτή θα έχει "θετικές επιπτώσεις" στις δύσκολες συνομιλίες για το διεθνές εμπόριο.

Ο Σουπατσάι επισήμανε, πως *«η συμφωνία στην οποία κατέληξαν οι ευρωπαίοι υπουργοί θα δώσει νέα ώθηση στις αγροτικές διαπραγματεύσεις μέσα στον ΠΟΕ, κάτι που είναι ιδιαίτερα σημαντικό για το σύνολο των θεμάτων που αφορούν τη γεωργία»*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΝΕΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ - ΝΕΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

6.1 ΝΕΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

Η διεύρυνση της ΕΕ με δέκα νέα κράτη μέλη (Εσθονία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Ουγγαρία, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία και Τσεχική Δημοκρατία) την 1^η Μαΐου 2004 αποτέλεσε ένα ιστορικό γεγονός για την επανένωση της Ευρώπης μετά από χρόνια διαιρέσεων, πολέμων και ιδεολογικών διαφορών. Το σύνολο της Ευρώπης θα ωφεληθεί από τη διασφαλισμένη πολιτική σταθερότητα και ασφάλεια καθώς και από τη διεύρυνση της εσωτερικής αγοράς από 380 σε 454 εκατ. ανθρώπους. Αυτή η αγορά θα προσφέρει νέες και σημαντικές ευκαιρίες για την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής γεωργίας και της κοινής γεωργικής πολιτικής της ΕΕ (ΚΓΠ).

Αριθμητικά, η επίδραση της διεύρυνσης στη γεωργία της ΕΕ είναι δραματική. 4 εκατ. επιπλέον αγρότες έχουν προστεθεί στους υπάρχοντες 7 εκατ. αγρότες της ΕΕ. Τα νέα κράτη μέλη προσθέτουν 38 εκατ. εκτάρια καλλιεργήσιμης γης στα υπάρχοντα 130 εκατ. εκτάρια της παλιάς ΕΕ των Δεκαπέντε, μια αύξηση της τάξης του 30 %, παρόλο που η παραγωγή αναμένεται να αυξηθεί μόνο κατά 10-20 % για τα περισσότερα προϊόντα. Αυτό αποδεικνύει ότι το παραγωγικό δυναμικό των νέων κρατών μελών δεν έχει αξιοποιηθεί στο μέγιστο.

Οι αγρότες στα νέα κράτη μέλη έχουν πρόσβαση στην ενιαία αγορά της ΕΕ και μπορούν να επωφεληθούν από τις σχετικά σταθερές τιμές, τις άμεσες ενισχύσεις (που θα θεσπιστούν σταδιακά μέχρις ότου φτάσουν στα επίπεδα της ΕΕ) και τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης.

Παρ' όλη την πρόοδο που έχει σημειωθεί στον εκσυγχρονισμό και την αναδιάρθρωση του γεωργικού τομέα στα νέα κράτη μέλη (ιδιαίτερα στις πρώην κομμουνιστικές χώρες) τα τελευταία χρόνια, μια από τις σημαντικές προκλήσεις παραμένει η βελτίωση της ευημερίας των αγροτικών κοινωνιών στο σύνολό τους. Οι διαφορές στο επίπεδο

διαβίωσης μεταξύ της ΕΕ των Δεκαπέντε και των νέων κρατών μελών (το 2001 ήταν στο 45% των Δεκαπέντε) είναι πιο έντονες στις αγροτικές περιοχές, λόγω του συνδυασμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

7.1 ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Η γεωργία και γενικότερα ο αγροτικός τομέας αποτελεί για τη χώρα μας τόσο από κοινωνική, όσο και από οικονομική πλευρά εξαιρετικά σημαντικό παράγοντα. Η συγκράτηση του πληθυσμού στην περιφέρεια και ειδικότερα σε μειονεκτικές περιοχές της χώρας δίνει περαιτέρω βαρύτητα στο σημαντικό ρόλο της γεωργίας για τη διατήρηση της οικονομικής και κοινωνικής δομής της χώρας¹¹.

Ειδικότερα σημειώνεται ότι η γεωργία συνεισφέρει με 7,5% περίπου στο Α.Ε.Π. και απασχολεί το 18% περίπου του εργατικού δυναμικού, ενώ, σύμφωνα με τα στοιχεία του Μητρώου Αγροτών, το ποσοστό του κατά κύριο επάγγελμα αγρότη ανέρχεται στο 11%¹².

Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις είναι μικρού μεγέθους (το μέσο μέγεθος γεωργικής εκμετάλλευσης υπολογίζεται σε 4,3 εκτάρια όταν το αντίστοιχο στην Ε.Ε. είναι 16,4 εκτάρια) και αριθμητικά πάρα πολλές (περίπου 820.000). Απ' αυτές, με βάση τα κριτήρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μόνο οι 500.000 περίπου μπορούν να χαρακτηρισθούν ως επαγγελματικές, ενώ οι υπόλοιπες δεν είναι αποτελεσματικές και δεν επιδέχονται βελτίωση. Η μικρή έκταση την οποία έχουν οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις στη χώρα μας αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα σε κάθε προσπάθεια βελτίωσης της αποδοτικότητας. Λόγω του μικρού μεγέθους της γεωργικής εκμετάλλευσης και της μεγάλης ηλικίας των γεωργών, οι χαμηλού ύψους ετήσιες επενδύσεις που πραγματοποιούνται για τη βελτίωση της εκμετάλλευσης, του μηχανολογικού εξοπλισμού, του

¹¹ Γαβαλάς Σ.,(2007),Η Δομή της Ελληνικής Γεωργίας, Τεύχος 8, Οκτώβριος – Δεκέμβριος

¹² Γαβαλάς Σ.,(2007),Η Δομή της Ελληνικής Γεωργίας, Τεύχος 8, Οκτώβριος – Δεκέμβριος

φυτικού και ζωικού κεφαλαίου και των εγγείων βελτιώσεων είναι ανεπαρκείς¹³.

Αποτέλεσμα αυτού είναι διαχρονικά η αποεπένδυση της ελληνικής γεωργίας, με αρνητικές συνέπειες στο επίπεδο παραγωγής, ποιότητας των προϊόντων, στο ύψος εξαγωγών κ.λ.π.. Οι κλιματολογικές συνθήκες της χώρας μας ευνοούν την καλλιέργεια των ονομαζόμενων μεσογειακών προϊόντων (ελαιόλαδο, βαμβάκι, καπνός, σταφίδα κ.λ.π.), ενώ σημειώνεται ότι καλλιεργείται μόνο το 30% της επιφάνειας.

Οι πεδινές καλλιέργειες σε περιοχές όπως είναι η Θεσσαλία βασίζονται στα δημητριακά, τα ζαχαρότευτλα και το βαμβάκι. Ο ανταγωνισμός για τα προϊόντα αυτά τόσο στην Ε.Ε., όσο και εκτός αυτής είναι οξύτατος, οι ενισχύσεις μειώνονται διαχρονικά και σε συνδυασμό με το μικρό μέγεθος των ελληνικών καλλιεργειών αυτές καθίστανται αναποτελεσματικές¹⁴.

Παράλληλα, σημειώνεται ότι είναι αρκετά δύσκολη η διαφοροποίηση των καλλιεργειών και η παραγωγή προϊόντων περισσότερο ανταγωνιστικών. Οι ορεινές καλλιέργειες βασίζονται κυρίως στην ελαιοπαραγωγή, την αμπελουργία και την παραγωγή καπνού. Θα πρέπει πάντως να αναφέρουμε την πολύ καλή ποιότητα των παραγόμενων ποσοτήτων βάμβακος και δημητριακών (καλαμποκιού και σκληρού σίτου), καθώς και τις ικανοποιητικές αποδόσεις που επιτυγχάνονται ανά στρέμμα.

Σημειώνεται ότι στο παρελθόν η χώρα μας παρουσίαζε στο εμπορικό ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων με την Ε.Ε. έλλειμμα, ενώ χάρη στις εισπράξεις από την Κοινή Αγροτική Πολιτική (Κ.Α.Π.), οι οποίες κυμαίνονταν μεταξύ του 9% και του 23% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας στον αγροτικό τομέα, το ισοζύγιο εμφανίσθηκε τελικά θετικό.

Μέσα από το σύστημα της Κ.Α.Π., χορηγούνται επιδοτήσεις στους παραγωγούς μέσω του FEOGA (Fondo Europeo di Orientamento e

¹³ Υπουργείο Γεωργίας.,(2007),Προγραμματισμός Ανάπτυξης 2007-2013,Περιφερειακός Προγραμματισμός Ανάπτυξης

¹⁴ Επιχειρησιακό Σχέδιο της Περιφέρειας.,(2007),Δράσεις Κοινωνίας της Πληροφορίας (στα πλαίσια του ΕΠ ΚτΠ),Big Epirus, σελ 24-28

Garanzia Agricola (Italian: European Agricultural Guidance and Guarantee Fund), οι οποίες διαφέρουν από προϊόν σε προϊόν. Εκτιμάται, σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Γεωργίας, ότι ποσοστό άνω του 40% του αγροτικού εισοδήματος προέρχεται από κοινοτικές επιδοτήσεις.

Η Κ.Α.Π. συνέβαλε αποφασιστικά στην αύξηση της γεωργικής παραγωγής στην Ε.Ε. και στη βελτίωση του εισοδήματος των γεωργών, αλλά και στη δημιουργία πλεονασμάτων αγροτικών προϊόντων, αύξηση των δαπανών του κοινοτικού προϋπολογισμού για τη γεωργία, άνιση κατανομή ωφελειών από την πολιτική στήριξης των τιμών υπέρ των μεγαλύτερων εκμεταλλεύσεων.

Η αναθεώρηση της Κ.Α.Π. κατά το 1992, η οποία είχε ως κύριο στόχο της τον ιομέα της φυτικής παραγωγής, εισήγαγε για πρώτη φορά την ανάγκη μετάβασης από το σύστημα στήριξης τιμών σ' ένα ελεγχόμενο σύστημα στήριξης του αγροτικού εισοδήματος, με απευθείας ενισχύσεις (σπρεμματικές ή κατά κεφαλήν). Ταυτόχρονα αφήνει τις τιμές που απολαμβάνουν οι παραγωγοί βαθμιαία να μειωθούν στα διεθνή επίπεδα, με αποτέλεσμα τη μείωση των επιδοτήσεων των εξαγωγών.

Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, χωρίς όμως να μειωθεί δραστικά το εισόδημα των αγροτών, καταβάλλονταν αποζημιώσεις μέσα από ένα σύστημα σπρεμματικών αντισταθμιστικών πληρωμών. Εκτιμάται ότι μετά τη μεταρρύθμιση του 1992 σημειώθηκαν στις χώρες της Ε.Ε. αύξηση του κατά κεφαλήν αγροτικού εισοδήματος της τάξης του 4,5% ετησίως, ενώ με βάση τη διαρθρωτική πολιτική που ακολουθήθηκε οι αγρότες μπορούσαν να αξιοποιήσουν επωφελώς συμπληρωματικές δραστηριότητες, όπως βιολογικές καλλιέργειες, αγροτουρισμό, επενδυτικά σχέδια μικρομεσαίων επιχειρήσεων κ.λ.π.

Βραχυπρόθεσμα η χώρα μας ωφελήθηκε από την Κ.Α.Π., αφού οι επιδοτήσεις στήριζαν μεγάλο μέρος των καλλιεργητών, η κατάργηση των οποίων μετά και τη συμφωνία του Γύρου της Ουρουγουάης (GATT - General Agreement on Tariffs and Trade) μειώνει το αγροτικό εισόδημα.

Η μελλοντική διεύρυνση της Ε.Ε., οι εντεινόμενες προτιμησιακές συμφωνίες με Τρίτες Χώρες, αλλά κυρίως η ασκούμενη αναθεωρημένη

Κ.Α.Π. και η ήδη εφαρμοζόμενη συμφωνία της GATT στον αγροτικό τομέα, αποτελούν τους κυριότερους παράγοντες άσκησης πίεσης για την έγκαιρη προσαρμογή της ευρωπαϊκής και της ελληνικής γεωργίας. Για να καταστεί ανταγωνιστική η ευρωπαϊκή γεωργία στην παγκόσμια αγορά θα πρέπει να διαθέτει σε χαμηλές τιμές υψηλής ποιότητας προϊόντα¹⁵.

Οι μελλοντικές προοπτικές των κλάδων του ελληνικού αγροτικού τομέα θα εξαρτηθούν σε μεγάλο βαθμό από τις εξελίξεις στην ευρωπαϊκή αλλά και διεθνή αγορά, καθώς επίσης και από το βαθμό αντιμετώπισης των υπάρχοντων διαρθρωτικών προβλημάτων στην εσωτερική αγορά. Παρά τις υφιστάμενες διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής γεωργίας, πολλοί κλάδοι παρουσιάζουν αξιόλογο δυναμισμό και δυνατότητες επιτυχούς αντιμετώπισης του ασκούμενου ανταγωνισμού. Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των παραγόμενων αγροτικών μας προϊόντων, μέσω της ποιοτικής αναβάθμισής τους και της μείωσης του ανά μονάδα κόστους παραγωγής, είναι δυνατόν να επιτευχθεί, σύμφωνα με το Υπουργείο Γεωργίας, μέσω μέτρων, μερικά εκ των οποίων αναφέρουμε ενδεικτικά¹⁶:

- Ο εκσυγχρονισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων με την εφαρμογή νέων τεχνολογιών και μεθόδων.
- Η συνένωση του μικρού και κατακερματισμένου κλήρου, καθώς και η δημιουργία νέων δυνατοτήτων αγοράς και ενοικίασης αγροτικής γης.
- Η ενίσχυση του όγκου της παραγωγής σε προϊόντα χαμηλού κόστους και υψηλής ποιότητας.
- Η ανάπτυξη των κατάλληλων υποδομών στον τομέα εμπορίας και μεταποίησης, με την εφαρμογή προγραμμάτων εκσυγχρονισμού των μονάδων μεταποίησης των αγροτικών προϊόντων.
- Η προώθηση ουσιαστικών κινήτρων για την προσέλκυση νέων αγροτών με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και την

¹⁵ Καραλιώτης Δ.,(2007), Φόβοι και προσδοκίες στον αγροτικό τομέα από τον καινούργιο χρόνο, Ανάκτηση στις 3-6-08 από <http://www.paseges.gr/portal/cl/tn/Record/co/62f32aef-9921-4242-bc28-d21a0033eb41>

¹⁶ Παπαδόπουλος Δ.,(2007), Κίνδυνοι για τη Γεωργία, Ανάκτηση στις 3-6-08 από <http://www.paseges.gr/portal/cl/tn/Record/co/62f32aef-9921-4242-bc28-d21a0033eb41>

αναστροφή της υψηλής ηλικιακής πυραμίδας των απασχολουμένων στη γεωργία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΔΕΣΜΕΥΜΕΝΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΣΤΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ Ε.Ε.(15)

Στην παρούσα μελέτη γίνεται μία προσπάθεια αποτίμησης της τάσης και της τυχόν μεταστροφής στην παραγωγική κατεύθυνση των γεωργών στη Ελλάδα και στην Ε.Ε.(15). Η επιλογή της ΕΕ-15, έγινε διότι σε αυτές τις χώρες που υπήρχανε ήδη άμεσες ενισχύσεις και πριν το 2006, υπάρχει νόημα να γίνουν συγκρίσεις.

Τα στοιχεία που παρατίθενται και τα οποία είναι της EUROSTAT δείχνουν ότι τα προϊόντα τα οποία έχουσε αποδεδειγμένα πρόβλημα στην αγορά τους, είχανε και τις μεγαλύτερες επιπτώσεις από την αποδέσμευση των ενισχύσεων, π.χ. ζαχαρότευτλα και καπνός, ενώ στα υπόλοιπα προϊόντα δεν παρατηρείται η κοσμογονία την οποία κάποιοι επικαλούνταν κατά τη χρονική στιγμή της τροποποίησης της ΚΑΠ.

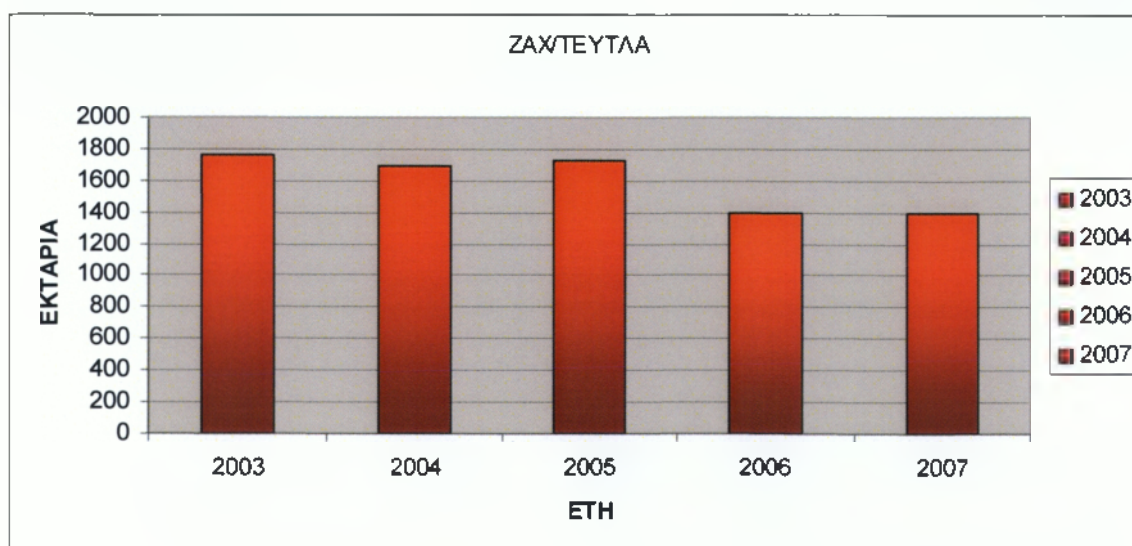
Αναλυτικά παρατίθενται τα στοιχεία της EUROSTAT από το 2003 έως 2007 με πίνακες και γραφήματα με σχόλια για τις τυχόν μεταβολές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

**ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΦΥΤΩΝ ΜΕΓΑΛΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ
Ε.Ε.(15)**

ΕΤΗ	ΖΑΧ/ΤΕΥΤΛΑ	ΒΑΜΒΑΚΙ	ΚΑΠΝΟΣ	ΣΙΤΗΡΑ
2003	1765,3	461,8	120,3	36451,4
2004	1697,7	458,6	112,5	37128,7
2005	1732,6			36125
2006	1391,4			35001,5
2007	1398,6			34944,9
ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2003-2007	- 21%			- 4%

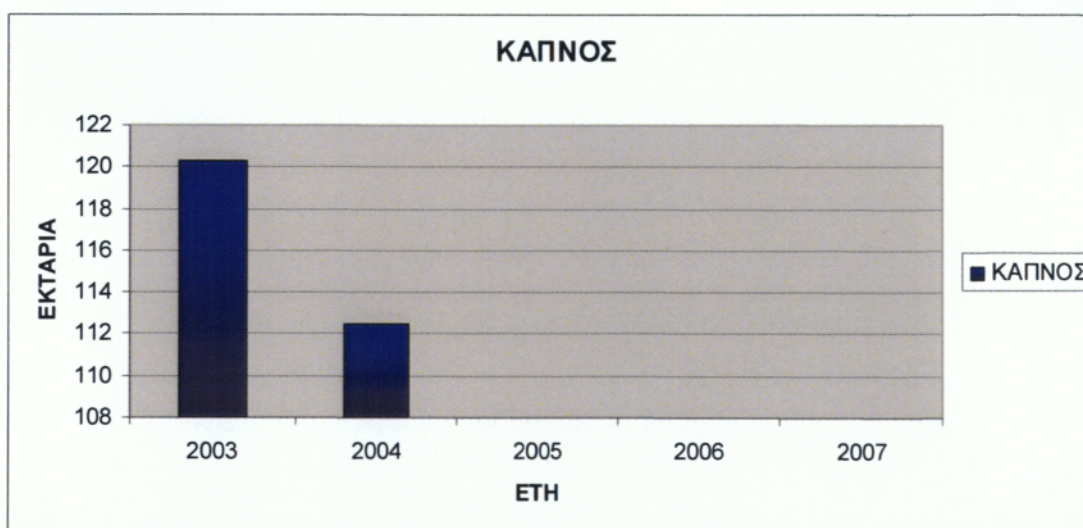
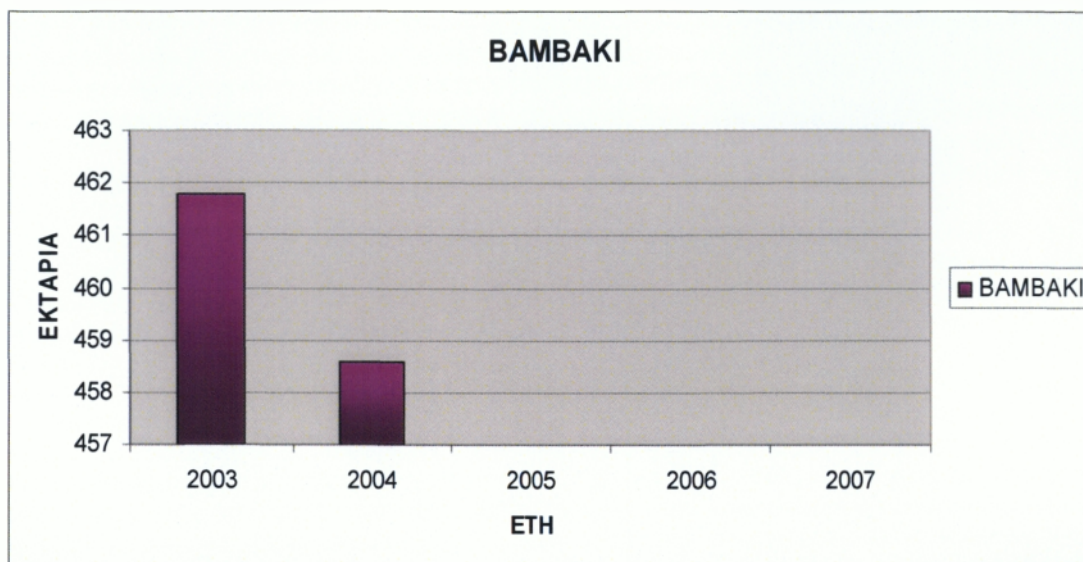
ΠΗΓΗ: EUROSTAT ΑΝΑΚΤΗΣΗ 30-09-2008

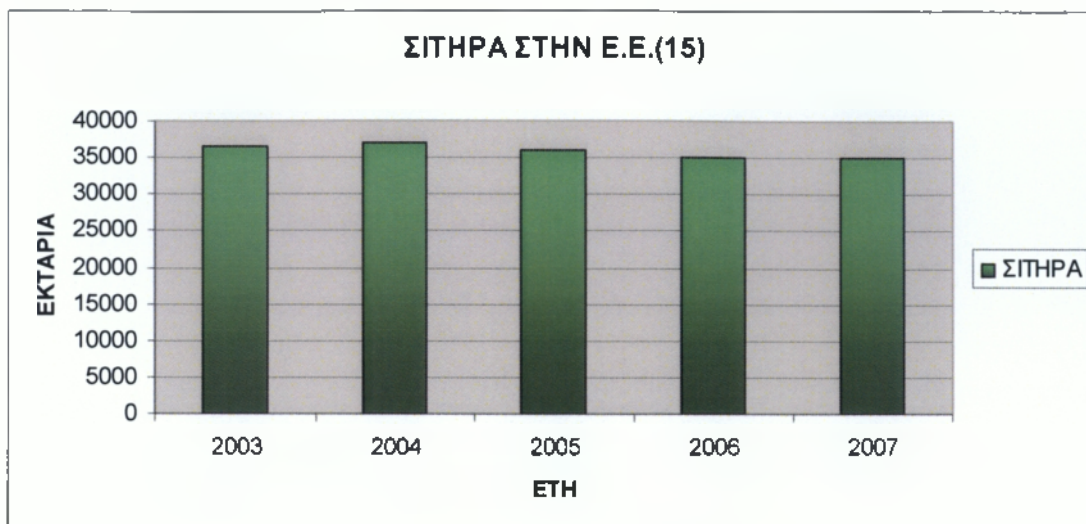
ΖΑΧΑΡΟΤΕΥΤΛΑ: Παρατηρείται σημαντική πτώση στην παραγωγή η οποία οφείλεται στην αλλαγή του καθεστώτος της ζάχαρης με το κανονισμό 319 και την αποποίηση ποσοτήτων παραγωγής ζάχαρης στην οποία προέβησαν τα Κ.Μ..

Η πτώση αυτή αντικατοπτρίζει την κατάσταση που επικρατεί στη διεθνή αγορά, όπου η ζάχαρη από καλάμι προέλευσης τρίτων χωρών είναι κατά πολύ φθηνότερη της Ευρωπαϊκής.

Η Ελλάδα έχει αποποιηθεί το 50% της παραγωγής ζάχαρης.

ΒΑΜΒΑΚΙ – ΚΑΠΝΟΣ: Για το βαμβάκι και τον καπνό δεν μπορούμε να έχουμε σαφή εικόνα εφόσον δεν έχουμε στοιχεία για τα έτη 2005-2006-2007 όσον αφορά την παραγωγή.

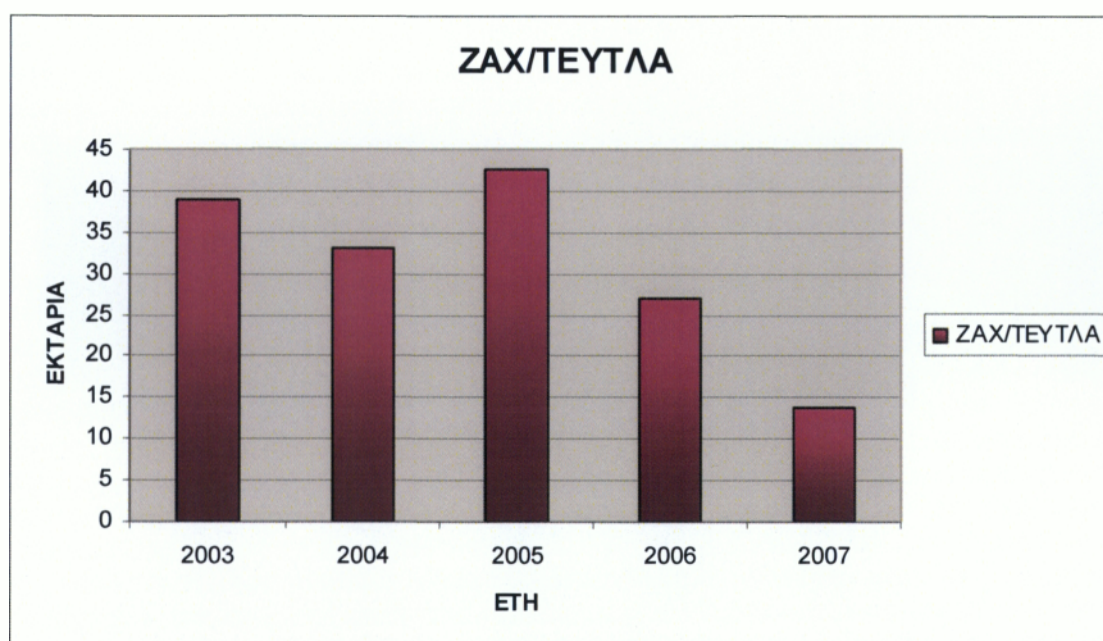
ΣΙΤΗΡΑ: Παρατηρούμε μία μικρή πτώση της τάξεως του 4% η οποία θεωρείται ασήμαντη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

**ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΦΥΤΩΝ ΜΕΓΑΛΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ**

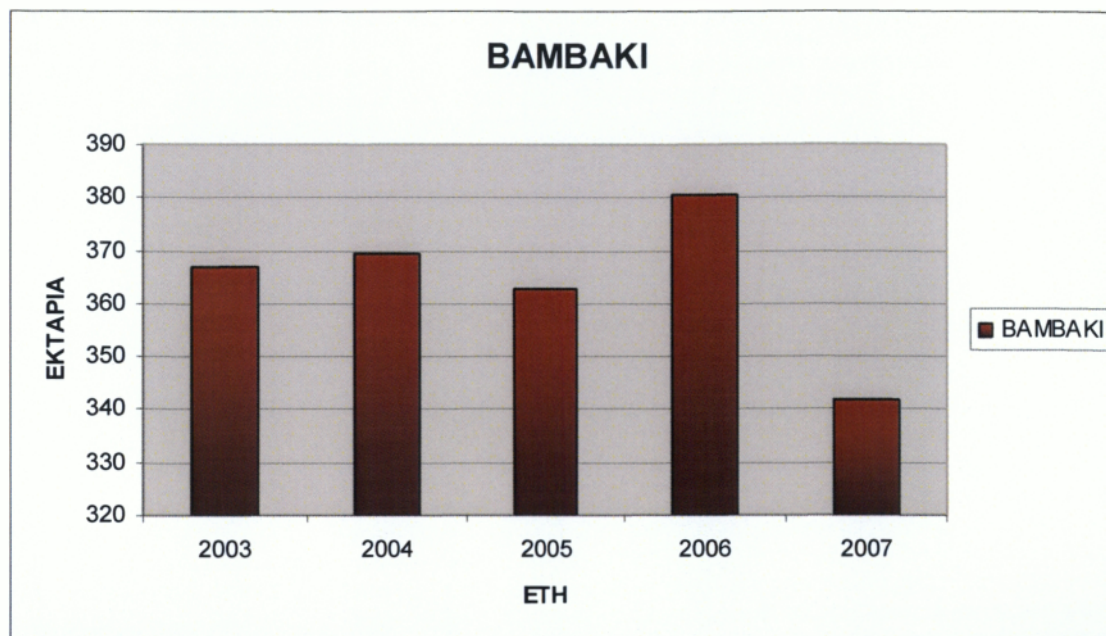
ΕΤΗ	ΖΑΧ/ΤΕΥΤΛΑ	ΒΑΜΒΑΚΙ	ΚΑΠΝΟΣ	ΣΙΤΗΡΑ
2003	39	367,1	53	1259,9
2004	33	369,5	50,6	1233,2
2005	42,5	363	50,1	1221,3
2006	26,9	380,4	33	1045,7
2007	13,7	342	17,4	1038,7
ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2003-2007	-65 %	- 7%	- 67%	- 18%

ΠΗΓΗ: EUROSTAT ΑΝΑΚΤΗΣΗ 30-09-2008

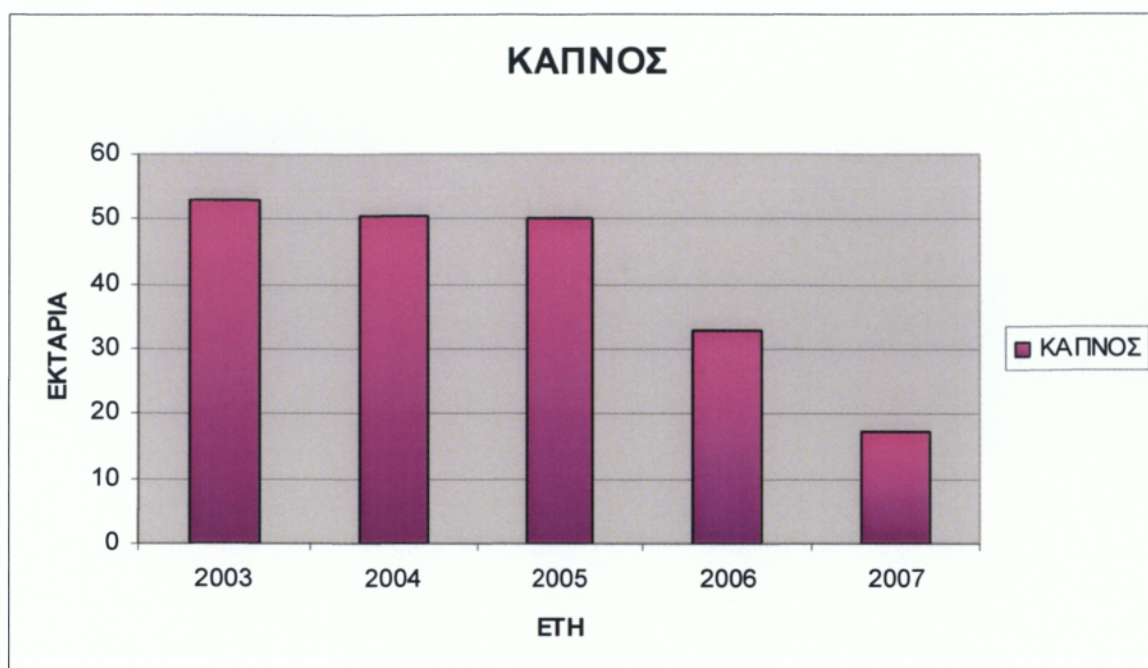
ΖΑΧΑΡΟΤΕΥΤΛΑ: Παρατηρείται μία μεγάλη πτώση της τάξεως του 67%, η οποία οφείλεται στην χαμηλή τιμή αγοράς του προϊόντος, στην αλλαγή του κανονισμού και στην αποποίηση του 50% των ποσοτήτων που έχουμε δικαίωμα να παράγουμε με επιδότηση. Η αποδέσμευση των ενισχύσεων οδήγησε πολλούς ευκαιριακούς τευτλοπαραγωγούς να καλλιεργήσουν άλλα προϊόντα. Σύμφωνα με πηγές του υπουργείου οι περισσότεροι γεωργοί που συνεχίζουν τευτλοπαραγωγοί είναι συστηματικοί και έχουν εξειδικευμένο εξοπλισμό.

Τα συμβόλαια με την Ελληνική Βιομηχανία Ζάχαρης επίσης βοηθάνε να μη μειωθούν ακόμα περισσότερο οι καλλιεργούμενες εκτάσεις.

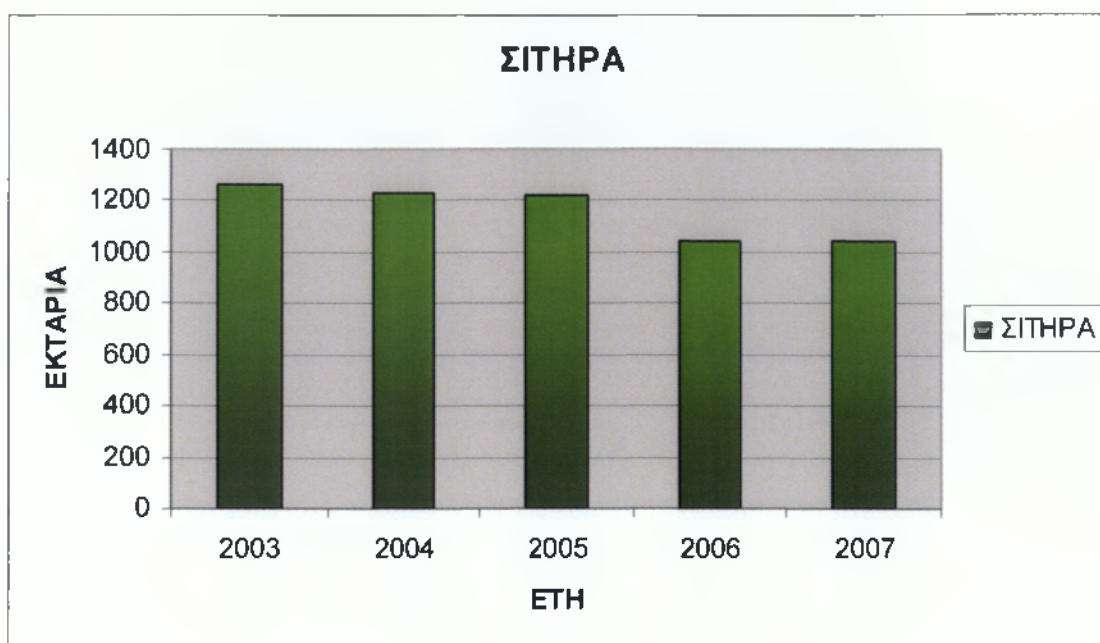
BAMBAKI: Παρατηρούμε μια πτώση της τάξεως του 7%, η οποία δε θεωρείται σημαντική. Η στασιμότητα του βαμβακιού οφείλεται κυρίως σε δύο λόγους:

1. Στη μερική δέσμευση των ενισχύσεων για το βαμβάκι το ύψος της οποίας στην ουσία καλύπτει τα έξοδα καλλιέργειας, και
2. Στην προσκόλληση των βαμβακοκαλλιεργητών στην καλλιέργεια αυτή λόγω του μηχανικού εξοπλισμού και των επενδύσεων που έχουν κάνει σχετικά με το βαμβάκι.

ΚΑΠΝΟΣ: Παρατηρούμε μία πτώση της τάξεως του 67%, η οποία οφείλεται στη χαμηλή τιμή αγοράς και στην αποδέσμευση των ενισχύσεων. Ο καπνός είναι το πιο αντιπροσωπευτικό παράδειγμα προϊόντος στο οποίο η αποδέσμευση των ενισχύσεων έπαιξε καταλυτικό ρόλο.

Μέχρι το 2005, η καλλιέργεια καπνού επιδοτούνταν με μεγάλα ποσά που έφθαναν μέχρι και 800 Ευρώ ανά στρέμμα, ενώ αντίθετα η τιμή του προϊόντος στην αγορά ήταν εξευτελιστική (έχει αναφερθεί μέχρι και ένα λεπτό του ευρώ ανά κιλό). Οι καπνοπαραγωγοί, λοιπόν αφού κατοχυρώσανε τις υψηλές ενισχύσεις μέσω των δικαιωμάτων ενιαίας ενίσχυσης, στραφήκαν προς άλλες καλλιέργειες πιο προσοδοφόρες. Συμπερασματικά σε αυτό το προϊόν η έννοια της αποδέσμευσης επέτυχε πλήρως.

ΣΙΤΗΡΑ: Παρατηρείται μία σημαντική πτώση της τάξεως του 18%, η οποία οφείλεται κατά πάσα πιθανότητα στην επιλογή των αντίστοιχων γεωργών **να μην καλλιεργήσουν τίποτα**.

Αυτό συνέβηκε κυρίως σε εδάφη οριακά παραγωγικά (ορεινά ημιορεινά, άγονα) τα οποία έδιναν πενιχρές καλλιεργητικές αποδόσεις και ως εκ τούτου πενιχρά οικονομικά αποτελέσματα. Με την αποδέσμευση λοιπόν, ο γεωργός έχει δικαίωμα να μην καλλιεργήσει τα εδάφη αυτά και να συνεχίσει να λαμβάνει τις ενισχύσεις. Αυτό φαίνεται να έπραξαν αρκετοί παραγωγοί στην περίπτωση των οριακών εδαφών και είναι λογικό αφού με μικρές καλλιεργητικές αποδόσεις τα έξοδα καλλιέργειας ήταν περισσότερα από τα έσοδα από την πώληση του προϊόντος.

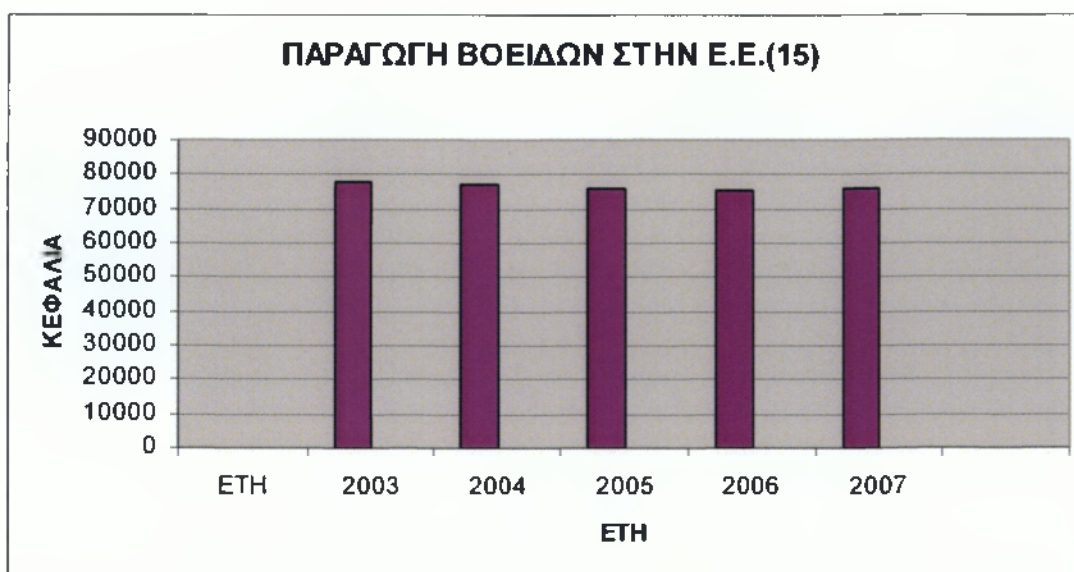
Βλέπουμε λοιπόν άλλο ένα παράδειγμα καταλυτικής επίδρασης της αποδέσμευσης, διότι αν οι γεωργοί έπρεπε να καλλιεργήσουν σιτηρά σε αυτά τα αγροτεμάχια για να λάβουν την ενίσχυση, τότε θα το έπρατταν, όπως και πριν το 2005.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΒΟΕΙΔΩΝ ΣΤΗΝ Ε.Ε (15)

ΕΤΗ	ΣΥΝ.ΒΟΕΙΩΝ
2003	77478,9
2004	76957,2
2005	76209,6
2006	75022,5
2007	75649,1
ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2003-2007	-2 %

ΠΗΓΗ: EUROSTAT ΑΝΑΚΤΗΣΗ 30-09-2008

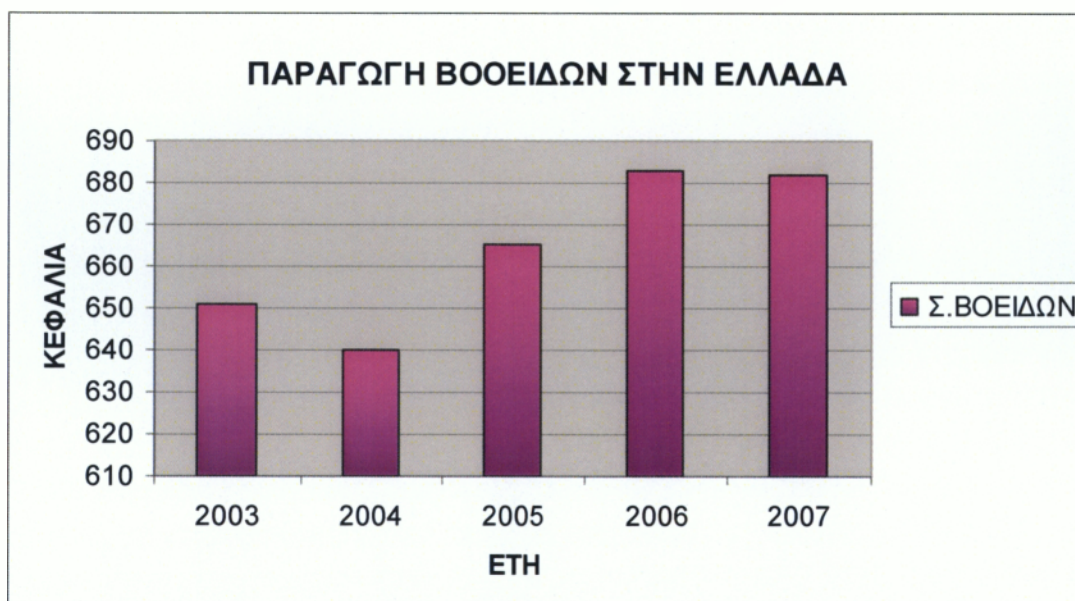
ΒΟΕΙΔΗ: Παρατηρείται μία ασήμαντη πτώση της τάξεως του 2%, παρότι υπήρχε φόβος ότι με την αποδέσμευση θα είχαμε μεγάλη πτώση της παραγωγής. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι αρκετά Κ.Μ. έχουν κάνει μερική δέσμευση του ποσοστού παραγωγής των βοοειδών..

Η πτώση της τάξεως του 2% είναι εντελώς ασήμαντη κάτι το οποίο σημαίνει ότι ο τομέας δεν επηρεάστηκε από την αποδέσμευση.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΒΟΕΙΔΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΕΤΗ	Σ.ΒΟΕΙΔΩΝ	Σ.ΠΡΟΒΑΤΑ
2003	651	9326
2004	640	9241
2005	665,2	8744,7
2006	682,7	8975,5
2007	682	8984
ΜΕΤΑΒΟΛΗ 2003-2007	5 %	-4 %

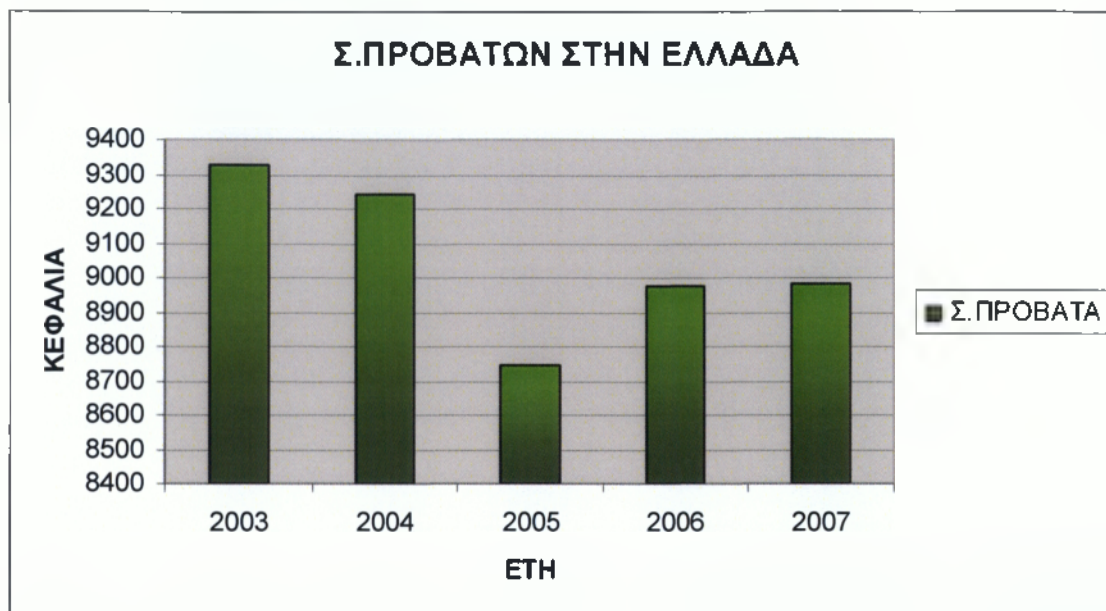
ΠΗΓΗ: EUROSTAT ΑΝΑΚΤΗΣΗ 30-09-2008

ΒΟΕΙΔΗ: Παρατηρείται μια αύξηση της τάξεως του 5%, η οποία δεν είναι αρκετά σημαντική σε ποσοστό αλλά και απόλυτα νούμερα ώστε να καταδείξει μια τάση.

Εντούτοις, πρέπει να σημειωθεί ότι η Ελλάδα εφάρμοσε πλήρη αποδέσμευση του τομέα και παρότι πολλοί προέβλεπαν μεταστροφή των κτηνοτρόφων σε μικρότερα ζώα κάτι τέτοιο δε συνέβηκε. Ο λόγος πρέπει μάλλον να αναζητηθεί στις τιμές αγοράς η οποίες θα γίνουν ακόμα

υψηλότερες αν βρεθεί τρόπος διασφάλισης της καταγωγής του κρέατος για τον καταναλωτή , ο οποίος είναι διατεθειμένος να πληρώνει μεγάλο premium, για ελληνικό μοσχαρίσιο κρέας.

ΠΡΟΒΑΤΑ: Παρατηρείται μία μικρή πτώση της τάξεως του 4%. Και αυτή η μεταβολή δεν είναι άμεσα αξιολογήσιμη, ειδικά αφού τα περισσότερα δικαιώματα των αιγοπροβατοτρόφων στην Ελλάδα έχουν τη **μορφή ειδικών δικαιωμάτων** και άρα έχουν δέσμευση στο ζωικό κεφάλαιο (50% του ζωικού κεφαλαίου της ιστορικής περιόδου αναφοράς).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η εφαρμογή της αποδεσμευμένης ενίσχυσης στην ΕΕ και την Ελλάδα δεν έφερε κοσμογονικές αλλαγές στη διάρθρωση και την παραγωγική κατεύθυνση του πρωτογενούς τομέα.

Ο προσανατολισμός των γεωργών στην αγορά των προϊόντων για να επιτύχουν καλύτερα εισοδήματα, αναμφισβήτητα λειτουργεί όπου υπάρχουν πρόσφορες συνθήκες όπως για παράδειγμα στον καπνό και τα τεύτλα.

Οι Ευρωπαίοι γεωργοί έχοντας εξασφαλίσει μέσω των δικαιωμάτων ενιαίας ενίσχυσης ένα ελάχιστο επίπεδο στήριξης των εισοδημάτων τους ερευνούν τις συνθήκες της αγοράς και ανταποκρίνονται στα καλέσματά της προκειμένου να πετύχουν ένα καλύτερο εισόδημα και ένα καλύτερο επίπεδο διαβίωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο
ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ 2007-2013

Στο πλαίσιο των στόχων που καθορίζονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1698/2005, οι παρακάτω κατευθυντήριες γραμμές προσδιορίζουν προτεραιότητες για την Κοινότητα σύμφωνα με το άρθρο 9 του εν λόγω κανονισμού. Στόχος των κατευθυντηρίων γραμμών είναι η ενσωμάτωση των σημαντικότερων πολιτικών προτεραιοτήτων ως έχουν στα συμπεράσματα των Ευρωπαϊκών Συμβουλίων της Λισσαβόνας και του Γκέτεμποργκ. Για κάθε σύνολο προτεραιοτήτων, παρουσιάζονται ενδεικτικές βασικές δράσεις. Με βάση αυτές τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές, κάθε κράτος μέλος εκπονεί το εθνικό στρατηγικό του σχέδιο που θα αποτελέσει το πλαίσιο αναφοράς για την κατάρτιση των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης.

Οι πόροι που θα διατεθούν για τις προτεραιότητες της κοινοτικής αγροτικής ανάπτυξης (εντός των ελάχιστων ορίων χρηματοδότησης που επιβάλλουν οι κανονισμοί για κάθε άξονα) θα εξαρτηθούν από την ιδιαίτερη κατάσταση, τα πλεονεκτήματα, τις αδυναμίες και τις δυνατότητες κάθε προγραμματικής περιοχής. Κάθε κοινοτική προτεραιότητα και η συμβολή της στην επίτευξη των στόχων της Λισσαβόνας και του Γκέτεμποργκ, θα πρέπει να μεταφερθεί στις συνθήκες των κρατών μελών με το εθνικό στρατηγικό σχέδιο και τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης. Σε πολλές περιπτώσεις, θα υπάρξουν εθνικές ή περιφερειακές προτεραιότητες για συγκεκριμένα προβλήματα που σχετίζονται με την αλυσίδα των γεωργικών προϊόντων και ειδών διατροφής ή με την περιβαλλοντική, κλιματική και γεωγραφική κατάσταση της γεωργίας και της δασοκομίας. Οι αγροτικές περιοχές ενδέχεται να αντιμετωπίσουν άλλα ειδικά ζητήματα, όπως η περί αστική πίεση, η ανεργία, ο απόμακρος χαρακτήρας ή η χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού.

9.1 ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΑΣΟΚΟΜΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Οι τομείς της γεωργίας, της δασοκομίας και της μεταποίησης τροφίμων της Ευρώπης έχουν μεγάλο δυναμικό περαιτέρω ανάπτυξης προϊόντων υψηλής ποιότητας και προστιθέμενης αξίας που θα ανταποκρίνονται στην ποικίλη και αυξανόμενη ζήτηση των ευρωπαϊών καταναλωτών και των παγκόσμιων αγορών.

Οι πόροι που διατίθενται για τον άξονα 1 θα πρέπει να συμβάλλουν στη δημιουργία ενός ισχυρού και δυναμικού ευρωπαϊκού τομέα γεωργικών προϊόντων και ειδών διατροφής με εστίαση στις προτεραιότητες της μεταφοράς γνώσης, του εκσυγχρονισμού, της καινοτομίας και της ποιότητας στην τροφική αλυσίδα και σε τομείς προτεραιότητας για επενδύσεις σε φυσικό και ανθρώπινο κεφάλαιο.

Για να ανταποκριθούν στις προτεραιότητες αυτές, τα κράτη μέλη καλούνται να εστιάσουν τη στήριξη σε βασικές δράσεις. Τέτοιες δράσεις μπορεί να είναι μεταξύ άλλων οι εξής:

i) η αναδιάρθρωση και ο εκσυγχρονισμός του τομέα της γεωργίας, εξακολουθούν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη πολλών αγροτικών περιοχών, ιδίως στα νέα κράτη μέλη. Η επιτυχής γεωργική προσαρμογή μπορεί να αποτελέσει το κλειδί για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της περιβαλλοντικής αειφορίας στο γεωργικό τομέα και για την τόνωση της απασχόλησης και της ανάπτυξης σε συναφείς τομείς της οικονομίας. Προς το σκοπό αυτό, πρέπει να προαχθεί η πρόβλεψη των αλλαγών στο γεωργικό τομέα, στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης και του εκσυγχρονισμού, και να αναπτυχθεί η ενεργητική προσέγγιση της κατάρτισης και επιμόρφωσης των αγροτών, ιδίως όσον αφορά τις μεταβιβάσιμες δεξιότητες:

ii) η βελτίωση της ενοποίησης της αλυσίδας των γεωργικών προϊόντων και ειδών διατροφής. Η βιομηχανία τροφίμων της Ευρώπης είναι από τις πιο ανταγωνιστικές και καινοτόμες στον κόσμο, αλλά αντιμετωπίζει

αυξανόμενο παγκόσμιο ανταγωνισμό. Υπάρχουν σημαντικά περιθώρια στο πλαίσιο της αγροτικής οικονομίας για τη δημιουργία και εμπορία νέων προϊόντων, για τη συγκράτηση περισσότερης αξίας στις αγροτικές περιοχές μέσω συστημάτων ποιότητας και για τη βελτίωση της εικόνας των ευρωπαϊκών προϊόντων στο εξωτερικό. Η χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών και υποστήριξης για τη συμμόρφωση με τα κοινοτικά πρότυπα θα συμβάλλει σε αυτή τη διαδικασία ενοποίησης. Ένας γεωργικός τομέας προσανατολισμένος στις απαιτήσεις της αγοράς θα βοηθήσει στην περαιτέρω εδραίωση της θέσης του κλάδου των γεωργικών προϊόντων και ειδών διατροφής της Ευρώπης ως μείζονος εργοδότη και πηγής οικονομικής ανάπτυξης·

iii) η διευκόλυνση της καινοτομίας και της πρόσβασης στην έρευνα και ανάπτυξη. Η σημασία της καινοτομίας αυξάνει για τους τομείς της γεωργίας, της δασοκομίας και των γεωργικών προϊόντων και ειδών διατροφής της Ευρώπης. Παρόλο που οι μεγάλες εταιρείες γεωργικών προϊόντων και ειδών διατροφής της Ευρώπης βρίσκονται στην αιχμή των νέων τάσεων, η εισαγωγή νέων προϊόντων και διεργασιών μπορεί να συμβάλλει σημαντικά στις επιδόσεις μικρότερων εταιρειών μεταποίησης και γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Ιδιαίτερα, οι νέες μορφές συνεργασίας μπορούν να διευκολύνουν την πρόσβαση στην Έρευνα και Ανάπτυξη, την καινοτομία και τις δράσεις που υλοποιούνται βάσει του 7^{ου} προγράμματος-πλαισίου·

iv) η ενθάρρυνση της υιοθέτησης και διάδοσης τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας (ΤΠΕ). Έχει διαπιστωθεί ότι ο τομέας των γεωργικών προϊόντων και ειδών διατροφής στο σύνολό του υστερεί στην υιοθέτηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ). Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τις μικρές επιχειρήσεις. Η υιοθέτηση εφαρμογών ηλ-επιχειρείν παραμένει ακόμη σε χαμηλό επίπεδο πέρα από τις μεγάλες πολυεθνικές και τους μεγαλύτερους προμηθευτές. Τα κονδύλια για την αγροική ανάπτυξη θα πρέπει να συμπληρώσουν τις μελλοντικές πρωτοβουλίες της Επιτροπής, όπως η i2010 στους τομείς του ηλ-επιχειρείν (ιδίως σε σχέση με τις

μικρομεσαίες επιχειρήσεις), των ηλεκτρονικών δεξιοτήτων και της ηλεκτρονικής μάθησης·

v) η προώθηση της δυναμικής επιχειρηματικότητας. Οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις δημιούργησαν για την ευρωπαϊκή γεωργία ένα περιβάλλον προσανατολισμένο στις απαιτήσεις της αγοράς. Αυτό δημιουργεί νέες ευκαιρίες για τις γεωργικές επιχειρήσεις. Η υλοποίηση αυτού του οικονομικού δυναμικού θα εξαρτηθεί, όμως, από την ανάπτυξη στρατηγικών και οργανωτικών δεξιοτήτων. Η ενθάρρυνση της εισόδου νεαρών ατόμων στον επαγγελματικό κλάδο της γεωργίας μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στα πλαίσια αυτά·

vi) η ανάπτυξη νέων αγορών για τα γεωργικά και δασοκομικά προϊόντα. Οι νέες αγορές μπορούν να προσφέρουν υψηλότερη προστιθέμενη αξία, ιδίως για τα προϊόντα ποιότητας. Η στήριξη επενδύσεων και κατάρτισης στον τομέα της παραγωγής άλλων προϊόντων πλην τροφίμων στο πλαίσιο της αγροτικής ανάπτυξης είναι δυνατόν να συμπληρώσει τα μέτρα που λαμβάνονται στο πλαίσιο του πρώτου πυλώνα δημιουργώντας καινοτόμες νέες αγορές για την παραγωγή ή υποβοηθώντας την ανάπτυξη υλών για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, βιοκαυσίμων και μεταποιητικής δυναμικότητας·

vii) η βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και της δασοκομίας. Η μακροπρόθεσμη αειφορία θα εξαρτηθεί από την ικανότητα παραγωγής προϊόντων που θα επιθυμούν να αγοράσουν οι καταναλωτές, με ταυτόχρονη επίτευξη υψηλών περιβαλλοντικών προτύπων. Η επένδυση σε βελτιωμένες περιβαλλοντικές επιδόσεις μπορεί επίσης να οδηγήσει σε βελτίωση της αποδοτικότητας της παραγωγής, με αποτέλεσμα τη δημιουργία αμοιβαία επωφελούς κατάστασης.

Για την ενίσχυση της ανανέωσης των γενεών στη γεωργία μπορούν να μελετηθούν συνδυασμοί μέτρων που θα διατίθενται στο πλαίσιο του άξονα 1, προσαρμοσμένοι στις ανάγκες των νεαρών αγροτών.

9.2 ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΟΠΙΟΥ

Για την προστασία και βελτίωση των φυσικών πόρων και τοπίων της ΕΕ στις αγροτικές περιοχές, οι πόροι που διατίθενται στον άξονα 2 θα πρέπει να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων σε τρεις τομείς προτεραιότητας: βιοποικιλότητα, διατήρηση και ανάπτυξη γεωργικών και δασοπονικών συστημάτων υψηλής φυσικής αξίας και παραδοσιακά γεωργικά τοπία, νερό και αλλαγή του κλίματος.

Τα μέτρα του άξονα 2 θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για την ενσωμάτωση αυτών των περιβαλλοντικών στόχων και να συμβάλλουν στην υλοποίηση του δικτύου Natura 2000 για τη γεωργία και τη δασοκομία, της δέσμευσης του Γκέτεμποργκ για την αναστροφή της τάσης επιδείνωσης της βιοποικιλότητας έως το 2010, των στόχων της οδηγίας 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23^{ης} Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων, και των στόχων του πρωτοκόλλου του Κιότο για το μετριασμό των επιπτώσεων της αλλαγής του κλίματος.

Για να ανταποκριθούν στις προτεραιότητες αυτές, τα κράτη μέλη καλούνται να εστιάσουν τη στήριξη σε βασικές δράσεις. Τέτοιες δράσεις μπορεί να είναι, μεταξύ άλλων, οι εξής:

i) η προώθηση περιβαλλοντικών υπηρεσιών και φιλικών προς τα ζώα πρακτικών εκτροφής. Οι ευρωπαίοι πολίτες αναμένουν από τους αγρότες να εφαρμόζουν τα υποχρεωτικά πρότυπα. Πολλοί όμως συμφωνούν επίσης στο ότι οι αγρότες θα πρέπει να αμείβονται, όταν αναλαμβάνουν δεσμεύσεις που υπερβαίνουν τα πρότυπα αυτά, παρέχοντας υπηρεσίες που η αγορά δεν θα προσέφερε από μόνη της, ιδίως όταν αυτές εστιάζονται σε συγκεκριμένους πόρους που αποκτούν ιδιαίτερη σημασία στα πλαίσια της γεωργίας και της δασοκομίας, όπως το νερό και το έδαφος·

ii) η διατήρηση του τοπίου που διαμόρφωσε η γεωργική δραστηριότητα, καθώς και των δασών. Στην Ευρώπη, μεγάλο μέρος

του πολύτιμου αγροτικού περιβάλλοντος είναι προϊόν της γεωργίας. Βιώσιμες πρακτικές της διαχείρισης της γης μπορούν να συμβάλουν στη μείωση των κινδύνων που συνδέονται με την εγκατάλειψη, την απερίημωση και τις πυρκαγιές στα δάση, ιδίως σε περιοχές λιγότερο ευνοημένες. Τα κατάλληλα συστήματα γεωργίας βοηθούν στη διατήρηση των τοπίων και των οικοτόπων που περιλαμβάνουν υγρότοποις έως ξηρούς λειμώνες και ορεινούς βοσκοτόπους. Σε πολλές περιοχές, αυτό αποτελεί σημαντικό μέρος της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και της συνολικής ελκυστικότητας των αγροτικών περιοχών ως τόπων διαβίωσης και εργασίας:

iii) η καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος. Η γεωργία και η δασοκομία βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και πρώτων υλών για εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας από βιομάζα. Η εφαρμογή κατάλληλων πρακτικών στο γεωργικό και το δασοκομικό τομέα μπορούν να συμβάλλουν στη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και στη διατήρηση των δεξαμενών άνθρακα και οργανικής ύλης στη σύσταση των εδαφών, καθώς επίσης και στην προσαρμογή προς τις συνέπειες της αλλαγής του κλίματος:

iv) η παγίωση της συμβολής της βιολογικής γεωργίας. Η βιολογική γεωργία αντιπροσωπεύει μια ολιστική προσέγγιση της αειφόρου γεωργίας. Από την άποψη αυτή, είναι δυνατό να ενισχυθεί περισσότερο η συμβολή της στην επίτευξη των στόχων στους τομείς του περιβάλλοντος και της καλής διαβίωσης των ζώων:

v) η ενθάρρυνση αμοιβαία επωφελών περιβαλλοντικών /οικονομικών πρωτοβουλιών. Η παροχή περιβαλλοντικών αγαθών, ιδίως μέσω των γεωργοπεριβαλλοντικών μέτρων, μπορεί να συμβάλει στην απόκτηση ταυτότητας των αγροτικών περιοχών και των προϊόντων διατροφής που παράγουν. Τα σχετικά μέτρα μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για μεγέθυνση και απασχόληση μέσω του τουρισμού και της παροχής ανέσεων σε αγροτικές περιοχές, ιδίως όταν συνδέονται με τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων προς τους τομείς του τουρισμού,

της χειροτεχνίας, της κατάρτισης και των γεωργικών προϊόντων πλην τροφίμων·

vi) η προώθηση της εδαφικής ισορροπίας. Τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης μπορούν να συμβάλουν αποφασιστικά στη βελτίωση της ελκυστικότητας των αγροτικών περιοχών. Μπορούν επίσης να συμβάλουν στη διατήρηση σταθερής ισορροπίας μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας, βασισμένης στη γνώση. Σε συνδυασμό με άλλους άξονες του προγράμματος, τα μέτρα διαχείρισης της γης μπορούν να συμβάλουν θετικά στη χωροταξική κατανομή των οικονομικών δραστηριοτήτων και στην εδαφική συνοχή.

9.3 ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΕΝΘΆΡΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Οι πόροι που διατίθενται στα πεδία της διαφοροποίησης της αγροτικής οικονομίας και της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές, στο πλαίσιο του άξονα 3, θα πρέπει να εξυπηρετούν την ύψιστη προτεραιότητα της δημιουργίας ευκαιριών απασχόλησης και προϋποθέσεων οικονομικής αύξησης. Τα ποικίλα μέτρα που διατίθενται στο πλαίσιο του άξονα 3 θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ιδίως για την προώθηση της δημιουργίας ικανοτήτων, της απόκτησης δεξιοτήτων και της οργάνωσης για την ανάπτυξη τοπικής στρατηγικής και θα πρέπει, επίσης, να συμβάλλουν στην εξασφάλιση της διαρκούς ελκυστικότητας των αγροτικών περιοχών για τις μελλοντικές γενιές. Κατά την προώθηση της κατάρτισης, της πληροφόρησης και της επιχειρηματικότητας, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες ανάγκες των γυναικών, των νέων και των γηραιότερων εργαζομένων.

Για να ανταποκριθούν στις προτεραιότητες αυτές, τα κράτη μέλη καλούνται να εστιάσουν τη στήριξη σε βασικές δράσεις. Τέτοιες δράσεις μπορεί να είναι, μεταξύ άλλων, οι εξής:

i) η αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας και του ποσοστού απασχόλησης στην ευρύτερη αγροτική οικονομία. Η διαφοροποίηση είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη, την απασχόληση και την αειφόρο ανάπτυξη στις αγροτικές περιοχές και, κατά συνέπεια, συμβάλλει στην επίτευξη καλύτερης εδαφικής ισορροπίας, τόσο από οικονομικής όσο και από κοινωνικής σκοπιάς. Ο τουρισμός, η χειροτεχνία και η παροχή ανέσεων στις αγροτικές περιοχές αποτελούν τομείς οικονομικής αύξησης σε πολλές περιοχές και παρέχουν ευκαιρίες, τόσο για τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων πέραν του τομέα της γεωργίας στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις όσο και για την ανάπτυξη μικροεπιχειρήσεων στο πλαίσιο της ευρύτερης αγροτικής οικονομίας·

ii) η ενθάρρυνση της εισόδου γυναικών στην αγορά εργασίας. Σε πολλές αγροτικές περιοχές, η ελλιπής παροχή διευκολύνσεων για τη φροντίδα των παιδιών δημιουργεί φραγμούς για τους ειδικούς αυτούς λόγους. Οι τοπικές πρωτοβουλίες για τη δημιουργία παιδικών σταθμών μπορούν να διευκολύνουν την πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την ανάπτυξη υποδομών για τη φροντίδα παιδιών, εν δυνάμει σε συνδυασμό με πρωτοβουλίες για την ενθάρρυνση της δημιουργίας μικρών επιχειρήσεων που σχετίζονται με αγροτικές δραστηριότητες και τοπικές υπηρεσίες·

iii) η αναζωογόνηση των χωριών. Η ανάληψη ολοκληρωμένων πρωτοβουλιών με σκοπό τη διαφοροποίηση, τη δημιουργία επιχειρήσεων, τις επενδύσεις στην αγροτική κληρονομιά, τις υποδομές για τις τοπικές υπηρεσίες και την ανακαίνιση μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση των οικονομικών προοπτικών και την ποιότητα ζωής·

iv) η ανάπτυξη μικροεπιχειρήσεων και χειροτεχνίας μπορεί να στηρίζεται σε παραδοσιακές δεξιότητες ή να εισάγει νέες ικανότητες, ιδίως αν συνδυάζεται με την αγορά εξοπλισμού, καθώς και με κατάρτιση και καθοδήγηση, που βοηθούν την προώθηση της επιχειρηματικότητας και την ανάπτυξη του οικονομικού ιστού·

v) η κατάρτιση νέων σε δεξιότητες απαραίτητες για τη διαφοροποίηση της τοπικής οικονομίας μπορεί να αξιοποιήσει τη ζήτηση στους τομείς

του τουρισμού και της αναψυχής, των περιβαλλοντικών υπηρεσιών, των παραδοσιακών αγροτικών πρακτικών και των προϊόντων ποιότητας·

vi) η ενθάρρυνση της υιοθέτησης και διάδοσης ΤΠΕ. Η υιοθέτηση και διάδοση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) έχει ζωτική σημασία στις αγροτικές περιοχές για τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων, καθώς και για την τοπική ανάπτυξη, την παροχή τοπικών υπηρεσιών και την προώθηση της ηλεκτρονικής ένταξης. Είναι δυνατή η επίτευξη οικονομιών κλίμακας μέσω πρωτοβουλιών ΤΠΕ σε χωριά, με το συνδυασμό εξοπλισμού πληροφορικής, δικτύωσης και κατάρτισης για την απόκτηση ηλεκτρονικών δεξιοτήτων μέσω των δομών των τοπικών κοινοτήτων. Οι πρωτοβουλίες αυτές μπορούν να διευκολύνουν ιδιαίτερα την υιοθέτηση της πληροφορικής από τοπικές γεωργικές εκμεταλλεύσεις και αγροτικές επιχειρήσεις και την υιοθέτηση του ηλ-επιχειρείν και του ηλ-εμπορίου. Χρειάζεται πλήρης εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που παρέχουν το διαδίκτυο και οι ευρυζωνικές επικοινωνίες, λόγου χάριν με χρηματοδότηση από περιφερειακά προγράμματα στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων, ώστε να ξεπεραστούν τα μειονεκτήματα που οφείλονται στη γεωγραφική θέση·

vii) η ανάπτυξη της παροχής και καινοτόμου χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία νέων αγορών για τα γεωργικά και δασοκομικά προϊόντα, την παροχή τοπικών υπηρεσιών και τη διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας·

viii) η ενθάρρυνση της ανάπτυξης του τουρισμού. Ο τουρισμός είναι μείζων παράγοντας ανάπτυξης σε πολλές αγροτικές περιοχές και μπορεί να αναπτυχθεί με βάση την πολιτιστική και τη φυσική κληρονομιά. Η αυξημένη χρήση ΤΠΕ στον τουρισμό για κρατήσεις, προώθηση, εμπορία, σχεδιασμό υπηρεσιών και ψυχαγωγικές δραστηριότητες μπορεί να συμβάλει στην αύξηση του αριθμού των επισκεπτών και των ημερών διαμονής, ιδίως στις περιπτώσεις που εξασφαλίζει δεσμούς με μικρότερες εγκαταστάσεις και ενθαρρύνει τον αγροτουρισμό·

ix) η αναβάθμιση της τοπικής υποδομής, ιδίως στα νέα κράτη μέλη. Κατά τα προσεχή έτη θα πραγματοποιηθούν σημαντικές επενδύσεις σε μεγάλα έργα υποδομής τηλεπικοινωνιών, μεταφορών, ενέργειας και ύδρευσης. Θα διατεθεί σημαντική στήριξη από τα διαρθρωτικά ταμεία σε τομείς που εκτείνονται από τα διευρωπαϊκά δίκτυα έως την ανάπτυξη συνδέσεων με επιχειρηματικά ή επιστημονικά πάρκα. Για να επιτευχθεί πλήρως το πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα από πλευράς απασχόλησης και ανάπτυξης, οι τοπικές υποδομές μικρής κλίμακας που θα χρηματοδοτηθούν από τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης μπορούν να παίξουν ζωτικό ρόλο στη σύνδεση των μεγάλων αυτών επενδύσεων με τις τοπικές οικιστικές διαφοροποίησης και ανάπτυξης του δυναμικού της γεωργίας και του τομέα των τροφίμων.

9.4 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ

Οι πόροι που διατίθενται για τον άξονα 4 (Leader) θα πρέπει να εξυπηρετούν τις προτεραιότητες των αξόνων 1 και 2, και ιδίως του άξονα 3, αλλά και να παίξουν σημαντικό ρόλο σε σχέση με την οριζόντια προτεραιότητα της βελτίωσης της διακυβέρνησης και της κινητοποίησης του ενδογενούς αναπτυξιακού δυναμικού των αγροτικών περιοχών.

Η στήριξη στο πλαίσιο του άξονα 4 παρέχει τη δυνατότητα να συνδυασθούν και οι τρεις στόχοι —ανταγωνιστικότητα, περιβάλλον και ποιότητα ζωής/διαφοροποίηση— στο πλαίσιο μιας τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής υπό την ηγεσία της Κοινότητας που θα στηρίζεται στις τοπικές ανάγκες και πλεονεκτήματα. Οι ενοποιημένες προσεγγίσεις με τη συμμετοχή γεωργών, δασοκόμων και άλλων αγροτικών φορέων μπορούν να διασφαλίσουν και να ενισχύσουν την τοπική, φυσική και πολιτιστική κληρονομιά, να τονώσουν την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και να επενδύσουν σε τοπικά ειδικά προϊόντα, τουριστική αξιοποίηση και ανανεώσιμους πόρους και πηγές ενέργειας και να τα προωθήσουν.

Για να ανταποκριθούν στις προτεραιότητες αυτές, τα κράτη μέλη καλούνται να εστιάσουν τη στήριξη σε βασικές δράσεις. Τέτοιες δράσεις μπορεί να είναι, μεταξύ άλλων, οι εξής:

i) η δημιουργία τοπικών ικανοτήτων συγκρότησης κοινοπραξιών, η εμπύκωση και η προαγωγή της απόκτησης δεξιοτήτων μπορούν να συμβάλλουν στην κινητοποίηση του τοπικού δυναμικού·

ii) η προώθηση κοινοπραξιών δημόσιου-ιδιωτικού τομέα. Ιδίως το Leader θα συνεχίσει να παίζει σημαντικό ρόλο στην ενθάρρυνση καινοτόμων προσεγγίσεων της αγροτικής ανάπτυξης και στην προσέγγιση του δημόσιου με τον ιδιωτικό τομέα·

iii) η προώθηση της συνεργασίας και της καινοτομίας. Οι τοπικές πρωτοβουλίες, όπως το Leader, και η στήριξη της διαφοροποίησης μπορούν να παίξουν ουσιαστικό ρόλο, συνδέοντας τους ανθρώπους με νέες ιδέες και προσεγγίσεις και ενθαρρύνοντας την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα και προωθώντας την ένταξη και την παροχή τοπικών υπηρεσιών. Οι δικτυακές κοινότητες μπορούν να συμβάλλουν στη διάδοση γνώσεων και στην ανταλλαγή ορθών πρακτικών και καινοτομίας όσον αφορά τα αγροτικά προϊόντα και υπηρεσίες·

iv) η βελτίωση της τοπικής διακυβέρνησης. Το Leader μπορεί να συμβάλει στην προαγωγή καινοτόμων προσεγγίσεων για τη σύνδεση της γεωργίας, της δασοκομίας και της τοπικής κοινωνίας βοηθώντας έτσι στη διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης και στην ενίσχυση του κοινωνικοοικονομικού ιστού στις αγροτικές περιοχές.

9.5 ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΣΥΝΕΠΟΥΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Κατά την επεξεργασία των εθνικών τους στρατηγικών, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίσουν τη μεγιστοποίηση των συνεργιών και την αποφυγή πιθανών αντιφάσεων μεταξύ και εντός των αξόνων. Όπου ενδείκνυται, μπορούν να αναπτύξουν ολοκληρωμένες προσεγγίσεις. Θα πρέπει επίσης να μελετήσουν πώς μπορούν να ληφθούν υπόψη άλλες στρατηγικές σε επίπεδο ΕΕ, όπως το σχέδιο δράσης για τα

βιολογικά είδη διατροφής και τη βιολογική γεωργία, η δέσμευση για την αύξηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας , η ανάγκη ανάπτυξης μιας μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης στρατηγικής της ΕΕ για την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος και η ανάγκη πρόβλεψης των πιθανών επιπτώσεων στη γεωργία και τη δασοκομία, η δασική στρατηγική της ΕΕ και το πρόγραμμα δράσης (που μπορούν να συμβάλουν στην ταυτόχρονη επίτευξη των στόχων οικονομικής αύξησης, απασχόλησης και αειφορίας) και τις προτεραιότητες που περιλαμβάνονται στο έκτο κοινοτικό πρόγραμμα περιβαλλοντικής δράσης, που θεσπίστηκε με την απόφαση αριθ. 1600/2002/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου , ιδίως τις προτεραιότητες για τις οποίες έχει εκτιμηθεί ότι απαιτούνται θεματικές περιβαλλοντικές στρατηγικές (προστασία του εδάφους, προστασία και διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, αειφόρος χρήση γεωργικών φαρμάκων, ατμοσφαιρική ρύπανση, αστικό περιβάλλον, αειφόρος χρήση πόρων και ανακύκλωση αποβλήτων).

Στο επίπεδο της ΕΕ και των κρατών μελών διατίθενται αρκετά μέσα για τη βελτίωση της διακυβέρνησης και της άσκησης πολιτικής. Μπορεί να γίνεται χρήση τεχνικής βοήθειας για τη δημιουργία ευρωπαϊκών και εθνικών δικτύων για την αγροτική ανάπτυξη, ως βάθρου για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και εμπειρογνωμοσύνης μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων σχετικά με όλες τις πλευρές του σχεδιασμού, της διαχείρισης και της εφαρμογής της πολιτικής. Απαιτείται να εξετασθούν, κατά την προετοιμασία των εθνικών στρατηγικών, και να εφαρμοσθούν στην πράξη, κατά τα μεταγενέστερα στάδια της υλοποίησης, η πληροφόρηση και η προβολή για να εξασφαλισθεί η έγκαιρη συμμετοχή των διαφόρων φορέων.

9.6 ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

Απαιτείται να ενθαρρυνθεί η συνέργεια μεταξύ των διαρθρωτικών πολιτικών και των πολιτικών απασχόλησης και αγροτικής ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίσουν συμπληρωματικότητα και συνοχή μεταξύ των δράσεων που θα χρηματοδοτηθούν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας και το ΕΓΤΑΑ για δεδομένη περιοχή και για δεδομένο τομέα δραστηριότητας. Οι κύριες κατευθυντήριες αρχές όσον αφορά τη διαχωριστική γραμμή και τους μηχανισμούς συντονισμού μεταξύ δράσεων που στηρίζονται από τα διάφορα ταμεία, πρέπει να καθορισθούν στο επίπεδο των εθνικών στρατηγικών πλαισίων αναφοράς/εθνικών στρατηγικών σχεδίων.

Για επενδύσεις σε υποδομές, κατευθυντήρια αρχή μπορεί να είναι η κλίμακα της παρέμβασης. Παραδειγματος χάριν, για επενδύσεις σε μεταφορές και άλλες υποδομές στο επίπεδο του κράτους μέλους ή της περιφέρειας / υποπεριφέρειας, μπορούν να χρησιμοποιούνται μέσα της πολιτικής για τη συνοχή, ενώ, στο τοπικό επίπεδο, μπορεί να χρησιμοποιείται το μέτρο των βασικών υπηρεσιών στο πλαίσιο του άξονα 3, με εξασφάλιση της σύνδεσης μεταξύ τοπικού και περιφερειακού επιπέδου.

Όσον αφορά την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου, η στήριξη στο πλαίσιο της αγροτικής ανάπτυξης μπορεί να εστιασθεί στους γεωργούς και τους οικονομικούς φορείς που εμπλέκονται στη διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας. Στον πληθυσμό των αγροτικών περιοχών μπορεί να χορηγείται στήριξη που εντάσσεται σε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή. Οι δράσεις στους εν λόγω τομείς θα πρέπει να υλοποιηθούν με πλήρη συμμόρφωση προς τους στόχους της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση, όπως καθορίζονται στις "Ενοποιημένες κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη και την απασχόληση" και να συνάδουν με τις δράσεις που αναλαμβάνονται βάσει των εθνικών μεταρρυθμιστικών

προγραμμάτων στο πλαίσιο της διαδικασίας της Λισσαβόνας. Το πρόγραμμα εργασίας "Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010" αποβλέπει στην επίτευξη του μέρους των στόχων της Λισσαβόνας που αφορά την εκπαίδευση και την κατάρτιση. Στην καρδιά του προγράμματος, υπάρχει η διά βίου εκπαίδευση, η οποία ισχύει για όλα τα επίπεδα και τύπους εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένων και των τομέων της γεωργίας, της δασοκομίας και των γεωργικών προϊόντων και ειδών διατροφής.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική είναι ο μεγαλύτερος, ο πιο αμφιλεγόμενος από όλους τους τομείς πολιτικής της Ένωσης και αυτός που διαθέτει το μεγαλύτερο προϋπολογισμό. Η Ε.Ε. έχει στον τομέα της γεωργικής πολιτικής μεγαλύτερη εξουσία από αυτή που διαθέτει σε οποιοδήποτε άλλο τομέα πολιτικής και έχει εκδώσει όσον αφορά τη γεωργία περισσότερα νομοθετικά κείμενα από αυτά που έχει εγκρίνει για οποιαδήποτε άλλη πολιτική. Η μελλοντική προοπτική για τον τομέα της γεωργίας στην Ε.Ε. εξαρτάται από την ικανότητα του να επωφεληθεί από τις ευκαιρίες που παρέχονται τα τελευταία χρόνια στο εσωτερικό της Ε.Ε. και σε παγκόσμιο επίπεδο. Η ΚΓΠ έχει ήδη σημειώσει μεγάλη πρόοδο και έχει τώρα πολλές δυνατότητες να γίνει ένα πραγματικά ευρωπαϊκό μοντέλο για τη γεωργία στον 21^ο αιώνα.¹⁷ Τέλος, ο προσανατολισμός της γεωργικής έρευνας προς την αντιμετώπιση υπαρκτών προβλημάτων (τεχνικών, βιολογικών και οικονομικών) και η διασύνδεση της έρευνας με την εκλαϊκευση και τη διάδοση των πληροφοριών, συνιστούν αναγκαία προϋπόθεση για τη στήριξη της ελληνικής γεωργίας στα χρόνια που ακολουθούν.

¹⁷ Άρθρο του Γ. Γεωργιάδη στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.archive.gr

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ✓ “Η Ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Θεσμικές, Πολιτικές και Οικονομικές Πτυχές”, Μαραβέγιας Ν., Τοινοιζέλης Μ., Αθήνα: Θεμέλιο 1999
- ✓ “Η Ελληνική Γεωργία προς το 2010”, Μαραβέγιας Ν., Αθήνα: Παπαζήσης 1999
- ✓ “Αγροτική Πολιτική”, Παπαγεωργίου Κ., Σπάθης Π., Αθήνα: Στοχαστής 1999
- ✓ “Ανάμεσα σε κράτος και αγορά”, Καζάκος Π, Αθήνα: Πατάκη 2003
- ✓ “Οι σκοτεινές διαδρομές της γεωργικής πολιτικής 1969-1999”, Σελιανίτος, Μαραβέγιας Ν., Αθήνα: Προσκήνιο
- ✓ “Έκθεση του Διοικητή για το 2005”, Τράπεζα της Ελλάδος, Αθήνα 2005
- ✓ “Η μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής”, Δημήτριος Μπουρδάρης, εκδόσεις Παπαζήση 2006
- ✓ “Οι δρόμοι της ΟΝΕ” ΙΣΤΑΜΕ, Ανδρέας Παπανδρέου, Αθήνα 2000
- ✓ “Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης”, Π.Ι. Κανελλόπουλος, Αθήνα Κομοτηνή: ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ 2003
- ✓ “Ευρωπαϊκή Πολιτική Ένωση”, Π.Κ. Ιωακειμίδης, Αθήνα; Θεμέλιο 1995
- ✓ Αποστολόπουλος Γ.,(2007), Ικανοποιημένος ο ΠΟΕ για τη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ, Ανάκτηση στις 2-6-08 από <http://www.ant1online.gr/Economy/General/2003/20036/7a0c785d-8232-41df-9dad-5df05d1ce528.aspx>
- ✓ Γαβαλάς Σ.,(2007),Η Δομή της Ελληνικής Γεωργίας, Τεύχος 8, Οκτώβριος – Δεκέμβριος
- ✓ Διυπουργική Ομάδα Σχεδιασμού., (2007), Συνοπτικό σχέδιο περιφερειακής ανάπτυξης 2000 – 2006, Βουλή Ελληνική Δημοκρατία, Ανάκτηση στις 2-6-08 από <http://www.hellaskps.gr/kps/2000.htm>
- ✓ Επιχειρησιακό Σχέδιο της Περιφέρειας.,(2007), Δράσεις Κοινωνίας της Πληροφορίας (στα πλαίσια του ΕΠ ΚιΠ),Big Epirus, σελ 24-28

- ✓ ΕΣΥΕ.,(2007), Ετήσιες Γεωργικές Στατιστικές, Ανάκτηση της 1-6-08 από <http://www.statistics.gr/>
- ✓ Καραλιώτης Δ.,(2007), Φόβοι και προσδοκίες στον αγροτικό τομέα από τον καινούργιο χρόνο, Ανάκτηση στις 3-6-08 από <http://www.pasegcs.gr/portal/cl/tn/Record/co/62f32aef-9921-4242-bc28-d21a0033eb41>
- ✓ Λολούδης Λ.,(2006), Οι Μεταρρυθμίσεις Fischler Εργαστήριο Γεωργικών Εφαρμογών, Αγροτικών Συστημάτων & Αγροτικής Κοινωνιολογίας
- ✓ Μοδίνος Μ.,(2007),Εθνική Στρατηγική Ανάπτυξης, Εθνικό Κέντρο Περιβάλλοντος Αειφόρου Ανάπτυξης
- ✓ Μπέρση Ε.,(2002), Οι προτάσεις Φίσελερ για ενίσχυση των αγροτών που τηρούν όρους περιβαλλοντικής προστασίας προκάλεσαν σοκ, Ανάκτηση στις 2-6-08 από http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_ell_201017_21/07/2002_31893
- ✓ Υπουργείο Γεωργίας, (2007),Προγραμματισμός Ανάπτυξης 2007-2013, Περιφερειακός Προγραμματισμός Ανάπτυξης
- ✓ Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών.,(2006),Η Ελληνική Γεωργία, Έγγραφο εργασίας: 1 σχέδιο στρατηγικού μέρους εθνικού στρατηγικού πλαισίου αναφοράς 2007 – 2013
- ✓ Χατζηπαντελής Η.,(2008),Η τοπική αυτοδιοίκηση και η συμβολή της στη Γεωργία, ΚΕΔΚΕ, σελ 30-40
- ✓ Ναπολέων Μαραβέγιας, Μιχάλης Τσινιοιζέλης, Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση: Οργάνωση και Πολιτικές, Εκδόσεις Θεμέλιο 2007.
- ✓ Τήνιος Τ.,(2007), Εθνικό Σχέδιο Δράσης, Ανάκτηση στις 5-6-08, <http://www.esfhellas.gr/images/upcontent/documents/esden35.doc>.

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ✓ Agri DG.,(2006), Κοινή Γεωργική Πολιτική:Πρόσφατες εξελίξεις και προοπτικές, European Union-Agricultural Development Rural
- ✓ Fischer's F.,(2003), Fischler explains CAP reform to agricultural chairs speech (SPEECH/03/252-9/05/2003)
- ✓ Fischler Franz.,(2003), CAP Reform, Brussels, 9 July 2003, SPEECH/03/356, Ανακτήθηκε στις 4-6-08 από http://food-mac.com/Doc/Presse/EU/CAP/FranzFischler_speech_CAP_reform_20030709_en.pdf
- ✓ Fischler, F.,(2006), Agriculture and rural development in a deeper and wider European Union, in Studia Diplomatica. No 2; Vol. 49, pp. 74-82.
- ✓ International Trade Reporter.,(2005), Fischler Says EU Would Loosen Agriculture, But 'Extremist Views' by U.S., Others in Way,Ανάκτηση στις 1-6-08 από europa.eu.int/comm/agriculture/external/wto/officdoc/index--en.htm
- ✓ Johnson B.,(2006),Against Fischler prepositions, Business Economics, No 42; Vol. 29, pp. 24-28
- ✓ Nedergaard P.,(2006), The 2003 Reform of The CAP, Journal of European Integration, Vol. 28, No 3,Routledge Publication, pp. 203-223.

ΠΗΓΕΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- ✓ <http://europa.eu.int/>
- ✓ <http://www.archive.gr>
- ✓ <http://www.papaki.panteion.gr>
- ✓ <http://www.statistics.gr>
- ✓ <http://ue.eu.int/>